تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

زیکرە ڕاستو دروستەکان

لە کتێبەکانی زانای فەرموودەناس

الشيخ محمد بن ناصر الدين الالباني (رحمه الله)

وەرگێڕانی

عبدالمجید عبدالحمید

نارین

زیکره ڕاستو دروستەکان

لە کتێبەکانی زانای فەرموودەناس

الشيخ محمد بن ناصر الدين الالباني (رحمه الله)

مافی له چاپدانی پارێزراوه بۆ نارین

نـــــــاوی کتێـــــــب: زیکره ڕاستو دروستەکان

کۆکرنەوەو ئامادەکـــردنی: أبو الحسن محمد بن حسن الشيخ

وەرگێــــڕانــــــــی: عبدالمجید عبدالحمید

نـەخشەســازی نـــاوەوە: محمد علی احمد

ســـــالّی چـــــاپ: ٢٠١٠ ز

ژمـــــــارەی سپـــــاردن: (١٣٥٥)ی سالّی (٢٠١٠)ی پێدراوە.

بازاڕی زانست بۆ کتێب و چاپەمەنی
website: www.nareenpub.com
E-mail: info@nareenpub.com
تەلەفۆن: ٢٥١١٩٨٢ ٦٦ (٠٠٩٦٤)
مۆبایل: ٠٠٩٦٤ ٧٥٠٤٠٦٤٦١٠

زیکره ڕاستو دروستەکان

لە کتێبەکانی زانای فەرموودەناس

الشيخ محمد بن ناصر الدين الالباني (رحمه الله)

وەرگێڕانی

عبدالمجيد عبدالحميد

بسم الله الرحمن الرحيم

رب يسر ولا تعسر

١= أذكار طرفي النهار

زيكرەكانی بەيانيانو ئێواران

١ـ ((أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، ولاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِى هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِى هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا, رَبِّ أَعُوذ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوذ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِى النَّارِ, وَعَذَابٍ فِى الْقَبْرِ» وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ أَيْضًا «أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ»[1] . واتە: ئێوارەمان بە سەردا هاتو

١ /(مختصر مسلم : ١٨٩٤)

موڵکیش ئێوارەی بە سەردا هات بۆ خوای گەورە، سوپاس‌و ستایش بۆ خوا، هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵك‌و سوپاس‌و ستایش تەنها بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێکدا هەیە، پەروەردگارا.. من داوای چاکەی هەموو ئەوەی لەم شەوەدا هەیە لێت دەکەم‌و چاکەی ئەوەی لە پاش ئەو دێت، وە پەنات پێ دەگرم لە خراپەی ئەوەی لەم شەوەدا هەیەو خراپەی ئەوەی لە پاش ئەو دێت، پەروەردگارا.. پەنات پێ دەگرم لە تەمبەڵی‌و تەوەزەلی‌و خراپەی فیززلی‌و لووت بەرزی، پەروەردگارا.. پەنات پێ دەگرم لە سزای ئاگری دۆزەخ‌و سزای ناو گۆڕ)) وە ئەگەر رۆژی بکردایەتەوە دەیفەرموو : ((بەیانیمان بە سەردا

هـاتو مـوڵکیش بـەیانی بەسـەردا هـات بـۆ خـوای گەورە).

٢ـ ((إذا أصبح أحدكم فليقل : (اللهم بك أصبحنا وبك أمسينا وبك نحيا وبك نموت وإليك النـشور) وإذا أمسى فليقل : (اللهم بك أمسينا وبـك أصـبحنا وبـك نحيـا وبـك نمـوت وإليـك المـصير))[١] واتـە : ئەگـەر یەکێکتان ڕۆژی بە سەردا هات ئەوا با بڵێت : (ئـەی خودایە.. بە ناوی تۆوە بەیانیمان بە سـەردا هـاتو بە ناوی تۆوە ئێوارەمـان بـە سـەردا هـاتو بـەناوی تۆوە دەژیـنو دەمـرینو زیندووبوونـەوەش هـەر بـۆ لای تۆیە) وە ئەگەر ئێوارەی بە سەردا هات ئەوا بـا بڵێت : (ئەی خودایە.. بە ناوی تۆوە ئێوارەمان بـە سەردا هـاتو بـە نـاوی تـۆوە بـەیانیمان بـە سـەردا

١ /(الصحيحة : ٢٦٢)

هاتو بەناوی تۆوە دەژینو دەمرینو سەرەنجام هەر بۆ لای تۆیە).

٢ـ ((اللهم أنت ربي لا إله إلا أنت، خلقتني وأنا عبدك، وأنا على عهدك ووعدك ما استطعت، أعوذ بك من شر ما صنعت، أبوء لك بنعمتك عليَّ، وأبوء لك بذنبي، فاغفر لي، فإنه لا يغفر الذنوب إلا أنت))[1] .واتە : ئەی خودایە.. تۆ پەروەردگاری منی، هیچ خودایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، تۆ منت دروست کردوەو منیش بەندەی تۆم، لە سەر پەیمانو بەڵێنەکەم ماوم تا لە توانامدایە، پەنات پێ دەگرم لە خراپەی ئەوەی کردوەمەو ئەنجامم داوە، دان دەنێم بە

١ /(مختصر البخاري : ٢٤٢٠)

نیعمەتـــەکانت بـــە ســـەرمەوەو دان دەنـــێم بـــە تاوانەکانمدا، لـە تاوانـەکانم خۆشـبە، چـونکە هـیچ کەسـێك لــە تاوانــەکان خــۆش نابێــت تــەنها تــۆ نەبێت)).

٤-((یاحي یا قیوم برحمتك استغیث ، أصلح لي شأني کله، و لا تکلني إلی نفسي طرفة عین))[١] واته : ئەی زیندووی راگرو هەڵسوڕێنەری بوونەوەر.. بـە بەزەییەکەت داوای فریاکەوتنت لیّ دەکـەم، هـەموو کارەکانم بۆ چاك بکەو تەنانەت بۆ چاوترووکانێکیش مەمدەرە دەستی نەفسەکەی خۆم).

٥- ((اللهم عالم الغیب والشهادة، فـاطر الـسموات والأرض، رب کل شـيئ وملیکـه، أشـهد أن لا إلـه إلا

١ /(صحیح الترغیب : ٦٦١)

أنـت، أعـوذ بـك مـن شـر نفـسي، وشـر الـشيطان وشركه، وأن أقترف على نفسي سوءاً، أو أجـره إلى مسلم))[١] واتە : ئەی خودایە.. ئەی ئەو کەسەی کـە زاناو ئاگاداری پەنهانو ئاشکرای، ئەی بەدیهێنـەری ئاسمانەکانو زەوی, پەروەردگارو پادشـای هـەموو شتەکان، شایەتی دەدەم کە هیچ پەرستراوێك نییـە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، پەنات پـێ دەگـرم لـە خراپـەی نەفـسی خـۆم، وە پـەنات پـێ دەگرم لە شـەیتانو داوو تەڵەکـەی، وە لـەوەی کـە خراپەیـەك بهێـنم بـە سـەر نەفـسی خۆمـداو یـان بیئاڵێنم بە موسڵمانێکدا).

١ /(صحيح الكلم : ٢١)

٦- (اللهم إني أسألك العافية في الدنيا و الآخرة، اللهم أسألك العفو والعافية في ديني ودنياي، وأهلي ومالي، اللهم أستر عوراتي، و آمن روعاتي، اللهم احفظني من بين يدي، ومن خلفي، وعن يميني، وعن شمالي، ومن فوقي، وأعوذ بعظمتك أن أغتال من تحتي)[١]. واتە : ئەی خودایە.. من داوای پارێزراویت لێ دەکەم لە دونیاو لە دوارۆژدا، ئەی خودایە.. من داوای لێخۆشبوونو پارێزراویت لێدەکەم لە دینو دونیاو کەسوکارو سامانەکەمدا، ئەی خودایە.. عەیبەکانم داپۆشەو ترسو دڵەڕاوکێم مەهێڵە، ئەی خودایە.. بمپارێزە لە پێشمەوەو لە پاشمەوەو لە لای ڕاستمەوەو لای چەپمەوەو لە سەرەوەم، وە

١ /(صحيح الكلم : ٢٣)،(صحيح ابن ماجه :٣١٣٥)

پەنا بە مەزنیو گەورەییت دەگرم لە ژێرەوە پێ بکرێم).

٧- (لا إله إلا الله وحده لا شريك لـه، لـه الملك، وله الحمد، وهو على كل شئ قدير.)[١] واتـه : هيچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێكدا هەیە).

٨- (بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شئ في الأرض ولا في السماء وهو السميع العليم) ثلاث مرات)[٢]. واتە : بە ناوی ئەو خوایەی كە هیچ شتێك لە گەڵ ناوەكەی ئەودا زیان ناگەیەنێت، نە لە

---

١ /(صحيح الترغيب :٦٥٦)، (صحيح الترمذي : ٥٠٧٧)

٢ /(صحيح الترمذي : ٣٣٨٨)

زەویو نە لە ئاسماندا، ئەو خوایە بیسەرو زانایە)
(سێ جار)

٩- اللهم عافني في بدني، اللهم عافني في سمعي، اللهم عافني في بصري، لا إله إلا أنت. اللهم إني أعوذ بك من الكفر، والفقر، اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر، لا إله إلا أنت)) تعيدها ثلاثاً حين تُصبح، وثلاثاً حين تُمسي.)[١] واتە: ئەی خودایە.. پارێزراوم بکە لە لەشو جەستەمدا، ئەی خودایە پارێزراوم بکە لە بیستنمدا، ئەی خودایە پارێزراوم بکە لە بینینمدا، هیچ خودایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، ئەی خودایە.. من پەنات پێ دەگرم لە بێ باوەڕیو هەژاری، ئەی خودایە.. من

---

١ /(صحيح ابوداود : ٥٠٩٠)

پــەنات پــێ دەگــرم لــە ســزای نــاو گــۆڕ، هــیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تـەنها تـۆ نەبێت) سێ جار دەیلێیتەوە کاتێ ڕۆژدەکەیتـەوەو سێ جار کاتێ ئێوارەت بە سەردا دێت.

١٠- (لا إله إلا الله وحده لا شريك لـه، لـه الملك وله الحمد، يحيي ويميت، وهو على كل شئ قدير). عـشر مـرات.)[1] واتــە : هــیچ پەرســتراوێك نییــە شایستەی پـەرستن بێت تەنها (الله) نـەبێت، تـەنهاو بـێ هاوەڵـە، موڵـكو سـوپاسو سـتایش تـەنها بـۆ ئــەوەو هــەر ئــەو زیندوودەکاتــەوەو دەمرێنێــتو توانای بە سەر هەموو شتێکدا هەیە) (دە جار).

---

١ / (الصحيحة : ٢٥٦٣)

١١– (سـبحان الله وبحمـده).(مائـة مـرة)[١] واتـه : پاکیو بێگەردی بۆ خواو سوپاسو ستایش هەر بۆ ئەو. (سەد جار).

١٢– (سـبحان الله) مائـة مـرة، (الحمـد لله) مائـة مرة ، (الله أكبر) مائـة مـرة. (لا إلـه إلا الله وحـده لا شريك له، له الملك ولـه الحمـد، وهـو علـى كـل شـئ قدير.) مائة مرة)[٢]. واته : (پاکیو بێگەردی بۆ خوا) سەد جار، (سوپاسو سـتایش بـۆ خـوا) سـەد جـار (خوا له هەموو شتێك گەورەتره) سـەد جـار، (هـیچ پەرسـتراوێك نییـه شایـستەی پەرسـتن بێـت تـەنها

١ /(مختصر مسلم :١٩٠٣)، (صحيح أبي داود : ٥٠٩١)

٢ /(صحيح الترغيب : ٦٥٨)

(الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێكدا هەیە) سەد جار.

١٣-(قل هو الله أحد) و (المعوذتین) (ثلاث مرات)[١]. واتە : خوێندنەوەی سورەتی (الاخلاص و الفلق و الناس) هەر یەكەو سێ جار.

١٤- آیة الكرسي : (الله لا إله إلا هو الحي القيوم..)[٢]. واتە : خوێندنەوەی (آیة الكرسي).

---

١ /(صحيح الكلم : ١٨)

٢ /(صحيح الترغيب: ٦٥٨)

ئەو زیکرانەی کە تایبەتن بە بەیانیانەوە

١٥- (رضيت بالله رباً، وبالإسلام دينا، وبمحمد نبيا(ﷺ).)[١] واتە : رازیم بەوەی کە (الله) پەروەردگارم بێتو ئیسلامیش دینم بێتو(محمد)یش (ﷺ) پێغەمبەرم بێت.

١٦- (أصبحنا على فطرة الإسلام، وكلمة الإخلاص، ودين نبينا محمد (ﷺ) وملة أبينا إبراهيم (عليه السلام) حنيفاً مسلماً وما كان من المشركين))[٢] واتە: بەیانیمان بە سەردا هات لە سەر فیطرەتی ئیسلامو وشەی ئیخلاصو دینی پێغەمبەرەکەمان محمد(ﷺ)و لەسەر میللەتی باوکمان ئیبراهیم

---

١ /(الصحيحة : ٢٦٨٦)، (الضعيفة تحت رقم : ٥٠٢٠)

٢ /(الصحيحة : ٢٩٨٩)، (تراجع العلامة :٢٧٠)

پێغەمبەر (ﷺ) کە لایدابوو لە بەتاڵەوە بۆ هەق‌و موسڵمان، وە لە هاوبەش دانەران نەبوو)

١٧- (سبحان الله وبحمده عدد خلقهِ، ورِضا نفسهِ، وزِنةَ عَرشِهِ ومِداد كلماته) (ثلاث مرات)[١]
واتە: پاکی‌و بێگەردی بۆ خواو سوپاس‌و ستایش هەر بۆ ئەو، بە ئەندازەی ژمارەی دروستکراوەکانی‌و رازیبوونی خۆی‌و سەنگی عەرشەکەی زۆرو گەورەیی وشەکانی).(سێ جار).

١٨- (ما أصبحتُ غداة قط إلا استغفرت الله فيها مائة مرة))[٢] واتە : هیچ رۆژێك رۆژم بە سەردا نایەتەوە ئیللا سەد جار تێیدا داوای لێخۆش بوون لە خوا دەکەم).

---

١ /(الصحيحة : ٢١٥٦)

٢ /(الصحيحة : ١٦٠٠)

ئەو زیکرانەی کە تایبەتن بە ئێواران

١٩– (أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق) (ثلاث مرات)[١] واتە :پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا لە خراپەی دروستکراوەکانی) (سێ جار).

٢- ما يقال عند النوم

ئەو زیکرانەی پێش نوستن دەگوترێت

٢٠– (باسمِكَ اللهم أموت وأحيا)[٢] واتە : (ئەی خودایە.. بە ناوی تۆوە دەمرمو دەژیم).

---

١ /(مختصر مسلم: ١٤٥٣)، (صحيح الترمذي : ٣٦٠٤/م)

٢ /(الصحيحة : ٢٧٥٤)، (مختصر البخاري : ٢٤٢٥)

٢١- (باسمك ربـي وضـعتُ جـنبي، وبـك أرفعـهُ، فإن أمسكت نفسي فارحمها، وإن أرسلتها فاحفظها بما تحفـظ بـه عبـادك الـصالحين)[١] واتـه : بـه نـاوى تۆوه ئەی پەروەردگارا... تەنیـشتم دادەنـێمو هـەر بەناوی تۆوه بەرزی دەكەمەوه، ئەگەر نەفسەكەمت گرتـــەوه ئـــەوا بـــەزەییت پێیـــدا بێتـــەوەو ئەگـــەر ناردتـــەوه ئـــەوا بیپـــارێزه بـــەوەی كـــه بەنـــده چاكەكارەكانی خۆت دەپارێزێت.

٢٢- اللهم عالم الغيب والشهادة ، فاطر السموات والأرض، رب كل شيء ومليكه، أشـهد أن لا إلـه إلا أنـت، أعـوذ بـك مـن شـر نفـسي، و شـر الـشيطان وشركه، وأن أقترف على نفسي سوءًا، أو أجُره إلى

---

١ /(صحيح الترمذي : ٣٤٠١)

مسلم))[١] واتە : ئەی خودایە.. ئەی ئەو کەسەی کە زاناو ئاگاداری پەنهانو ئاشکرای، ئەی بەدیهێنەری ئاسمانەکانو زەوی، پەروەردگارو پادشای هەموو شتەکان، شایەتی دەدەم کە هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، پەنات پێ دەگرم لە خراپەی نەفسی خۆم، وە پەنات پێ دەگرم لە خراپەی شەیتانو داوو تەڵەکەی، وە لەوەی کە خراپەیەك بهێنم بە سەر نەفسی خۆمداو یان بیئاڵێنم بە موسڵمانێکدا).

٢٣- ((اللهم قني عذابك، يوم تبعثُ عبادك))[٢] واتە: ئەی خودایە.. لە سزاکەت بمپارێزە لەو ڕۆژەی کە بەندەکانتی تێدا زیندوو دەکەیتەوە.

---

١ /(الصحيحة : ٢٧٦٣)

٢ /(الصحيحة : ٢٧٥٤)، (تراجع العلامة : ١٣٩)

٢٤- (الحمد لله الذي أطعمنا وسقانا، وكفانا وآوانا، فكم ممن لا كافي له ولا مؤوي)[١] واته: سوپاس بۆ ئەو خوایەی کە تێری کردین‌وتێر ئاوی کردین‌وپێویستی نەخستینە دەستی جگە لە خۆی (تەنها ئەو بەسمانە)و دالّدەی داین، چەندەها کەس هەن کە خوا بە بەس نازانن‌و دالّدەیان نییە.

٢٥- (اللهم أنت خلقت نفسي، و أنت توفاها، لك مماتها و محياها، إن أحييتها فاحفظها، و إن أمتها فاغفر لها ، اللهم إني أسألك العافية))[٢] واتە : ئەی خودایە.. تۆ نەفسەکەی منت دروست کردووەو هەر تۆ دەیمرێنیت، مردن وژیانی تەنها بۆ تۆیە، ئەگەر

---

١ /(مختصر مسلم : ١٩٠١)

٢ /(مختصر مسلم : ١٨٩٨)

ژیانتەوە (زیندووت کردەوە) ئەوا بیپارێزەو ئەگەر مراندت ئەوا لێی خۆشبە، ئەی خودایە.. من داوای لەشساغیت لێ دەکەم.

٢٦- اللهم رب السماوات، ورب الأرض، ورب العرش العظيم، ربنا ورب كل شيءٍ، فالق الحب والنوى ، ومنزل التوراة والإنجيل والفرقان ، أعوذ بك من شرِّ كلِّ ذي شر أنت آخذٌ بناصيته، اللهم أنت الأول فليس قبلك شيءٌ، وأنت الآخر فليس بعدك شيءٌ، وأنت الظاهر فليس فوقك شيءٌ، وأنت الباطن فليس دونك شيءٌ، اقض عنا الدين وأغننا من الفقر))[1] واتە : ئەی خودایە.. هەر تۆ پەروەردگاری ئاسمانەکانو پەروەردگاری زەویتو پەروەردگاری

---

١ /(مختصر مسلم : ١٨٩٩)،(صحيح الترمذي : ٣٤٠٠)

عەرشی مەزنی، پەروەردگاری ئێمەو پەروەردگاری هەموو شتێکیت، هەر تۆ تەقێنەری هەموو دانەوێڵەو تۆوێکیت، دابەزێنەری تەوراتو ئینجیلو قورئانی، پەنات پێدەگرم لە خراپەی هەموو خراپەکارێك کە ناوچەوانی بە دەستی تۆیە، ئەی خودایە.. تۆ یەکەم کەسێکیتو هیچ کەسێك لە پێش تۆ نەبووەو تۆ دوایین کەسێکیتو هیچ کەسێك لە پاش تۆ نییە، تۆ خاوەن دەسەڵاتو شکۆمەندیو هیچ کەسێك لە سەرووی تۆوە نییە، هەر تۆ پەنهانیو جگە لە تۆ کەس لە وردەکارییەکان ئاگادار نییە، قەرزەکانمان لە سەر هەڵگرەو دەوڵەمەندمان بکە لە هەژاری.

٢٧- إذا أتيت مضجعك فتوضأ وضوءك للصلاة ثم اضطجع على شقك الأيمن ، وقل: اللهم أسلمت نفسي إليك ، ووجهت وجهي إليك، وفوضت أمري إليك ، وألجأت ظهري إليك، رغبة ورهبة إليك، لا ملجأ ولا منجا منك إلا إليك ، آمنت بكتابك الذي أنزلت وبنبيك الذي أرسلت))[١] واتە : ئەگەر چوویتە سەر جێگەی نوستننت ئەوا دەستنوێژ بشۆرە هەروەکو چۆن دەستنوێژ بۆ نوێژ دەشۆریتو ئەمجار لە سەر لای ڕاستت ڕاکشێو بڵێ : ((ئەی خودایە.. ئەوا من نەفسی خۆمت تەسلیم دەکەم، رووم کردە تۆو هەموو کارێکم دا بە دەستی تۆو پشتم بە تۆ بەست، بە خواستی خۆمو لە ترسی

١ /(متفق عليه، والسياق للبخاري مركباً من روايتين له) (مختصر البخاري : ٢٤٢٦)

تـۆدا، هـیچ رزگاربوونێـكو حەشـارگەو پەناگەیـەك نییە لە تۆ مەگەر تەنها بـۆ لای تـۆ نـەبێت، بـاوەڕم هێنـا بـە كتێبەكـەت كـە دادبەزانـدووەو بـە پێغەمبەرەكەت (ﷺ) كە رەوانەت كردووە.)

٢٨- لا إله إلا الله وحده لا شريك لـه ، لـه الملـك وله الحمد وهو على كل شئ قدير ، لا حـول ولا قـوة إلا بـالله، سـبحان الله والحمـد لله ولا إلـه إلا الله، والله أكـبر)[١] واتــە : هـیچ پەرسـتراوێك نییـە شایـستەی پـەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تـەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تـەنها بۆ ئەوەو توانای بـە سەر هەموو شتێكدا هەیە، هیچ توانـاو هێزێـك نییـە

---

١ /(الصحيحة : ٣٤١٤)

مەگەر بە خوای بەرز ومەزنەوە نەبێت، پاکیو بێگەردی بۆ خواو سوپاسو ستایش بۆ خواو هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێتو خوا لە هەموو گەورەترە.

٢٩- (الحمد لله الذي كفاني و آواني، والحمد لله الذي أطعمني وسقاني، الحمد لله الذي منَّ عليَّ وأفضل، اللهم إني أسألك بعزتك أن تنجيني من النار)[١] واتە : سوپاسو ستایش بۆ ئەو خوایەی کە پێویستی نەخستینە دەستی جگە لە خۆی (تەنها ئەو بەسمانە)و داڵدەی داین، وە سوپاس بۆ ئەو خوایەی کە تێری کردینو تێر ئاوی کردینو

---

١ /(الصحيحة : ٣٤٤٤)

سوپاس بۆ ئەو خوایەی کە فەزڵو منەتی خۆی ڕژاندووە بە سەرمدا، ئەی خودایە داوات لێ دەکەم بە عیززەتی خۆت لە سزای ئاگر ڕزگارم بکەی)

٣٠- الحمد لله الذي كفاني و آواني، و أطعمني وسقاني، الحمد لله الذي منَّ عليَّ فأفضل، والحمد لله الذي أعطاني فأجزل، والحمد لله على كل حال، اللهم ربَّ كل شئ ومالكَ كل شئ و إله كل شئ لك كل شئ أعوذ بك من النار)[١] واتە : سوپاسو ستایش بۆ ئەو خوایەی کە پێویستی نەخستینە دەستی جگە لە خۆی (تەنها خۆی بەسمانە)و داڵدەی داین، وە تێری کردینو تێر ئاوی کردینو سوپاس بۆ ئەو خوایەی کە فەزڵو منەتی خۆی ڕژاندووە بە

١ /(صحيح الموارد : ٢٣٥٧)

سەرمدا، وە سوپاس بۆ ئەو خوایەی کە زۆری پێ بەخشیوین، سوپاس بۆ خوا لە هەموو حاڵێکدا، ئەی خودایە.. پەروەردگارو خاوەنو پەرستراوی هەموو شتێك، هەموو شتێك هی تۆیە، پەنات پێ دەگرم لە ئاگر)

٣١- (بسم الله وضعت جنبي، اللهم اغفر لي ذنبي، وأخسأ شيطاني، وفك رهاني، وثقل ميزاني، واجعلني في النديِّ الأعلى)[١] واتە : بە ناوی خوداوە تەنیشتم لە سەر جێ دانا، ئەی خودایە.. لە تاوانەکانم خۆشبە..و شەیتانەکەم سووكو ریسواو دوور بکەرەوەو دەربازم بکە لە هەموو حەقێك بە سەرمەوەیەو تەرازووەکەم – لە قیامەتدا – قورس

---

١ /(هداية الرواة : ٢٣٤ و إسناده صحيح)، (صحيح الجامع : ٤٦٤٩)

بکە، وە بمگێڕە لە مەجلیسی بەرزو بەڕێزانی لای فریشتەکانی ئاسمان.

٣٢-قال رسول الله (ﷺ) لعلي وفاطمة رضي الله عنهما: ألا أدلكما على ما هو خير لكما من خادم؟ إذا أويتما إلى فراشكما فسبحا ثلاثا وثلاثين ، واحمدا ثلاثا وثلاثين ، وكبرا اربعاً وثلاثين)[1] واتە: پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە (علی)و (فاطمة)ی فەرموو : ئایە شتێکتان پێ بڵێم باشتر بێت بۆتان لە خزمەتکار؟ ئەگەر چوونە سەر جێگاکەتان ئەوا سیو سێ جار بڵێن (سبحان الله)و سیو سێ جار بڵێن (الحمد لله)و سیو سێ جار بڵێن (الله أكبر).

---

١ /(الصحيحة : ٣٥٩٦)،(مختصر البخاري : ٢٤٢٧)، (مختصر مسلم : ١٨٩).

٣٣- إذا أوى إلى فراشه كل ليلة جمع كفيه ثم نفث فيهما فقرأ فيهما : ﴿قل هو الله أحد﴾ و﴿ قل أعوذ برب الفلق﴾و ﴿قل أعوذ برب الناس﴾ ثم يمسح بهما ما استطاع من جسده" يبدأ بهما على رأسه ووجهه وما أقبل من جسده، يفعلُ ذلك ثلاث مرات)[١] واته : ئەگەر هەموو شەوێك بچوایەتە سەر جێگەکەی ئەوا هەردوو دەستی کۆ دەکردەوەو ئەمجار فووی پیادەکردنو ئەم سورەتانەی دەخوێندەوە: ﴿قل هو الله أحد﴾ و﴿ قل أعوذ برب الفلق﴾ و ﴿قل أعوذ برب الناس﴾ ئەمجار ئەوەی لە توانایدا بوایە جەستەی خۆی پێ دەسرین، سەرەتا لە سەرو دەموچاوو پێشەوەی

١ /(الصحيحة: ٣١٠)،(مختصر البخاري : ٢٠٢٥)

جەستەی دەستی پێدەکرد، ئەم کارەی سێ جار ئەنجام دەدا)

٣٤- فأقرأ آية الكرسي : ﴿الله لا إله إلا هو الحي القيوم.....))[١] واتە : (آية الكرسي) بخوێنە : ﴿الله لا إله إلا هو الحي القيوم....﴾

٣٥- (من قرأ الآيتين من آخر سورة البقرة في ليلة كفتاه ﴿ لله ما في السموات وما في الرض وإن تبدوا ما في أنفسكم أو تخفوه يحاسبكم به الله ﴾ إلى آخر السورة.)[٢] واتە : هەرکەسێك شەوانە دوو ئایەتی کۆتایی سورەتی (البقرة) بخوێنێ ئەوا بەسیەتی ﴿لله ما في السموات وما في الرض وإن تبدوا ما في

١ /(صحيح الكلم : ٢٦)

٢ /(صحيح الكلم : ٢٧)

أنفسكم أو تخفوه يحاسبكم بـه الله ﴾ تـا كۆتـايى سورەتەكە.

٣٦-اقرأ ﴿ قل يا ايها الكافرون﴾ فإنها براءة من الشرك)[١] واتـه : ﴿ قـل يـا ايهـا الكـافرون﴾ بخوێنـه چونكه ئەوە دەبێته مايەی پاكانـەو سـەرفەرازبوون (بەرائەت) له هاوەڵ برياردان.

٣٧- كان رسول الله (ﷺ) لا ينام حتى يقرأ(ألم. تنزيل) السجدة و(تبارك الذي بيده الملك)[٢] واتـه : پێغەمبەری خـوا (ﷺ) نەدەخـەوت تـاوەكو هـەردوو سورەتی (السجدة) و (الملك)ی نەخوێندايه.

---

١ /(صحيح الترمذي : ٣٤٠٣)

٢ /(الصحيحة : ٥٨٥)

٣٨– كــان رســول الله (ﷺ) لا ينــام حتــى يقرأ(الزمر) و(بني إسرائيل)[١] واته : پێغەمبەری خـوا (ﷺ) نەدەخەوت تاوەكو هەردوو سورەتی (الزمر) و (بـنی إسـرائيل)ی نەخوێندايـە.(واتــە : ســورەتی الاسراء) .

٣٩– كان لا ينام حتى يقرأ المسبحات ويقول : فيها آية خير من ألف آية.)[٢] واته : پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) نەدەخــــەوت تــــاوەكو ســــورەتەكانی (المسبحات)ی نەخوێندايەو دەيفـەرموو : ئايـەتێكی تێدايە خەيری لە هەزار ئايەت زياترە.

١ /(الصحيحة : ٦٤١)

٢ /(صحيح الترمذي : ٣٤٠٦).

(المسبحات) بریتین لەو سورەتانەی کە بە ﴿سبح﴾ یان ﴿یسبح﴾ دەست پێدەکات، ئەوانیش بریتین لە سورەتی: الحديد والحشر والصف والجمعة والتغابن والأعلى.

٣- ما يقوله إذا وضع ثوبه لنوم ونحوه
چی دەڵێت کاتێ جلوبەرگەکەی داکەند بۆ خەوتن

٤٠-سِتْرُ مَا بَيْنَ أعْينِ الجِنِّ وَعَوْرَاتِ بَنِي آدم إذا وَضَعَ أحَدُهُمْ ثَوْبَهُ أنْ يقول: بِسم الله)[1] واتە : پەردەی نێوان چاوەکانی جنۆکەکانو عەورەتی ئادەمیزاد ئەگەر یەکێکیان جلوبەرگەکەی داکەند بڵێت : بسم الله (بە ناوی خوا).

---

١ /(صحيح الجامع : ٣٦١٠)

٤-الدعاء إذا فزع من النوم
(چی دەڵێت کاتێ لە خەو دا پەڕی)

٤١- أعوذ بكلمات الله التامة من غضبه وعقابه ومن شر عباده ومن همزات الشياطين وأن يحضرون)[1] واتە: پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا لە پەستیو توورەییو تۆڵەی ئەوو لە خراپەی بەندەکانیو لە شێتی شەیتانەکانو لەو کاتانەی کە ئامادە دەبن)

٤٢- اعوذ بكلمات الله التامة من غضبه وشر عباده ومن همزات الشياطين وان يحضرون) واتە:

١ / الصحيحة : ٢٦٤)

پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا لە پەستیو تووڕەییو لە خراپەی بەندەکانیو لە شێتی شەیتانەکانو لەو کاتانەی کە ئامادە دەبن)[١].

٤٣- أعوذ بكلمات الله التامَّات التي لا يجاوزهنّ بَر ولا فاجرُ, من شرِّ ما ينزل من السماء وِ ما يعرج فيها، ومن شرِّ فتن الليل والنهار, ومن كلِ طارق إلا طارق يطرق بخير، يا رحمن)[٢] واتە: پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا کە هیچ چاکەکارێکو خراپەکارێك لێی تێناپەڕێت، لە خراپەی ئەوەی لە ئاسمانەوە دادەبەزێتو ئەوەی تێیدا بەرز دەبێتەوە وە لە خراپەی فیتنەکانی شەوانو

---

١ /(صحيح الكلم : ٣٨)

٢ /(الصحيحة :٢٧٣٨)

ڕۆژگار، وە لە خراپـەی هـەموو کوتـەرێك (بـە شـەو هـاتوو) جگـە لـە کوتـەرێکی خـەیرو چـاکە، ئـەی بەخشندە..).

٥- الدعاء إذا تقلب بالليل
پارانەوەی شەوانە کاتێك لە سەر جێگەکەی وەردەگەڕێت

٤٤- (لا إلـه إلا الله الواحـد القهـار رب الـسموات والأرض ومـا بينهمـا العزيـز الغفـار)[١] واتـه : هـيچ پەرسـتراوێك نييـە شايـستەی پەرسـتن بێـت تـەنها (الله) نەبێت تەنهاو سزادەرو زەبونکـەری بـێ بـڕواو هاوبـەش پەيداکەرانـە بـە توانـای خـۆی -القهـار-،

١ /(صحيح الموارد : ٢٣٥٨)،(الصحيح : ٢٠٦٦).

پــەروەردگاری ئاسمانــەکانو زەویو ئــەوەی لــە نێوانداية، هەر خۆی بە دەسەڵاتو لێبوردەیە).

٦- ما يقول من استيقظ بالليل
(چی دەڵێت ئەگەر بە شەو هەستا)

٤٥- مَنْ تَعَارَ منَ اللَّيْل فقال: لا إِلَهَ إِلاَّ الله وحْـدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلْكُ ولَهُ الحَمْدُ وهُوَ على كلِّ شـيءٍ قَدير، الحَمْدُ لله وسُبْحانَ الله ولا إلـه إلا الله والله أكـبر ولا حَولَ ولا قُوةَ إلا بالله العلي العظيم) ثم قال: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لـي، أو دعـا اسـتُجيبَ لـهُ، فـإن تـوَضـأ وصَـلّى قُبِلَتْ صَلاتُهُ)[1] واتـە : هـەر کەسێك شـەو لـە خـەو هەستاو وتـی : (هـیچ پەرسـتراوێك نییـە شایسـتەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە،

١ /(مختصر البخاري : ٥٧٦)،(صحيح الكلم : ٣٥)

موڵكو سوپاسو ستايش تەنها بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێكدا هەيە، سوپاسو ستايش بۆ خواو پاكی بێگەردی بۆ خواو هيچ خودايەك نييە شايستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، خوا لە هەموو شتێك گەورەترە، هيچ هێزو توانايەك نييە تەنها بە خوای گەورەی باڵادەستی مەزن نەبێت) ئەمجار وتی : ئەی خودايە لێم خۆشبە، يان داوايەكی كرد ئەوا وەڵامی دەدرێتەوە، جا ئەگەر دەستنوێژی ششتو نوێژی كرد ئەوا نوێژەكەی وەردەگيرێت)

٤٦- من أوى إلى فراشه طاهراً، لم ينقلب ساعة من الليل يسأل الله شيئاً من خير الدنيا والآخرة إلا أعطاه الله إياه)[١] واتە : هەركەسێك بە

---

١ /(صحيح الكلم الطيب: ٣٦)

دەستنوێژەوە چووە سەر جێگەی نوستنی، لە شەودا هەركاتێك لە بارێكەوە وەرگەڕێتە بارێكی تر هەر داوایەك لە خوای گەورە بكات لە خەیرو چاكەی دونیاو دوارۆژ ئیللا خوای گەورە پێی دەبەخشێت.

٤٧–ینظر الى السماء ثم یقرأ العشر آیات خواتم سورة (آل عمران) ﴿إن في خلق السموات والأرض واختلاف اللیل والنهار لآیات لأولي الألباب...﴾ (الآیة ١٩٠ إلى آخر السورة)[١] واتە : تەماشای ئاسمانی دەكردو ئەمجار دە ئایەتی كۆتایی سورەتی (ال عمران)ی دەخوێندەوە : ﴿إن في خلق

---

١ /(مختصر البخاري : ٩٢)

السموات والأرض واختلاف الليل والنهار لآيات لأولي الألباب...﴾ (ئايەتی ١٩٠ تا كۆتايی سورەتەكە)

٤٨- اللهم لك الحمد أنت قيّم السموات والأرض ومن فيهن ، ولك الحمد لك ملك السموات والأرض ومن فيهن ولك الحمد أنت نور السموات والأرض ومن فيهن ولك الحمد أنت ملك السموات والأرض ولك الحمد أنت الحق ، ووعدك الحق ، ولقاؤك حق ، وقولك حق والجنة حق والنار حق والنبيون حق ومحمد (ﷺ) حق والساعة حق، اللهم لك أسلمت وبك آمنت، وعليك توكلت، وإليك أنبت ، وبك خاصمت، وإليك حاكمت ، فاغفر لي ما قدمت و ما أخرت وما أسررت وأعلنت ،وما أنت أعلم به مني أنت المقدم وأنت المؤخر أنت إلهي لا إله إلا أنت ولا حول ولا

قـوة إلا بـالله)[1] واتـە : (ئـەی خودایـە.. سـوپاسو ستایش بـۆ تۆیـە، هـەر تـۆ ڕاگـری ئاسمانـەکانو زەویـتو هـەموو ئـەو شـتانەی لـە ناویاندایـە، سـوپاسو سـتایش بـۆ تـۆ، مـوڵکی ئاسمانـەکانو زەوی‌و هەموو ئەو شتانەی لە ناویاندایە هـی تۆیـە، سـوپاسو سـتایش بـۆ تـۆ، تـۆ نـورو رونـاکی ئاسمانـەکانو زەویـتو هـەموو ئـەو شـتانەی لـە ناویاندایـە، سـوپاسو سـتایش بـۆ تـۆ، هـەر تـۆ پادشای ئاسمانەکانو زەویت، سوپاس بۆ تۆ هـەر تـۆ ڕاسـتو ڕەوای، بەڵێنـەکانت ڕاسـتو ڕەوان، گەیشتن بـە تـۆ ڕاسـتو ڕەوایـە, وتـەکانت ڕاسـتو ڕەوان، جەننـەت ڕاسـتو ڕەوایـەو ئـاگر ڕاسـتو

١ /(مختصر البخاري : ٥٥٦)

ڕەوایەو پێغەمبەران ڕاستو ڕەوانو (محمد) یش (ﷺ) ڕاستو ڕەوایەو دوارۆژ ڕاستو ڕەوایە، ئەی خودایە خۆم تەسلیمی تۆ کردو ئیمانم بە تۆ هێناو پەنام گرت بە تۆو گەڕامەوە بۆ لای تۆو بە پشتی تۆ داکۆکی دەکەم لە مافەکانمو داوەری دەگێرمەوە بۆ لای تۆ، بۆیە لە تاوانەکانم خۆشبە ئەوەی کە پێشم خستوەو ئەوەی پاشم خستوەو ئەوەی کە شاردومەتەوەو ئەوەی ئاشکرام کردوە، ئەوەی تۆ باشتر لە من پێی دەزانیت، هەر تۆ پێشخەرو دواخەری، تۆ خودای منی، هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، هیچ هێزو توانایەك نییە تەنها بە خوای گەورە نەبێت.

٧- الدعاء والاستغفار في الثلث الآخر من الليل

پارانەوەو داوای لێخۆشبوون لە کۆتایی سێیەکی شەواندا

٤٩- ینزل ربنا تبارك وتعالى كل ليلة إلى سماء الدنيا، حين يبقى ثلث الليل الآخر فيقول : من يدعوني فأستجيب له ؟ من يسألي فأعطيه ؟ من يستغفرني فأغفر له ؟)[1] واتە : هەموو شەوێك پەروەردگارمان -بەرزو پیرۆزبێت- دادەبزێتە ئاسمانی دونیا (دابەزینێك شایستەی خوای گەورە بێت) کاتێك سێیەکی کۆتایی شەو دەمێنێت، دەڵێت : کێ لێم دەپاڕێتەوە وەڵامی دەدەمەوە ؟ کێ داوام لێ دەکات پێی ببەخشم ؟ کێ داوای لێخۆشبوونم لێ دەکات لێی خۆش بم ؟)

١ /(مختصر البخاري : ٧٥٠)

٥٠– أقرب ما يكون الرب من العبد في جوف الليل الآخر، فإن استطعت أن تكون ممن يـذكر الله في تلـك الساعة، فكن)[١] واته : نزيكترين كات كه پەروەردگار له بەندەكەيەوە نزيـك بێـت لـه كۆتـايى شـەوەدايە، ئەگەر توانيت لـەو سـاتانەدا لـەو كەسـانە بيـت كـه يادى خوا دەكەن، ئەوا ببه).

٨- دعـاء القنوت الوتـر

پاڕانەوەى قنوتى نوێژى وتـر

٥١– اللـهم اهـدني فـيمن هـديت، وعـافني فـيمن عافيت وتولني فيمن توليت وبارك لـي فيمـا أعطيـت وقني شر ما قـضيت فإنـك تقـضي ولا يقـضى عليـك

١ /(صحيح الترمذي : ٣٥٧٩)

وإنه لا يذل من واليت ولا يعز من عاديت تباركت ربنا وتعاليت لا منجا منك إلا إليك وصلى الله على النبي الأمي(ﷺ))[١] واتە : ئەی خودایە..ڕێنموویم بکە لە گەڵ ئەوانەدا کە ڕێنموویت کردوون، وە پارێزراوو لەشساغم بکە لە گەڵ پارێزراوو لەشساغاندا، وە پشتگیریم بکە لە گەڵ پشتگیری لێکراواندا، وەبەرکەت بخەرە ناو ئەوەی پێم دەبەخشی، وە بمپارێزە لە خراپەی ئەوەی بڕیارت لە سەر داوە، بە ڕاستی تەنها تۆ بڕیار دەدەیتو هیچ کەسێك بڕیار نادات بە سەرتدا، ئەوەی تۆ پشتگیری بکەیت هەرگیز زەبوون نابێتو ئەوەی تۆ دوژمنایەتی بکەیت هەرگیز بە عیززەت نابێت، پاکیو

١ /(صفة الصلاة : ١٨٠)، (صحيح أبي داود : ١٢٨١)

بێگەردیو بەرزی بۆ تۆیە ئەی پەروەردگارمان، هیچ رزگاربوونێك نییە لە تۆ تەنها بۆ لای تۆ نەبێت، ئەی خودایە صەلاوات برژێنە سەر پێغەمبەری نەخوێندەواردا (ﷺ))

٥٢- عن عبدالرحمن بن عبدالقاري قال : وكانوا يلعنون الكفرة في النصف : اللهم قاتل الكفرة الذين يصدون عن سبيلك و يكذبون رسلك ولا يؤمنون بوعدك وخالف بين كلمتهم وألق في قلوبهم الرعب وألق عليهم رجزك وعذابك، إله الحق) ثم يصلي على النبي(ﷺ) ويدعو للمسلمين بما استطاع من خير، ثم يستغفر للمؤمنين.

قال : وكان يقول إذا فرغ من لعنه الكفرة وصلاته على النبي (ﷺ) واستغفاره للمؤمنين والمؤمنات

ومسألته : (اللهم إياك نعبد ولك نصلي ونسجد وإليك نسعى ونحفد ونرجو رحمتك ربنا ونخاف عذابك الجد، إن عذابك لمن عاديت ملحق) ثم يكبر ويهوي ساجداً.)[1] واتە : لە (عبدالرحمن ی کوڕی عبدالقاری)یەوە دەڵێت : لە نیوەی -ڕەمەزان بە دواوە لە نوێژی وەترەکاندا- لەعنەتیان دەکرد لە بێباوەڕان دەیانگوت : ئەی خودایە.. ئەو بێباوەڕانەی کە ڕووبەڕووی ڕێگەکەی تۆ دەبنەوەو پێغەمبەرکەت(ﷺ) بە درۆ دەخەنەوەو باوەڕیان بە بەڵێنەکانت نییە لەعنەتیان لێ بکەو وتەو قسەیان جیاوازو ناکۆك بکەو ترسو بیم بخەرە دڵیانەوەو سزاو غەزەبی خۆت ببارێنە سەریاندا، ئەی خودای

١ /(قيام رمضان : ٣٢)

حەق‌و راستی) ئەمجار صەڵاوات دەدا بە سەر پێغەمبەری خودا (ﷺ)و دوعای چاکەی بۆ موسڵمانان دەکردو ئەوەی لە توانایدا بوایەو ئەمجار داوای لێخۆشبوونی بۆ موسڵمانان دەکرد)

دەڵێت: ئەگەر لە لەعنەت کردنی بێباوەڕان‌و صەڵاوات لە سەر پێغەمبەری خوا (ﷺ)و داوای لێخۆشبوون بۆ ئیمانداران‌و داواکانی خۆی ببوایەتەوە دەیفەرموو : ئەی خودایە..تەنها تۆ دەپەرستین‌و بۆ تۆ نوێژ دەکەین‌و کڕنۆش دەبەین، هەوڵ‌و کۆششمان بۆ لای تۆیەو خێرایی دەکەین، تکاو ئومێدی رەحمەتی تۆین ئەی پەروەردگارا.. لە سزا سەختەکەت دەترسین، سزاکەت دەگاتە دوژمنان‌و نەیارانت)) ئەمجار (الله أکبر)ی دەکردو سوژدەی دەبرد.

٩- الذكر بعد الوتر

زیكری پاش ویتر

٥٣-كان النبي (ﷺ) يقرأ في الركعة الأولى من الوتر بـ ﴿ سبح اسم ربك الأعلى﴾ وفي الثانية بـ ﴿قل يا أيها الكافرون ﴾ وفي الثالثة بـ ﴿قل هو الله أحد﴾ و ﴿قل أعوذ برب الفلق﴾ و ﴿قل أعوذ برب الناس﴾[١] واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە ركاتی یەكەمدا لە نوێژی وەتردا﴿ سبح اسم ربك الأعلى﴾ی دەخوێندو لە ركاتی دووەمدا ﴿ قل يا أيها الكافرون ﴾و لە سێیەمدا ﴿قل هو الله أحد﴾ و ﴿قل أعوذ برب الفلق﴾ و ﴿قل أعوذ برب الناس﴾.

---

١ /(صحيح أبي داود : ١٢٨)

قال الشيخ –رحمه الله– : ومن السنة أن يقول في آخر وتره قبل السلام أو بعده :

شێخ –رەحمەتی خوای لێبێت– فەرمووی : سوننەتە لە کۆتایی وەترەکەیداو پێش ئەوەی سەلام بداتەوە یان لە پاشی بڵێت :

٥٤– –اللهم إني أعوذ برضاك من سخطك ، وبمعافاتك من عقوبتك ، وأعوذ بك منك ، لا أحصي ثناء عليك أنت كما أثنيت على نفسك.)[١] واتە : ئەی خودایە پەنا بە رازیبوونت دەگرم لە تووڕەبوونت، وە بە لێبوردنت لە تۆڵەکەت، وە پەنا دەگرم بە تۆ لە تۆ، ناتوانم سوپاس وستایشی تۆ بژمێرم هەروەکو چۆن تۆ وەسفی ستایشی خۆتت کردووە).

١ /(صحيح أبي داود : ١٢٨٢)

٥٥- يقول بعد الوتر : (سبحان الملك القدوس) ثلاث مرات ويمد بها صوته ويرفع في الثالثة.)[١] واته : له پاش ویتر دەیفەرموو : ((پاکیو بێگەردی بۆ پادشای پاكو پیرۆز)) (سێ جار)و دەنگی درێژ دەکردەوەو لە جاری سێیەمدا دەنگی بەرز دەکردەوە.

١٠-ما يصنع من رأى رؤيا يكرهها
چی دەکات ئەگەر کەسێك خەونێکی ناخۆشی بینی؟

٥٦-(الرؤيا من الله والحلم من الشيطان فإذا رأى أحدكم شيئاً يكرهه فلينفث عن يساره ثلاث مرات إذا استيقظ، وليتعوذ بالله من شرها فإنها لن تضره

١ /.(صحيح النسائي : ١٧٥٢)، (قيام رمضان : ٣٣) (صحيح أبي داود : ١٢٨٤).

إن شاء الله) واتە : خەونی خۆش‌و باش لە لایەن خوداوەیەو خەونی ناخۆش لە شەیتانەوەیە ئەگەر یەکێك لە ئێوە خەونێکی ناخۆشی بینی ئەوا ئەگەر هەستا لە خەو با سێ جار تف بکات بە لای چەپیداو پەنا بگرێت بە خوا لە خراپەی، ئەوا چیتر زیانی پێ ناگەیەنێت – إن شاء الله –.

٥٧– وفي رواية : (الرؤيا الصالحة من الله فإذا رأى أحدكم ما يحب فلا يحدث به إلا من يحب، وإن رأى ما يكره فلا يحدث به، وليتفل عن يساره ثلاثاً وليتعوذ بالله من الشيطان الرجيم من شر ما رأى، فإنها لن تضره)[١] واتە : خەونی خۆش‌و باش لە لایەن خواداوەیە ئەگەر یەکێك لە ئێوە خەونێکی

---

١ /(مختصر البخاري : ٢٦٣٤)، (مختصر مسلم : ١٥١٦، ١٥١٧)

خۆشی بینی ئەوا با تەنها لای ئەو کەسە باسی بکات کە خۆشی دەوێت، وە ئەگەر خەونێکی ناخۆشی بینی ئەوا با لای هیچ کەسێك نەیگێڕێتەوەو سێ جار تف بکات بە لای چەپیداو پەنا بگرێت بە خوا لە شەیتانی نەفرین لێکراو لە خراپەی ئەوەی کە بینیویەتی، ئەوا چیتر زیانی پێ ناگەیەنێت.

٥٨- إذا رأى أحدكم الرؤيا يكرهها، فليبصق عن يساره ثلاثاً، وليستعذ بالله من الشيطان ثلاثاً، وليتحول عن جنبه الذي كان عليه)[١] واتە : ئەگەر یەکێك لە ئێوە خەونێکی ناخۆشی بینی ئەوا با سێ جار تف بکات بە لای چەپیداو سێ جار پەنا بگرێت

١ /(مختصر مسلم : ١٥١٨)، (صحيح الكلم الطيب : ٤٠)

بە خوا لە شەیتان‌و لە سەر ئەو لایە وەرگەڕێ کە لە سەری بووە.

٥٩- فإذا رأى أحدكم رؤيا تعجبه فليقصها إن شاء وإذا رأى شيئاً يكرهه فلا يقصه على أحد وليقم يصلي)[١] واتە : ئەگەر یەکێك لە ئێوە خەونێکی خۆشی بینی با بیگێڕێتەوە ئەگەر ویستی لێ بوو، وە ئەگەر خەونێکی ناخۆشی بینی ئەوا با لای هیچ کەسێك باسی نەکات‌و با هەستێ نوێژ بکات.

٦٠- إذا رأى أحدكم الرؤيا تعجبه فليذكرها وليفسرهاوإذا رأى أحدكم الرؤيا تسوؤه فلا يذكرها ولا يفسرها)[٢] واتە : ئەگەر یەکێك لە ئێوە خەونێکی

١ /(الصحيحة : ١٣٤١)

٢ /(الصحيحة : ١٣٤٠)

خۆشی بینی با باسی بكاتو خەوپەرژێنی بكات، وه ئەگەر خەونێكی ناخۆشی بینی ئەوا با لای هیچ كەسێك باسی نەكاتو خەوپەرژێنی نەكات.

كورتەی باسەكە :

١- سێ جار تف دەكات بە لای چەپیدا.

٢- سێ جار پەنا دەگرێت بە خوا لە شەیتانو لە خراپەی ئەوەی بینیویەتی.

٣- لە سەر ئەو لایە وەردەگەرێ كە لە سەری بووه.

٤- هەڵدەستێ نوێژ دەكات.

٥- خەو پەرژێنی ناكات.

٦- لای هیچ كەسێك باسی ناكات.

١١-أذكار الاستيقاظ من النوم
زيكرەكانى هەستان لە خەو

٦١- الحَمْدُ لله الّذى أحْيانا بَعدَ ما أماتَنـا وَ إلَيـهِ النُشُورُ[1] واتـه : سوپاس‌و ستايش بۆ ئەو خواى كـه زيندووى كردينەوە لە پاش ئەوەى مراندنى(واتـه : خەوتن)و زيندووبونەوەش هەر بۆ لاى ئەوە.

٦٢- (الحَمْدُ لله الذِي رَدَّ عَلَيَّ رُوحِي وعَافَـانِي في جَسَدِي وأذِنَ لي بِذِكْرِهِ.)[2] واتـه : سوپاس‌و سـتايش بـۆ ئـەو خوايـەى كـه رۆحـى بـۆ گەڕاندمـەوەو لەشساغى كردم‌و ئيزنى دام يادو زيكرى بكەم).

١ /(الصحيحة : ٢٧٥٤)، (مختصر البخاري : ٢٤٢٥)

٢ /(صحيح الكلم : ٣٧)

١٢- دخول الخلاء

چوونە سەرئاو

٦٣- سِتْرُ ما بَيْنَ الجِنِّ وَعَوْرَاتِ بَني آدَمَ إذا دخل الخلاء أن يقول: بِسم الله)[١] واتە : پەردەی نێوان جنۆکەو عەورەتی ئادەمیزاد ئەگەر چووە سەرئاو ئەوەیە بڵێت : بسم الله (بە ناوی خوا)

٦٤- اللهُمَّ إنّي أعُوذُ بِكَ مِنَ الخُبْثِ والخبائِثِ.)[٢] واتە : ئەی خودایە.. پەنات پێ دەگرم لە شەیتانە نێرو مێیەکان.

٦٥- أعُوذُ بِالله مِنَ الخُبْثِ والخبائِثِ.)[٣] واتە : پەنا بە خوا دەگرم لە شەیتانە نێرو مێیەکان.

---

١ /(الإرواء : ٥٠)

٢ /.(مختصر البخاري : ٩٤)

٣ /(صحيح أبي داود : ٦)

١٣- ما يقول إذا خرج من الخلاء
چی دەڵێت ئەگەر لە سەرئاو هاتە دەرەوە

٦٦- (غفرانك)[١] واتە : ئەی خودایە داوای لێخۆشبوونت لێ دەکەم.

١٤- الدعاء إذا لبس ثوباً جديداً
نزاو پاڕانەوەی لەبەرکردنی جلوبەرگی نوێ

٦٧- اللَّهُمَّ لَكَ الحَمْدُ أَنْتَ كسَوتَنيه أسْألك مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنع لَهُ، وأَعُوذُ بكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ ما صُنِعَ لَهُ.)[٢] واتە : ئەی خودایە..سوپاس‌و ستایش بۆ تۆ، هەر تۆ پۆشتەت کردین، داوای چاکەی ئەم

---

١ /(صحيح أبي داود : ٣٠)

٢ /(صحيح أبي داود : ٤٠٢٠)

پۆشاکەت لێدەکەمو داوای ئەو خەیرو چاکەیەت لێدەکەم کە بۆی دروست کراوەو پەنات پێدەگرم لە خراپەیو لە خراپەی ئەوەی بۆی دروست کراوە.

٦٨- ومَنْ لَبِسَ ثَوْباً فَقَالَ : الحَمْدُ لله الذِي كساني هذا الثوب ورَزَقَنِيه مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مني ولا قُوةٍ، غُفِرَ لهُ ما تَقدَّم مِنْ ذنبِه)[١] واتە : هەرکەسێك پۆشاکێکی نوێی لەبەرکردو وتی : سوپاسو ستایش بۆ ئەو خوایەی کە پۆشتەی کردم بەم پۆشاکەو رزقو رۆزی داوین بە بێ هیچ هێزو توانایەکی خۆم، ئەوا لە تاوانەکانی پێشووی خۆش دەوێت.

١ /(صحيح أبي داود : (٤٠٢٣)

١٥- الدعاء لمن لبس ثوباً جديداً

نزاو پاڕانەوە بۆ ئەو کەسەی کە جلی نوێ لەبەر دەکات

٦٩- البِسْ جَدِيداً وَعِشْ حميداً ومُتْ شهيداً ويرزقك الله قرة عين في الدنيا والآخرة)[١] واته : یاخوا پۆشاکی تازە لەبەر بکەیتو بە سوپاسکراوی بژیتو بە شەهیدی سەر بنێیتەوەو بمریتو خوای گەورە هەردەم خۆشی هێنو شادی ئامێزت بە نسیب بکات لە دونیاو دوارۆژدا.

٧٠- أن رسول الله(ﷺ) أتي بكسوة فيها خميصة صغيرة فقال : (ائتوني بأم خالد) فأُتي بها،

١ /(الصحيحة :٣٥٢)، (صحيح الجامع : ١٢٣٤)

فألبسها إياها، ثم قال : (أبلي و أخلقي) مرتين.)[١]
واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) پۆشاکێکی بچووکیان بۆ هێنا کە لە حەریر یان لە سوف دروستکرابوو ئەویش فەرمووی : بانگی دایکی خالدم بۆ بکەن، ئەوانیش دایکی خالدیان هێناو ئەویش- پێغەمبەری خوا(ﷺ)- پۆشاکەکەی پێداو لە بەری کردو ئەمجار فەرمووی : یا خوا بیڕزێنیتو پۆشاکی تر بخەیتە شوێنی (دوو جار).

٧١- (تبلي ويخلف الله تعالى)[٢] واتە: یاخوا بیڕزێنیتو خوای گەورە پۆشاکی تر بخاتەوە شوێنی.

---

١ /(صحيح أبي داود : ٤٠٢٤)

٢ /(صحيح أبي داود : ٤٠٢٠)

١٦ – التسمية عند الوضوء
وتنی (بسم الله) له كاتی دەستنوێژدا

٧٢–لا صلاة لمن لا وضوء له ولا وضوء لمن لم يذكر اسم الله عليه)[١] واتە : نوێژی دروست نییە ئەو کەسەی دەستنوێژی نەبێتو دەستنوێژی نییە ئەو کەسەی لە سەر دەست نوێژەکەی ناوی خوا نەهێنێ.

١٧- الذكر عند الوضوء
زیکرەکانی کاتی دەستنوێژ

٧٣– أشهد أنه لا إلـه إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمداً عبده ورسوله) واتە : شایەتی دەدەم کە هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن

---

١ /(صحيح أبي داود : ١٠١)

بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێهاوەڵە، وه شایەتی دەدەم کە (محمد) (ﷺ) بەندەو نێردراوی ئەوه) وزاد الترمذي : (اللهم اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين)[1] واته : له ریوایەتی (الترمذي) دا ئەم زیادەیه هاتووه که دەڵێت : (ئەی خودایه بمگێڕه له تەوبەکارانو بمگێڕه له خۆپاك کەرەوەکان)

٧٤- سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك)[2] واته : پاکیو بێگەردیو سوپاس بۆ خوایه، شایەتی دەدەم کە هیچ خوایەك نییه شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ

---

١ /(الإرواء : ٩٦)

٢ /(الصحيحة : ٢٣٣٣ -٢٦٥١)

نەبێت، داوای لێخۆشبوونت لێدەکەمو دەگەڕێمەوە بۆ لای تۆ.

١٨- ما يقول إذا خرج من المنزل.

چی دەڵێت ئەگەر لە ماڵ هاتە دەرەوە

٧٥- بسم الله توكلت على الله، لا حول ولا قوة إلا بالله تعالى ، يقال له: كفيت، ووقيت وهديت،. وتنحى عنه الشيطان، فيقول لشيطان آخر: كيف لك برجل قد هدي وكفي ووقي؟[١] واتە : بەناو خوا، پشتو پەنام بە خوای گەورە بەست، هیچ هێزو توانایەك نییە تەنها بە خوای گەورە نەبێت) پێی دەگوترێت : وتنی ئەو زیکرەت بەسە بۆ پارێزگاریتو پارێزرایت لە خراپەی شەیتانو

١ /(صحيح الكلم :٤٤)

ڕێنمویی کرایتو شەیتانیشی لیٚ دوور دەکەوێتەوە، جا شەیتان بە شەیتانێکی تر دەڵێت : چی دەکەیت لە کەسێك کە ڕێنمویی کراوەو وشەیەکی گوتوە کە بەسیەتی بۆ پارێزگاریو پارێزراوە لە خراپەی شەیتان)

٧٦-بسم الله توكلت على الله ، اللهم إني اعوذ بك أن أضل أو أُضل، أو أزل أو أُزل ، و أظلم أو أُظلم ،أو أجهل أو يجهل علي أو أن أبغي أو يبغى علي)[١]

واتە : بە ناوی خوا.. پشتو پەنام بە خوای گەورە بەست.. ئەی خودایە.. من پەنات پیٚ دەگرم لەوەی کە خەڵك گومڕا بکەم یان گومڕا بکرێم.. یان هەڵە بە خەڵکی بکەمو یان هەڵەم لە گەڵ بکریٚ..

١ / (هداية الرواة : ٢٣٧٦ (,(الصحيحة : ٣١٦٣)

یان ستەم بکەم لە خەڵکیو لەوەی کە ستەمم لێ بکرێت..یان نەفامی بکەم یان نەفامیم لە گەڵ بکرێت.. یان ستەمو زیان بە خەڵکی بکەیەنم یان خەڵکی ستەمو زیانم پێ بکەیەنن – دەستدرێژی بکەمە سەر خەڵکی یان دەستدرێژیم بکرێتە سەر.

صلاة رکعتین (ئەنجامدانی دوو رکات نوێژ)..

٧٧– إذا خرجت من منزلك فصل رکعتین یمنعانك من مخرج السوء، وإذا دخلت الی منزلك فصل رکعتین یمنعانك من مدخل السوء)[١] واتە : ئەگەر لە ماڵ دەرچوویت، ئەوا دوو رکات نوێژ بکە چیتر لە خراپەی دەرگای دەرچوون دەتپارێزیو ئەگەر چوویتە ژوورەوە بۆ ماڵەکەی خۆت ئەوا دوو

١ /(الصحیحة : ١٣٢٣)

ركات نوێژ بكە چیتر دەتپارێزی لە خراپەی دەرگای هاتنەژوورەوە.

١٩- الذكر عند دخول المنزل

زیکرکانی کاتی چوونە ژوورەوە بۆ ماڵ

٧٨- إذا دخل الرجلُ بَيتَهُ, فَذكَرَ اللهَ تعالى عند دخوله, وعند طعامه قال الشّيطان: لا مبيتَ لكم, ولا عَشاءَ, وإذا دخل فلم يذكر الله تعالى عند دخوله, قال الشيطان: أدركتُم المبيتَ, وإذا لم يذكر الله تعالى عند طعامه قال: أدركتُم المبيتَ والعَشاء.)[1]

واتە : ئەگەر هەر کاتێك کەسێك چووە ژوورەوە بۆ ماڵەکەی خۆیو یادی خوای گەورەی کرد لە کاتی چوونە ژوورەوەیو لە کاتی خواردنیدا، شەیتان

---

١ /(مختصر مسلم : ١٢٩٧)

دەڵێت : شوێنی خەوتنو خواردنی شێوانتان دەست نەکەوت، بەڵام ئەگەر چووە ژوورەوە یادی خوای نەکرد لە کاتی چوونە ژوورەوەیدا ئەوا شەیتان دەڵێت : شوێنی خەوتننتان دەستکەوت، وە ئەگەر یادی خوای نەکرد لە کاتی خواردنەکەیدا ئەوا –شەیتان– دەڵێت : شوێنی خەوتنو خواردنی شێوانتان دەستکەوت.

٧٩–يا بني ! إذا دخلت على أهلك فسلم، يكن بركة عليك وعلى أهل بيتك)[١] واتە : ئەی کوڕە شیرینەکەم.. ئەگەر چوویتە ماڵەکەی خۆت ئەوا سڵاو لە کەسوکارەکەت بکە، چونکە دەبێتە مایەی بەرەکەت بۆ سەر خۆتو بۆ سەر کەسوکارەکەت.

---

١ / (صحيح الكلم : ٤٧)، (هداية : ٤٥٧٥)

٨٠– ثلاثة كُلُّهم ضَامِنٌ على الله إن عاش رزق و كفي وإن مات أدخله الله الجنة من دخل بيته فسلم فهو ضامن على الله...)[١]. واتە : سێ کەس هەن لە لایەن خوای گەورەوە زامنن ئەگەر بژێت ئەوا رزقی دەدرێتو پێویستی بە کەس نییەو ئەگەر بمرێت خوای گەورە دەیخاتە بەهەشتەوە... هەرکەسێك بگەڕێتەوە ماڵەوە بە سڵاوکردن ئەوا زامنە لە لایەن خوای گەورەوە...).

٨١–صلاة ركعتين : ((إذا خرجت من منزلك فصل ركعتين يمنعانك من مخرج السوء، وإذا دخلت إلى منزلك فصل ركعتين يمنعانك من مدخل السوء))[٢]

١ /(صحيح الترغيب : ٣١٩)، (صحيح الجامع : ٣٠٥٣)
٢ /(الصحيحة : ١٣٢٣)

واتــە : ئەنجامـدانی دوو ركـات : (ئەگـەر لـە مـاڵ دەرچــوويت، ئــەوا دوو ركــات نوێــژ بكــە چــيتر لــە خراپــەی دەرگــای دەرچــوون دەتپــارێزیو ئەگــەر چوويتە ژوورەوە بۆ ماڵەكەی خۆت ئـەوا دوو ركـات نوێـژ بكـە چـيتر دەتپـارێزی لـە خراپـەی دەرگـای هاتنە ژوورەوە.

٢٠- دعاء الخروج الى المسجد

پاڕانەوەی دەرچوون بۆ مزگەوت

٨٢- اللـهم اجعـل في قلـبي نـوراً ، ، وفي بـصري نـوراً ، وفي سمعــي نــوراً، وعــن يمــيني نــوراً، وعــن يساري نوراً ، وفـوقي نـوراً، وتحـتي نـوراً ، وأمـامي نوراً، وخلفـي نـوراً، وعظـم لـي نـوراً.)[١] واتـە : ئـەی

---

١ /(مختصر البخاري : ٩٢)

خودایه... نورو روناکی بخه دڵمەوە، نـورو رونـاکی بخەره بینینمەوە، نورو روناکی بخەره بیستنمەوە، نورو روناکی بخەره راستمەوە، نورو روناکی بخەره لای چەپمەوە، نورو روناکی بخەره سەرەوەم، نورو رونـاکی بخـەره ژێـرەوەم، نـور رونـاکی بخـەره پێشمەوە، نـورو رونـاکی بخـەره پاشمـەوە، نـورو روناکیم بۆ گەوره بکەرەوە).

٢١- الدعاء عند دخول المسجد

پاڕانەوەی کاتی چوونە مزگەوت

٨٣– أعوذ بالله العظيم و بوجهه الكريم وسلطانه القديم، من الشيطان الرجيم))[١] واتە : پەنا ئەگرم بە

١ /(صحيح أبي داود : ٤٨٥)

خـوای مـەزنو بـە رووی بـەڕێزیو دەسـتەڵاتی هەربوی بەردەوامی لە شەیتانی نەفرەت لێکراو.

٨٤–بسم الله والـصلاة والـسلام علـى رسـول الله، اللهم افتح لي أبواب رحمتك.)[1] واتە : بە ناوی خوای گەورە، صەلاتو سەلام لـە سـەر پێغەمبـەری خـوا (ﷺ)، ئەی خوایە.. دەرگاکانی رەحمەتی خۆتم لـێ بکەرەوە.

قـال الـشيخ – رحمـه الله – كـان عليـه الـصلاة والـسلام يقـول إذا خـرج مـن المـسجد : ((بـسم الله، اللهم صل على محمد وسلم ، اللـهم افـتح لـي أبـواب رحمتك))[2].

---

١ /(صحيح ابن ماجة : ٦٣٢)، (تمام المنة : ٢٩٠)، (تراجع العلامة : ٥١٠).

٢ /(الثمرة المستطاب : ٦٠٤)

واتـه : شـەیخ – ڕەحمـەتی خـوای لێبێـت – فەرموویـەتی : پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) ئەگـەر لـە مزگـەوت دەرچـوایە دەیفـەرموو: بـە نـاوی خـوای گەورە، ئەی خوادایە...صەلاتو سەلام برژێنـە بـە سـەر پێغەمبـەری خـوادا (ﷺ), ئـەی خودایـە.. دەرگاکانی ڕەحمەتی خۆتم لێ بکەرەوە.

٨٥ – ((بسم الله والسلام علی رسول الله، اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد وسهل لنا أبواب رحمتك)[١].واتە : بە ناوی خوای گەورە، سەلام لە سـەر پێغەمبـەری خـوا (ﷺ)، ئـەی خوادایـە...صـەلاتو سـەلام برژێنـە بـە سـەر پێغەمبـەری خـوا (ﷺ)و ئـالی پێغەمبـەری خـوادا

١ /(فضل الصلاة علی النبي(ﷺ) : ٧٢)

(ﷺ)، دەرگاکانی رەحمەتی خۆتمان لێ سووک‌و ئاسان بکەرەوە.

٢٢- الدعاء عند الخروج من المسجد
پاڕانەوەی دەرچوون لە مزگەوت

٨٦ – بسم الله والصلاة والسلام على رسول الله (ﷺ)، اللهم افتح لي أبواب فضلك))[١] واتە : بە ناوی خوای گەورە، صەلات‌و سەلام لە سەر پێغەمبەری خوا (ﷺ)، ئەی خوایە.. دەرگاکانی فەزڵی خۆتم لێ بکەرەوە.

٨٧- إذا خرج فليسلم على النبي (ﷺ) وليقل اللهم اعصمني من الشيطان الرجيم)[٢] واتە : ئەگەر

---

١ /(صحيح ابن ماجه : ٦٣٢)، (تمام المنة : ٢٩٠)، (تراجع العلامة : ٥١٠)

٢ /(صحيح ابن ماجه : ٧٨٠)

لــە مزگــەوت دەرچــوو بــا ســەلام بنێرێــت بــۆ پێغەمبــەری خــوا (ﷺ)و بڵێــت : ئــەی خودایــە لــە شەیتانی نەفرەت لێکراو بمپارێزە.

٨٨- (إذا خرج -أحدكم من المسجد- فليسلم علــى الــنبي (ﷺ) وليقــل : اللــهم إنــي أسـألك مــن فــضلك))[١] واتــە : ئەگــەر یــەکێکتان لــە مزگــەوت دەرچوو با سەلام بنێرێت بۆ پێغەمبەری خوا (ﷺ)و بڵێت : ئەی خودایە.. من داوای فەزڵی تۆ دەکەم.

٨٩- بــسم الله، والــسلام علــى رســول الله (ﷺ)، اللهم صل علـى محمـد وعلـى آل محمـد.. وسـهل لنـا أبواب فضلك)[٢] واتە: بە ناوی خوا، ســەلام لــە ســەر

١ /(صحيح أبي داود : ٤٨٤)

٢ /(فضل الصلاة على النبي (ﷺ) : ٧٢)

پێغەمبەری خوا (ﷺ)، ئەی خودایە صەڵاوات بنێرە بۆ محمدو کەس وکاری محمد.. وە دەرگاکانی فەزڵی خۆتمان بۆ سووك وئاسان بکەرەوە.

٢٣- فضل الأذان

فەزڵی بانگدان

٩٠- لو يعلم الناس ما في النداء والصف الأول، ثم لم يجدوا إلا أن يستهموا عليه لاستهموا، ولو يعلمون ما في التهجير لاستبقوا إليه، ولو يعلمون ما في العتمة والصبح لأتوهما ولو حبواً))[١] واتە : ئەگەر خەڵکی دەزانن چی لە بانگو ریزی یەکەمدا هەیە — لە پاداشت— ئەمجار هیچ چارەیەکیان نەبوایە بۆ دیاری کردنی بانگدەرو ریزی یەکەم تەنها بە

---

١ /(صحيح الترغيب : ٢٣١)

قورعەكردن نەبێت ئەوا قورعەیان بۆ دەكرد، وە ئەگەر خەڵكی بزانن چی لە زووهاتندایە بۆ مزگەوت — بۆ نوێژی نیوەڕۆ لە پاداشت — ئەوا پێشبركێیان بۆ دەكرد، وە ئەگەر بزانن چی لە نوێژی عیشاو بەیانیدا هەیە — لە پاداشت — ئەوا بۆی دەهاتن ئەگەر بە كاكۆڵكێیش بوایە.

٩١— المؤذن يغفر له مدى صوته، ويشهد له كل رطبٍ ويابسٍ، وله مثل أجر من صلى معه)[١] واتە : بانگدەر بە ئەندازەی ئەوەی دەنگی دەیگاتێ خوای گەورە لە تاوانەكانی خۆش دەبێت[٢]، وە

---

١ /(صحيح الترغيب : ٢٣٤)

٢ / بۆ ڕاڤەكردنی ئەم فەرموودەیە چەند بۆچوونێك هەیە هەندێك دەڵێن : واتە ئەگەر گەورەیی تاوانەكانی بە ئەندازەی ئەوەی دەنگی پێدەگات گەورە بێت ئەوا خوای گەورە لیێ خۆش دەبێت.

هەموو تەڕو وشکێك شایەتی بۆ دەدەنو پاداشتی بە قەد ئەوانە هەیە کە لە گەڵیدا نوێژیان کردوە).

٩٢- (المؤذنون أطول الناس أعناقا يوم القيامة))[١] واتە : بانگدەران لە هەموو خەڵکی زیاتر گەردنیان درێژترە لە رۆژی قیامەتدا.

٩٣- من أذن اثنتي عشرة سنة وجبت له الجنة، وكُتب له بتأذينه في كل يوم ستون حسنة، وبكل إقامة ثلاثون حسنة)[٢] واتە : هەر موسڵمانێك دوازدە ساڵ بانگ بدات ئەوا بەهەشتی بۆ واجب دەبێو بۆ هەموو بانگێك لە رۆژێکدا شەست چاکەی بۆ دەنوسرێتو بۆ هەر قامەتێکیش سی چاکەی بۆ دەنوسرێت).

---

١ /(صحيح الترغيب : ٢٤٢)

٢ /(صحيح الترغيب : ٣٤٨)

٢٤- الذكر عند سماع المؤذن
زیکری کاتی بیستنی بانگ

٩٤- ((إذا سمعتم النداء فقولو مثل ما يقول المؤذن))[١] واته : ئەگەر گوێتان لە بانگ بوو ئەوا ئەوەی کە بانگدەر دەیڵێت ئێوەش بیڵێن.

٩٥- إذا قال المؤذن : الله أكبر، الله أكبر، فقال أحدكم : الله أكبر الله أكبر، ثم قال: أشهد أن لا إله إلا الله قال : أشهد أن لا إله إلا الله ثم قال : أشهد أن محمدا رسول الله، قال : أشهد أن محمدا رسول الله، ثم قال : حي على الصلاة، قال : لا حول ولا قوة إلا بالله، ثم قال : حي على الفلاح قال : لا حول ولا قوة إلا بالله ثم قال : الله أكبر، الله أكبر، قال: الله

---

١ /(صحيح الكلم : ٥٤)

أكبر الله أكبر، ثـم قـال: لا إلـه إلا الله قـال: لا إلـه إلا الله من قلبـه، دخـل الجنـة.)[١] واتـه: ئەگـەر بانگـدەر گوتـی : (الله أكبر، الله أكبر) یەكێك لە ئێوه گـوتی : (الله أكبر الله أكبر) ئەمجار گوتـی : (أشـهد أن لا إلـه إلا الله) گـوتـی : (أشـهد أن لا إلـه إلا الله) ئـەمجار گوتـی : (أشهد أن محمدا رسول الله) گوتـی : (أشـهد أن محمـدا رسـول الله) ئـەمجار گـوتی : (حـي علـى الصلاة) گوتـی : (لا حـول ولا قـوة إلا بـالله) ئـەمجار گوتـی : (حي على الفلاح) گوتـی : (لا حـول ولا قـوة إلا بالله) ئەمجار گوتـی : (الله أكبر، الله أكبر) گوتـی : (الله أكبر، الله أكبر) ئـەمجار گـوتی : (لا إلـه إلا الله)

---

١ /(صحيح الكلم : ٥٦)

گوتی : (لا إلە إلا الله) لە دڵییەوە، ئەوا دەچێتە بەهەشتەوە .

٩٦–من قال حين يسمع المؤذن(يتشهد) : وأنا أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأن محمدا عبده ورسوله، رضيت بالله ربا، وبمحمد رسولا، وبالإسلام دينا، غفر له)[1] واتە : هەر كەسێ بڵێت كاتێ گوێبیستی بانگدەر بوو دەڵێت (اشهد أن لا إلە إلا الله وأشهد محمد رسول الله) :– منیش شایەتی دەدەم كە هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵەو (محمد) (ﷺ)یش بەندەو نێردراوی ئەوە. ڕازیم بەوەی كە (الله) پەروەردگارم بێتو (محمد) یش

١ /(صحيح أبي داود :٥٢٧، ط غراس)

پێغەمبەر (ﷺ)و ئیسلام دینو ئاینم بێت. ئەوا لە تاوانەکانی خۆش دەبێت.

٩٧- إذا سمعتم المؤذن فقولوا مثل ما يقول، ثم صلوا عليَّ، فإنه من صلى علي صلاة، صلى الله عليه بها عشرا. ثم سلوا لي الوسيلة فإنها منزلة في الجنة لا تنبغي إلا لعبد من عباد الله، وأرجو أن أكون أنا هو، فمن سأل لي الوسيلة، حلت له الشفاعة)[١] واتە : ئەگەر گوێبیستی بانگدەر بوون ئەوەی کە ئەو دەیڵێت ئێوەش بیڵێن، ئەمجار صەڵاوات بنێرن بۆ من چونکە هەرکەسێك یەکجار صەڵاواتم بۆ بنێرێ ئەوا خوای گەورە بە هۆی ئەو صەڵاواتەوە دە جار صەڵاواتی بۆ دەنێرێ، ئەمجار

---

١ /(صحيح الكلم : ٥٥)

داوای (الوسیله)م بۆ بکەن، ئەوە جێگاو پایەیەکە لە بەهەشتدا بۆ هیچ کەسێك نییە تەنها بۆ بەندەیەکە لە بەندەکانی خوا، تکام وایە کە ئەو بەندەیە من بم، جا هەر کەسێك داوای (الوسیله) م بۆ بکات ئەوا شەفاعەتی منی بۆ حەڵاڵە –بەر شەفاعەتی من دەکەوێت– .

٩٨– من قال حين يسمع النداء((اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلاة القائمة آت محمداً الوسيلة والفضيلة ، وأبعثه مقاماً محموداً الذي وعدته، حلت له شفاعتي يوم القيامة)[١] واتە : هەر کەسێك گوێبیستی بانگ بوو بڵێت : ئەی خودایە..پەروەردگاری ئەم بانگەوازە تەواوەو نوێژ

١ /(مختصر البخاري : ٣٢٦)

دامـەزراوە، ببەخـشە بـە پێغەمبـەرمان محمـد (ﷺ) پلەوپایەی بەرزی (الوسيلە)و پلەوپایـەی زیـادە بـە سـەر دروسـتکراوەکان (الفـضيلة)و بیبـەرە ئـەو شـوێنە سوپاسـکراوەی کـە بـەڵێنت پێـداوە، ئـەوا شەفاعەتی منی بۆ حەڵاڵ دەبێت لە ڕۆژی قیامەتـدا (یـان بـەر شـەفاعەتی مـن دەکـەوێت لـە ڕۆژی قیامەتدا)

٩٩- الدعاء لا يرد بـين الأذان والإقامـة))[١] واتـە : پاڕانـەوەی نێـوان بـانگو قامـەت هـەرگیز ڕەت ناکرێتەوە.

١٠٠- الـدعاء بـين الأذان والإقامـة مـستجاب فـادعوا))[٢] واتـە : پاڕانـەوەی نێـوان بـانگو قامـەت

١ /(صحيح الترمذي : ٢١٢)

٢ /(صحيح الموارد : ٢٥٥)

وەڵام دەدرێتەوە بۆیە لەو کاتەدا لە خوا بپارێنەوە.

٢٥- استفتاح الصلاة

پاڕانەوەی دەستپێکردنی نوێژ

١٠١ - اللهم باعد بيني وبين خطاياي كما باعدت بين المشرق والمغرب ، اللهم نقني من خطاياي كما ينقى الثوب الأبيض من الدنس اللهم اغسلني من خطاياي بالثلج والماء والبرد)[1] واته : ئەی خودایە.. نێوان منو تاوانەکانم دوور بخەرەوە هەروەکو چۆن ڕۆژهەڵاتو ڕۆژئاوات لە یەك دوور خستۆتەوە، ئەی خودایە.. لە تاوانەکانم پاکم بکەرەوە هەروەکو چۆن کراسی سپی لە چڵك پاك دەکرێتەوە، ئەی

١ /(صفة الصلاة : ٩١)

خودایە.. لە تاوانەکانم بمشۆرەوە بە بەفرو ئاوو تەرزە.

١٠٢ – الله أكبر كبيرا ، والحمد لله كثيرا ، وسبحان الله بكرة وأصيلا (ثلاثاً) أعوذ بالله من الشيطان الرجيم من نفخه ونفثه وهمزه))[1] واتە : خوا گەورەیەو شایستەی گەورەییە(هەرە گەورەیە)، سوپاسو ستایشێکی زۆرو بێ پایان بۆ خوا، پاکیو بێگەردی بۆ خوا بەیانیانو ئێواران (سێ جار) پەنا دەگرم بە خوا لە شەیتانی نەفرەت لێکراو لە فیززلیو شیعرو وەسوەسەو شێتی ئەو.

١٠٣ – سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك وتعالى جدك ولا إله غيرك)) ويزيد في صلاة الليل :

---

١ /(صحيح الكلم : ٦٢)

(لا إلـه إلا الله (ثلاثـاً) الله أكـبر كـبيرا(ثلاثـاً)[١].واتـه: پاكیو بێگەردیو سوپاسو ستایش تەنها بـۆ تۆیـه —ئەی خودایه—و ناوی تۆ پیرۆزو بەرەكـەتی زۆرەو دەسـەڵاتت گـەورەو بڵنـدەو هـیچ خودایـەك نییـه شایستەی پەرستن بێت جگـه لـه تـۆ) وه لـه شـەو نوێـژدا ئـەوه دەڵێـت پاشان دەڵێـت: لا إلـه إلا الله (سێ جار) الله أكبر كبیرا (سێ جار).

١٠٤ — (الحمد لله حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيه))[٢]

واتــه : ســوپاسو ســتایش بــۆ خــوای گــەورە سوپاسێكی زۆرو پاكو پیرۆزو پڕ بەرەكەت.

١٠٥ — وجهت وجهي للذي فطر السموات والأرض حنيفا وما أنا مـن المشركين ، إن صـلاتي ونـسكي

---

١ /(صفة الصلاة : ٩٣)

٢ /(صفة الصلاة : ٩٤)

ومحياي ومماتي لله رب العالمين لا شريك لـه وبذلك أمرت وأنا أول المسلمين ، اللهم أنت الملك لا إلـه إلا أنت ، سبحانك وبحمدك أنت ربي وأنـا عبـدك ظلمـت نفسي واعترفت بذنبي فاغفر لي ذنوبي جميعا إنـه لا يغفـر الـذنوب إلا أنـت ، واهـدني لأحـسن الأخـلاق لا يهـدي لأحـسنها إلا أنـت ، واصـرف عـني سـيئها لا يصرف عني سيئها إلا أنت ، لبيك وسعديك والخـير كله في يديك ، والشر ليس إليـك والمهـدي مـن هـديت أنا بك وإليك لا منجا ولا ملتجأ منك إلا إليـك تباركـت وتعاليـت أسـتغفرك وأتـوب إليـك)) (كـان يقولـه في الفـرض والنفـل)[١] واتــه : بـه پـاکیو دلّسۆزی رووم کرده ئەو خوايەی ئاسمانەکانو زەوی بـەديهێناوەو مـن لــه هاوبـەش دانـەران نـيم، بـه راسـتی نوێـژو

١ /(صفة الصلاة : ٩٢)

سـەربڕینو ژیـانو مـردنم تـەنها بـۆ پـەروەردگاری جیهانیانەو ئەو بێ هاوەڵەو بەوە فەرمانم پێکراوەو من یەکەم موسڵمانانم، ئەی خودایە.. تۆ پادشایتو هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگـە لـە تـۆ، پـاکیو بێگـەردیو سـوپاسو سـتایش بـۆ تۆیە، تۆ پەروەردگاری منیو منیش بەنـدەی تـۆم، سـتەمم لـە نەفـسی خـۆم کـردوەو دان دەنـێم بـە تاوانەکانمدا،بۆیە خوایە لە هەموو تاوانەکانم خـۆش بە، بە راستی جگە لە تۆ هیچ کەسێك لە تاوانـەکان خۆش نابێت، ڕێنمویم بکە بـۆ چـاکترینو جـوانترین رەوشت، هیچ کەسێك ڕێنمویی ناکـات بـۆ چـاکترین رەوشتو ئاکار جگـە لـە تـۆ، کـردەوەی خـراپم لـێ دوور بخەرەوە هیچ کەسێك کرداری خراپم لـێ دوور ناخاتەوە جگە لە تۆ، ئەی خودایـە.. وەڵامـی دوای

وەڵامدانــەوەم هەیــە بــۆت لــە گــوێ رایەڵیتــداو شوێنکەوتنی دوای شوێنکەوتنم هەیە بۆ دینەکـەت، چاکە هەمووی بە دەستی تۆیـەو خراپـەش نادەمـە پـاڵ تـۆ، رێنمـوییکراو ئـەو کەسـەیە تـۆ رێنموییـت کردووەو من بە تۆوە هەمو بۆ لای تۆ دەگەڕێمەوە، هیچ پەناگەیەك نییە لە تۆ تەنها بۆ لای تـۆ نـەبێت، پاکیو بێگـەردیو بڵنـدی بـۆ تۆیـە، داوای لێخۆش بوونت لێدەکەمو دەگەڕێمەوە بـۆ لات.) ئەمـەی لـە فەرزو سوننەتەکاندا دەیفەرموو.

١٠٦- کـان یفتـتح صـلاته، إذا قـام مـن اللیـل : ((اللـــهم رب جبریـــل ومیکائیـــل وإســـرافیل فـــاطر السموات والإرض عـالم الغیـب والـشهادة أنـت تحکـم بین عبـادك فیمـا کـانوا فیـه یختلفـون ، اهـدني لمـا اختلف فیه من الحق بإذنك إنك تهـدي مـن تـشاء إلی

صراط مستقیم))[١] واته : ئەگەر له شەودا هەستایه ئەوا نوێژەکانی بەم زیکرانە دەست پێدەکرد : (ئەی خودایه.. پەروەردگاری جبریلو میکائیلو ئیسرافیل، بەدیهێنەری ئاسمانەکانو زەوی زانای پەنهانو ئاشکرا، تەنها تۆ داوەری دەکەیت له نێوان بەندەکانتدا لەو شتانەی که جیاوازییان تێدا بوو، ڕێنموییم بکه بۆ سەر ئەو ڕێگە ڕاستەی که ئەوان تێدا جیاواز بوون بە ئیزنی خۆت، خۆت ڕێنمویی ئەو کەسانە دەکەیت که ویستت له سەری بێت بۆ سەر ڕێگای ڕاست)

١٠٧ – كان (ﷺ) يقول إذا قام إلى الصلاة من جوف الليل ((اللهم لك الحمد أنت نور السموات

---

١ /(صفة الصلاة : ٩٥)

والأرض ومن فيهن ، ولك الحمد أنت قيَامُ السموات والأرض ومن فيهن ولك الحمد أنت رب السموات والأرض ومن فيهن ولك الحمد أنت الحق ، ووعدك الحق، وقولك الحق ، ولقاءك الحق ، والجنة حق ، والنار حق ، والنبيون حق ، ومحمد حق والساعة حق اللهم لك أسلمت وبك آمنت وعليك توكلت و إليك أنبت وإليك حاكمت فاغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت أنت إلهي لا إله إلا أنت))[١]
واتە: ئەگەر پێغەمبەری خوا(ﷺ) لە شەودا هەستایە بۆ شەونوێژ ئەوا دەیفەرموو : (ئەی خودایە.. سوپاسو ستایش بۆ تۆیە، تۆ نوررو روناکی ئاسمانەکانو زەویتو هەموو ئەو شتانەی

١ /(صحيح الكلم : ٦٧)

لە ناویاندایە، سوپاسو ستایش بۆ تۆیە، تۆ ڕاگری ئاسمانەکانو زەویتو هەموو ئەو شتانەی لە ناویاندایە، سوپاسو ستایش بۆ تۆیە، تۆ پەروەردگاری ئاسمانەکانو زەویتو هەموو ئەو شتانەی لە ناویاندایە،سوپاس بۆ تۆ هەر تۆ ڕاستو ڕەوای، بەڵێنەکانت ڕاستو ڕەوان، وتەکانت ڕاستو ڕەوان، گەیشتن بە تۆ ڕاستو ڕەوایە, جەننەت ڕاستو ڕەوایەو ئاگر ڕاستو ڕەوایەو پێغەمبەران ڕاستو ڕەوانو (محمد) یش (ﷺ) ڕاستو ڕەوایەو دوارۆژ ڕاستو ڕەوایە، ئەی خودایە.. خۆم تەسلیمی تۆ کردو ئیمانم بە تۆ هێناو پەنام گرت بە تۆو گەڕامەوە بۆ لای تۆو داوەری دەگێڕمەوە بۆ لای تۆ، بۆیە لە تاوانەکانم خۆشبە ئەوەی کە پێشم

خستوەو ئەوەی پاشم خستوە و ئەوەی کە شاردومەتەوەو ئەوەی ئاشکرام کردوە، تۆ خودای منی، هیچ خودایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت.

١٠٨- كان (ﷺ) يكبر عشراً ويحمد عشراً ويسبح عشراً ويهلل عشراً ويستغفر عشراً ويقول : ﴿اللهم اغفر لي واهدني وارزقني وعافني﴾ ويقول : ﴿اللهم إني أعوذ بك من الضيق يوم الحساب ﴾ عشرا))[١]

واتە : پێغەمبەری خوا(ﷺ) دە جار (الله أكبر)ی دەکردو دە جار (الحمد لله)ی دەکردو دە جار (سبحان الله)ی دەکردو دە جار (لا إله إلا الله)ی دەکردو دە جار (استغفر الله)ی دەکردو

١ /(صفة صلاة : ٩٥)

دەیفەرموو: ﴿اللهم اغفر لي واهدني وارزقني وعافني﴾ واتە : ئەی خودایە.. لە تاوانەکانم خۆشبەو ڕێنموییم بکەو رزقو ڕۆزیم بدەو لەشساغم بکە، وە دەیفەرموو : ﴿اللهم إني أعوذ بك من الضيق يوم الحساب﴾ واتە : ئەی خودایە.. من پەنات پێدەگرم لە تەنگو چەڵەمەی ڕۆژی لێپرسینەوە)) دە جار دوو بارەی دەکردەوە.

١٠٩- كان إذا هبَّ من الليل، كبر عشراً وحمد عشراً وقال : ((سبحان الله وبحمده، عشراً، وقال: ((سبحان الملك القدوس)) عشراً، واستغفر عشراً ، وهلل عشراً ثم قال : ((اللهم إني أعوذ بك من ضيق الدنيا وضيق يوم القيامة)) عشراً ثم يفتتح

الـــصلاة)[١]. واتـــه : ئەگـــەر شـــەوانه بـــه ئاگـــا بهاتبایه(راپەڕی) ئەوا دە جار (الله اکبر)ی دەکردو دە جار (الحمد لله) ی دەکردو دەیفەرموو : پـاکیو بێگەردی بۆ خواو سوپاسو ستایش هـەر بۆ ئـەوە (دە جـار) وە دەیفـەرموو : پـاکیو بێگـەردی بـۆ خـوای پادشـای پـیرۆزو پـاك لـە هـەموو عـەیبو ناتەواییـەك) دە جـار، وە دە جـار (اسـتغفر الله)ی دەکـردو دە جـار (لا الـه الا الله)ی دەکـردو ئـەمجار فەرمووی : ئەی خودایە.. مـن پـەنات پێدەگرم لـە تـەنگو چـەڵەمەی دونیـاو تـەنگو چـەڵەمەی ڕۆژی لێپرسـینەوە)) دە جـار دوو بـارەی دەکـردەوەو ئەمجار دەستی بە نوێژەکەی دەکرد.

---

١ /(صحیح أبي داود : ٥٠٨٥)

١١٠- الله أكبر (ثلاثاً) ذو الملكوت والجبروت والكبرياء والعظمة))[1] واته : الله اكبر (سێ جار) خاوەنی شکۆو دەسەڵاتو گەورەییو توانایی‌و گەورەییو شکۆمەندی.

٢٦ – أذكار الركوع

(زیکرەکانی کڕنۆش بردن)

١١١- ألا وإني نهيت أن أقرأ القرآن راكعاً أو ساجداً فأما الركوع فعظموا فيه الرب وأما السجود فاجتهدوا في الدعاء فقمن أن يستجاب لكم))[2] واته : من نەهیم لێکراوە کەوا قورئان لە کاتی کڕنۆش بردن یان لە سوژدەدا بخوێنمەوە بەڵام لە کڕنۆشدا پەروەردگارتانی تێدا بە مەزن بزانن‌و لە سوژدەدا

---

١ /(صفة الصلاة : ٩٥)

٢ /(صحيح الكلم : ٧٢)

زۆر بپاڕێنەوەو بزانن کە شایانی ئەوەیە وەڵامتان بدرێتەوە)

١١٢- ((سبحان ربي العظيم)) ثلاث مرات (وكان أحياناً يكررها أكثر من ذلك)[1] واتە : پاکیو بێگەردی بۆ پەروەردگاری مەزنمە. (سێ جار) وە جاری وا هەبوو لەوە زیاتر دووبارەی دەکردەوە.

١١٣- ((سبحان ربي العظيم و بحمده (ثلاثاً)))[2] واتە : پاکیو بێگەردیو ستایش بۆ پەروەردگاری مەزنمە. (سێ جار)

١١٤- سبوح قدوس رب الملائكة والروح))[3] واتە: تەسبیحاتو پیرۆزی بۆ تۆیە پەروەردگاری فریشتەکانو جبریل.

---

١ /(صفة الصلاة : ١٣٢)

٢ /(صفة الصلاة : ١٣٣)

٣ /(صحيح الكلم : ٧١)

١١٥- اللهم لك ركعت ، وبك آمنت ، ولك أسلمت، وعليك توكلت أنت ربي خشع لك سمعي ، وبصري ، ومخي ، وعظمي ، وعصبي لله ، وما استقل به قدمي لله رب العالمين))[١] واته : ئەی خودایه.. بۆ تۆ كڕنۆشم بردو بە تۆ ئیمانم هێناو تەسلیمی تۆ بومو پەنام بە تۆ گرت، تۆ پەروەردگاری منی، بیستنو بینینو مۆخو ئیسقانو دەمارو هەموو لاشەم كە قاچەكانم هەڵیگرتوون هەموو ملكەچی خوای، پەروەردگاری هەموو جیهانیان بوون)

١١٦- اللهم لك ركعت ، وبك آمنت ، ولك أسلمت، وعليك توكلت أنت ربي خشع سمعي ،

---

١ /(صفة الصلاة : ١٣٣)

وبصري ، ودمي ولحمي ، وعظمي ، وعصبي لله رب العالمين))[١] واتە : ئەی خودایە.. بۆ تۆ کڕنۆشم بردو بە تۆ ئیمانم هێناو تەسلیمی تۆ بومو پەنام بە تۆ گرت، تۆ پەروەردگاری منی، بیستنو بینینو خوێنو گۆشتو ئیسقانو دەمارم هەموو ملکەچی خوای، پەروەردگاری هەموو جیهانیان بوون)

١١٧- (سبحانك اللهم ربنا وبحمدك اللهم اغفر لي))[٢] واتە : پاکیو بێگەردیو سوپاس بۆ تۆیە ئەی خودایە..ئەی خودایە.. لە تاوانەکانم خۆشبە.

١١٨- (سبحان ذي الجبروت والملكوت و الكبرياء والعظمة)) ثم قال في سجوده مثل ذلك.)[٣]

---

١ /(صفة الصلاة : ١٣٣) (صحيح النسائي : ١٠٥١)

٢ /(مختصر البخاري : ٤١٢) (صحيح الكلم : ٧٠)

٣ /(صحيح أبي داود : ٨١٧)

واتە : پاکیو بێگەردی بۆ تۆیە ئەی خاوەنی شکۆو دەسەڵاتو گەورەییو تواناییو گەورەییو شکۆمەندی.(ئەمجار لە سوژدەکەیدا وەکو ئەوەی دەگوت)

٢٧ – القيام من الركوع

هەستانەوە لە چەمینەوەکان

١١٩– ((سمع الله لمن حمده)) حين يرفع صلبه من الركوع، ثم يقول وهو قائم : ((ربنا ولك الحمد)) وفي لفظ : ((ربنا لك الحمد))[١] واتە : خوای گەورە ستایشی ئەو کەسەی بیست کە ستایشی کردو سوپاسگوزاری بوو) کاتێ لە کڕنۆشەکە پشتی بەرز

١ /(صحيح الكلم : ٧٤)

دەکردەوە، ئەمجار کە رادەوەستا دەیفەرموو : پەروەردگارمان سوپاس‌و ستایش بۆ تۆیە) وە لە ریوایەتێکی تردا : (پەروەردگارمان سوپاس‌و ستایش بۆ تۆیە).

* وتارة يضيف الى هذين اللفظين قوله : ((اللهم))[1] .واتە : هەندێ جار بۆ ئەو دوو دەستەواژەیە وشەی (اللهم) ی بۆ زیاد دەکرد، واتە: ئەی خودایە..

١٢٠- سمع الله لمن حمده ، ربنا ولك الحمد ،ملء السموات وملء الأرض وملء ما بينهما وملء ما شئت من شيء بعد))[2] واتە : خوای گەورە

---

١ /(صفة الصلاة : ١٣٦)

٢ /(صحيح الكلم : ٦٩)

ستایشی ئەو کەسەی بیست کە ستایشی کردو سوپاسگوزاری بوو، پەروەردگارمان سوپاسو ستایش بۆ تۆیە، پڕ بە ئاسمانەکانو پڕ بە زەویو پڕ بە نێوانیانو پڕ بەو شتەی خۆت ویستت لێ بێت)

١٢١- اللهم ربنا لك الحمد ، ملء السموات وملء الأرض و ملء ما بينهما ، وملء ما شئت من شئ بعد ، أهل الثناء والمجد ، أحق ما قال العبد ، وكلنا لك عبد، اللهم لا مانع لما أعطيت ، ولا معطي لما منعت ، ولا ينفع ذا الجد منك الجد)[١] واتە : ئەی خودایە.. سوپاسو ستایش بۆ تۆیە، پڕ بە ئاسمانەکانو پڕ بە زەویو پڕ بەوەی لە

١ /(صحيح الكلم : ٧٥)

نێوانیاندایەو پڕ بەو شتەی خۆت ویستت لێ بێت، ئەی شایستەی ستایشو ڕێزلێنان، ڕاستترین شتێك بەندە وتبێتیو هەمووشمان بەندەی تۆین، خوایە هیچ ڕێگرێك نییە بۆ ئەو شتەی کە تۆ دەیبەخشیو بەخشەر نییە بۆ ئەو شتەی تۆ دەیگریتەوەو هیچ خاوەن سامانو دەوڵەمەندێك –سامانو دەوڵەمەندییەکەی– سوودی پێناگەیەنێو ڕزگاری ناکا لە تۆ)

١٢٢– ربنا ولك الحمد ، حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه)[1] واتە : پەروەردگارمان سوپاسو ستایش بۆ تۆ، سوپاسێکی زۆرو پاكو پیرۆزو پڕ بەرەکەت.

١ /(صحيح الكلم : ٧٦)

١٢٣- (لربي الحمد لربي الحمد) يكرر ذلك.)[1]
واتە : سوپاسو ستایش بۆ پەروەردگارم.. سوپاسو ستایش بۆ پەروەردگارم..چەند جار ئەوەی دووبارە دەکردەوە.

٢٨- أذكار السجود

(زیکرەکانی کاتی سوژدەبردن)

١٢٤- (سبحان ربي الأعلى) ثلاث مرات (وكان أحياناً يكررها أكثر من ذلك)[2] واتە : پاکیو بێگەردی بۆ پەروەردگاری بەرزم) سێ جار، وە هەندێ جار لەوە زیاتر دووبارەی دەکردەوە.

١٢٥- اللهم لك سجدت، وبك آمنت ولك أسلمت، وأنت ربي، سجد وجهي للذي خلقه وصوره، فأحسن

---

١ /(صفة الصلاة : ١٣٧)

٢ /(صفة الصلاة : ١٤٥)

صـوره وشـق سمعـه وبـصره ، فتبـارك الله أحـسن الخالقين)[١] واتـه : ئەی خودایە.. من بۆ تـۆ سـوژدەم بردو باوەڕم بە تـۆ هێنـاو تەسـلیمی تـۆ بـووم، تـۆ پەروەردگاری منی، روومەتم سوژدەی بۆ ئەو کەسە بـرد کـە دروسـتی کـردوەو وێنـەی کێـشاوەو بـە باشترین شێوە وێنەی کێشاوەو بیستن‌و بینینی بـۆ دارشـتوەو بـەرزی‌و پـیرۆزی بـۆ باشـترین بەدیهێنەرەکان)

١٢٦- (سبحان ربـي العظـيم و بحمـده) ثلاثـاً.)[٢] واتـه : پاکی‌و بێگەردی‌و ستایش بـۆ پـەروەردگاری مەزنمە. (سێ جار)

١ /(صفة الصلاة : ١٤٦)

٢ /(صفة الصلاة : ١٤٦)

١٢٧– اللهم اغفر لي ذنبي كله ، دقّه وجلّه، وأوله وآخره، وعلانيته وسره))[١].واتە: ئەی خودایە.. لە هەموو تاوەکانم خۆشبە، وردو گەورەکان، پێشینەکانو پاشینەکان، ئاشکراو نهێنییەکان.

١٢٨ –اللهم إني أعوذ برضاك من سخطك، وبمعافاتك من عقوبتك وأعوذ بك منك، لا أحصي ثناء عليك أنت كما أثنيت على نفسك)[٢] واتە : ئەی خودایە.. من پەنات پێدەگرم بە ڕەزابوونت لە تووڕەییت، بە لێبوردەییت لە سزاکەت، پەنا ئەگرم بە تۆ لە تۆ، ناتوانم ستایشەکانی تۆ بژمێرم هەروەکو چۆن خۆت ستایشی خۆتت کردوه)

١ /(صفة الصلاة : ١٤٦)

٢ /(صحيح الكلم : ٧٩)

١٢٩-(سـبوح ،قـدوس ، رب الملائکـه والـروح)[١] واتـه : تەسبیحاتو پیرۆزی بۆ تۆیـه پـەروەردگاری فریشتەکانو جبریل.

١٣٠- (سجد لك سوادي وخيالي وآمن بك فـؤادي أبوء عليَّ هذي يدي وما جنيت على نفسي)[٢] واتـه : جەستە (خودی خۆم)و ئەندێشەو خەیاڵم سـوژدەی بۆ تـۆ بـردو دڵـم بـاوەڕی بـه تـۆ هێنـاو دانـدەنێم بەوەی کە خۆم زەلیلو ملکەچی تـۆمو بـەوەی کـه تاوانم ئەنجام داوە بە رانبەر بە نەفسی خۆم)

١٣١- سـبحان ذي الجـبروت ، والملکـوت ، والكبرياء، والعظمة)) ثم قال في سجوده مثل ذلـك.)[٣]

---

١ /(صحيح الكلم : ٧١)

٢ /(صفة الصلاة : ١٤٦)

٣ /(صحيح أبي داود : ٨١٧)

واتـــە: پـــاكیو بێگـــەردی بـــۆ خـــاوەنی شـــكۆو دەســـەڵاتو گـــەورەییو توانـــاییو گـــەورەییو شكۆمەندی.

١٣٢- اللـهم اغفـر لـي مـا أسـررتُ ومـا أعلنـت)[1]

واتە: ئەی خودایە.. لە تاوانەكانم خۆشبە، ئـەوەی كە شاردومەتەوەو ئەوەی ئاشكرام كردوە.

١٣٣- (سبحانك اللهم وبحمدك لا إلـه إلا أنـت))[2]

واتە: پاكیو بێگەردیو سوپاس بۆ خوایە، شایەتی دەدەم كـە هـیچ خوایـەك نییـە شایستەی پـەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت.

١٣٤- اللهم اجعل في قلبي نورا وأجعـل في سمعـي نورا وأجعل في بصري نـورا وأجعـل مـن تحـتي نـورا

١ /(صحيح النسائي : ١١٢٣)

٢ /(صحيح النسائي : ١١٣)

وأجعل من فوقي نورا وعن يميني نورا وعن يساري نوراً وأجعل أمامي نورا وأجعل خلفي نورا وأعظم لي نوراً)[١] واته : ئەی خودایە.. نورو روناکی بخەرە دڵمەوە، نورو روناکی بخەرە بیستنمەوە, نورو روناکی بخەرە بینینمەوە، نورو روناکی بخە ژێرەوەم ، نورو روناکی بخەرە سەرەوەم, نورو روناکی بخەرە راستمەوە، نورو روناکی بخەرە لای چەپمەوە، نور روناکی بخەرە پێشمەوە، نورو روناکی بخەرە پاشمەوە، نورو روناکیم بۆ گەورە بکەرەوە).

---

١ /(صحيح النسائي : ١١٢٠)

٢٩- الأذكار بين السجدتين
(زیکرەکانی نێوان هەردوو سوژدەکە)

١٣٥- اللهم اغفر لي ، وارحمني ، و اجبرني، وارفعني، واهدني، وعافني ، وارزقني))[١] واتە : ئەی خودایە.. لە تاوەنەکانم خۆشبە، بەزەییت پێمدا بێتەوە، کەموکوڕیم تەواو بکە، پلەوپایەم بەرز بکەرەوە، رێنمویم بکە، پارێزراوو لەشساغم بکە، رزقو رۆزیم بدە)

١٣٦- (رب اغفر لي رب اغفر لي)[٢] واتە : پەروەردگارا لە تاوەنەکانم خۆشبە.. پەروەردگارا لە تاوانەکانم خۆشبە.

---

١ /(صفة الصلاة : ١٥٣)

٢ /.(صحيح ابن ماجه : ٩٠٥)

٣٠- التشهد في الصلاة
خوێندنی تەحیات لە نوێژدا

١٣٧- التحيات لله ، والصلوات ، والطيبات ، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته ، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين ، أشهد أن لا إله إلا الله و أشهد أن محمداً عبده ورسوله)[١] واتە : درودو پاڕانەوەو لاڵانەوەو وشەی پاكو چاك هەر بۆ خوایە، سڵاوو رەحمەتو بەرەكەتی خوات لە سەر بێ ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)، سڵاو لە سەر ئێمەشو هەموو بەندە چاكەكانی خوای گەورە، شایەتی دەدەم كە هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی

١ /(مختصر ابخاري : ٤٣١)، (صفة الصلاة : ١٦١)

پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێتو شایەتی دەدەم که (محمد) (ﷺ) بەندەو نێردراوی ئەوە)

١٣٨- التحيات المباركات الصلوات الطيبات لله ، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته ، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين ، وأشهد أن لا إله إلا الله و أشهد أن محمداً رسول الله)[1] واته : درودو پاڕانەوەو لاڵانەوەو وشەی پاكو چاكی پیرۆز هەر بۆ خوایە، سڵاوو رەحمەتو بەرەكەتی خوات لە سەر بێ ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)، سڵاو لە سەر ئێمەشو هەموو بەندە چاكەكانی خوای گەورە، شایەتی دەدەم كه هیچ پەرستراوێك نییه شایستەی

---

١ /(صفة الصلاة : ١٦٢)

پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێتو شایەتی دەدەم کە (محمد) (ﷺ) نێردراوی ئەوە)

١٣٩– التحيات الطيبات الصلوات لله ، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته ، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين ، أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد أن محمداً عبده ورسوله))[١]. واتە : درودو پاڕانەوەو لاڵانەوەو وشەی پاكو چاك هەر بۆ خوایە، سڵاوو رەحمەتو بەرەكەتی خوات لە سەر بێ ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)، سڵاو لە سەر ئێمەشو هەموو بەندە چاكەكانی خوای گەورە، شایەتی دەدەم كە هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها

١ /(صفة الصلاة : ١٦٣)

(الله) نەبێتو تەنها بێ هاوەڵەو شایەتی دەدەم کە (محمد) (ﷺ) بەندەو نێردراوی ئەوە)

٣١- الصلاة على النبي (ﷺ) بعد التشهد

صەڵاواتدان لە سەر پێغەمبەری خوا(ﷺ) لە پاش تەحیات

١٤٠- اللهم صل على محمد وعلى أهل بيته وعلى أزواجه وذريته ، كما صليت على آل إبراهيم ، إنك حميد مجيد وبارك على محمد وعلى آل بيته وعلى أزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم ، إنك حميد مجيد))[1] واتە : ئەی خودایە.. درووود بدە لە سەر محمد (ﷺ)و کەسو کارو خێزانو نەوەکەی، هەروەکو چۆن درودت دا لە سەر کەسو کاری

---

١ /(صفة الصلاة : ١٦٥)

ئیبراهیم، بە راستی تۆ سوپاسکراوو بەڕێزیت، وە بەرەکەت برژێنە بە سەر محمد(ﷺ)و کەس و کارو خێزانەکان و نەوەکەی هەروەکو چۆن بەرەکەتت رژاندە سەر کەس وکاری ئیبراهیم، بە راستی هەر تۆ سوپاسکراوو بەڕێزیت)

١٤١- اللهم صل على محمد وعلى آله محمد ، كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم ، إنك حميد مجيد اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم ، إنك حميد مجيد))[١].واتە : ئەی خودایە.. درود بدە لە سەر محمد (ﷺ)و کەس و کارەکەی، هەروەکو چۆن درودت دا لە سەر ئیبراهیم و کەس و کاری ئیبراهیم،

---

١ /(صفة الصلاة : ١٦٦)

بە ڕاستی تۆ سوپاسکراوو بەڕێزیت،ئەی خودایە..بەرەکەت برژێنە بە سەر محمد(ﷺ)و کەسو کارەکەی هەروەکو چۆن بەرەکەتت رژاندە سەر ئیبراهیمو کەس وکاری ئیبراهیم، بە ڕاستی هەر تۆ سوپاسکراوو بەڕێزیت)

١٤٢- اللهم صل على محمد وعلى آله محمد ، كما صليت على إبراهيم وآل إبراهيم ، إنك حميد مجيد وبارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وآل إبراهيم ، إنك حميد مجيد)[١]. واتە : ئەی خودایە.. درود بدە لە سەر محمد(ﷺ)و کەسو کارەکەی، هەروەکو چۆن درودت دا لە سەر ئیبراهیمو کەسو کاری ئیبراهیم، بە ڕاستی تۆ

١ /(صفة الصلاة : ١٦٦)

سوپاسکراوو بەڕێزیت، وە بەرەکەت بڕژێنە بە سەر محمـد(ﷺ)و کـەس و کارەکـەی هـەروەکو چـۆن بەرەکەتت ڕژاندە سەر ئیبراهیمو کەس وکارەکەی ئیبراهیم، بە ڕاستی هەر تۆ سوپاسکراوو بەڕێزیت).

١٤٣- اللهم صل على محمد النبي الأمي وعلى آل محمد ، كما صليت على آل إبراهيم ، و بارك على محمد النبي الأمي وعلى آل محمد كما باركت على آل إبراهيم في العالمين، إنك حميد مجيد)[1]. واتـە : ئـەی خودایە.. درود بدە لـە سـەر محمـدی پێغەمبـەری نەخوێنـدەوار(ﷺ)و کـەس و کارەکـەی، هـەروەکو چۆن درودت دا لە سەر کـەس و کـاری ئیـبراهیم، وە بەرەکـەت بڕژێنـە بـە سـەر محمـدی پێغەمبـەری

---

١ /(صفة الصلاة : ١٦٦)

نەخوێندەوار(ﷺ)و کەسو کارەکەی هەروەکو چۆن بەرەکەتت ڕژاندە سەر کەس وکاری ئیبراهیم لە جیهانیاندا، بە راستی هەر تۆ سوپاسکراوو بەڕێزیت)

١٤٤– اللهم صل على محمد عبدك ورسولك ، كما صليت على آل إبراهيم، وبارك على محمد عبدك ورسولك كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم))[1] . واتە: ئەی خودایە.. درود بدە لە سەر محمد (ﷺ)، پێغەمبەرو نێردراوەکەت، هەروەکو چۆن درودت دا لە سەر کەسو کاری ئیبراهیم، وە بەرەکەت برژێنە بە سەر محمد (ﷺ)، پێغەمبەرو نێردراوەکەت، هەروەکو چۆن بەرەکەتت ڕژاندە سەر ئیبراهیمو کەس وکاری ئیبراهیم).

١ /(صفة الصلاة : ١٦٦)

١٤٥– اللهم صل على محمد وعلى أزواجه وذريته كما صليت على آل إبراهيم ، وبارك على محمد وعلى أزواجه و ذريته كما باركت على آل إبراهيم ، إنك حميد مجيد)[١] . واتە : ئەی خودایە.. درود بدە لە سەر محمد (ﷺ)و خێزانو نەوەکەی، هەروەکو چۆن درودت دا لە سەر کەسو کاری ئیبراهیم، وە بەرەکەت برژێنە بە سەر محمد(ﷺ)و خێزانەکانو نەوەکەی هەروەکو چۆن بەرەکەتت رژاندە سەر کەس وکاری ئیبراهیم، بە راستی هەر تۆ سوپاسکراوو بەرێزیت)

١٤٦– اللهم صل على محمد وعلى آل محمد وبارك على محمد وعلى آل محمد كما صليت وباركت

١ /(صفة الصلاة : ١٦٧)

على إبراهيم وعلى آل إبراهيم ، إنك حميد مجيد)[١].
واتە: ئەی خودایە.. درود بدە لە سەر محمد(ﷺ)و کەسو کارەکەی، وە بەرەکەت برژێنە بە سەر محمد(ﷺ)و کەسو کارەکەی، هەروەکو چۆن درودت داو بەرەکەتت رژاندە سەر ئیبراهیمو کەسو کاری ئیبراهیم، بە راستی هەر تۆ سوپاسکراوو بەرێزیت)

٣٢ – الدعاء بعد التشهد

(پاڕانەوەی پاش تەحیات خوێندن)

١٤٧– اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر، وأعوذ بك من فتنة المسيح الدجال، وأعوذ بك من فتنة المحيا وفتنة الممات، اللهم إني أعوذ بك من المأثم

---

١ /(صفة الصلاة : ١٦٧)

والمغـرم))[١] واتـە : ئـەی خودایـە.. مـن پـەنات پـێ دەگرم لە سزای ناو گۆڕ، وە پەنات پـێ دەگـرم لـە فیتنەی مەسیحی دەججال، وە پەنات پێ دەگرم لە فیتنەی ژیانو مردن، ئەی خودایـە مـن پـەنات پـێ دەگرم لە تاوانباریو قەرزاری)

١٤٨- اللهم إني أعوذ بك من شر مـا عملـت ومـن شـر مـا لم أعمـل بعـد)[٢] واتـە : ئـەی خودایـە.. مـن پـەنات پێ دەگرم لە خراپەی ئەوەی ئەنجامم داوەو لە خراپەی ئەوەی هێشتا ئەنجامم نەداوە)

١٤٩- (اللـهم حاسـبني حـساباً يـسيراً)[٣] واتـە : ئـــەی خودایـــە..- لـــە ڕۆژی قیامەتـــدا - بـــە

١ /(مختصر البخاري : ٤٣٢)

٢ /(صحيح النسائي : ١٣٠٦)

٣ /(صفة الصلاة : ١٨٤)

لێپرسینەوەیەکی سووكو ئاسان لێپرسینەوەم لە گەڵدا بکە)

١٥٠- اللهم إني ظلمت نفسي ظلماً كثيراً، ولا يغفر الذنوب إلا أنت فاغفر لي مغفرة من عندك، وارحمني، إنك أنت الغفور الرحيم))[1] واتە : ئەی خودایە من ستەمێکی زۆرم لە نەفسی خۆم کردوە، وە هیچ کەسێك لە تاوانەکان خۆش نابێت تەنها تۆ نەبێت، بۆیە بە لێخۆشبوونێکی لای خۆتەوە لە تاوانەکانم خۆشبە، وە ڕەحمم لێ بکە، هەر تۆ لێبوردەو میهرەبانی)

١٥١- اللهم اغفر لي ما قدمت ، وما أخرت ، وما أسررت وما أعلنت ، وما أسرفت وما أنت أعلم مني

١ /(مختصر البخاري : ٤٣٣)

أنت المقدم والمؤخر لا إله إلا أنت)[١] واته : ئەی خودایه... له تاوانەکانم خۆشبه، ئەوەی پێشم خستوونو ئەوەی پاشم خستوون، ئەوەی پەنهانم داوەو ئەوەی ئاشکرام کردوونو ئەوەی زیادەرەویم تێدا کردووە، وە له هەموو ئەوانەی که تۆ له من زیاتر پێی زاناتری، به راستی هەر تۆ پێشخەری (پاداشتو سزایت)و تۆ دواخەری، هیچ خودایەك نییه شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت)

١٥٢- اللهم إني أسألك الجنة وأعوذ بك من النار))[٢] واته : ئەی خودایه.. من داوای بەهەشتت لێدەکەمو پەنات پێدەگرم له ئاگر)

---

١ /(صحیح الکلم : ٨٥)

٢ /(صحیح الکلم : ٨٦)

١٥٣- اللهم إني أعوذ بك من البخل، وأعوذ بك من الجبن، وأعوذ بك من أن ارد إلى أرذل العمر وأعوذ بك من فتنة الدنيا -يعني فتنة الدجال - وأعوذ بك من عذاب القبر.)[١] واتە : ئەی خودایە.. من پەنات پێدەگرم لە ڕەزیلیو پەنات پێدەگرم لە ترسنوکیو پەنات پێدەگرم لەوەی بکەومە تەمەنێکی پەك کەوتەییو پەنات پێدەگرم لە فیتنەی دونیا - واتە : فیتنەی دەجال - وە پەنات پێدەگرم لە سزای ناو گۆڕ)

١٥٤ - -اللهم بعلمك الغيب وقدرتك على الخلق أحيني ما علمت الحياة خيرا لي وتوفني إذا علمت الوفاة خيرا لي اللهم وأسألك خشيتك في الغيب

١ /(الصحيحة : ٣٩٣٧)

والشهادة وأسألك كلمة الحق في الرضا والغضب وأسألك القصد في الفقر والغنى وأسألك نعيما لا ينفد وأسألك قرة عين لا تنقطع وأسألك الرضا بعد القضاء وأسألك برد العيش بعد الموت وأسألك لذة النظر إلى وجهك والشوق إلى لقائك في غير ضراء مضرة ولا فتنة مضلة اللهم زينا بزينة الإيمان واجعلنا هداة مهتدين.)[١] واتە : ئەی خودایە.. بە زانیاریت بە غەیبو توانات بە سەر دروستکراوەکانتدا بمژێنە ئەگەر دەزانیت ژیان بۆ من چاكو خەیرە، وە بممرێنە ئەگەر دەزانیت مردن بۆ من چاكو خەیرە، ئەی خودایە.. من داوای ترسان لە تۆ دەكەم لە پەنهانو ئاشكراداو داوای

---

١ /(صحيح النسائي : ١٣٠٤)

وتەی حەقت لێدەکەم لە ڕازی بوونو تووڕەبووندا و داوای مامناوەندیت لێدەکەم لە هەژاریو دەوڵەمەندیداو داوای خۆشگوزارنییەکی نەبڕاوەت لێدەکەمو ئۆقرەگرتنی چاوانێك بچڕانی بەسەردا نەیەتو داوای ڕازی بوونت لێدەکەم لە پاش قەزاو بڕیاری خۆتو داوای ژیانێکی فێنكو خۆشت لێدەکەم لە پاش مردنو داوای چێژی تەماشاکردنی ڕووی تۆ دەکەمو تامەزرۆی گەیشتن بە تۆ بە بێ نارەحەتییەکی زیان گەیەنەرو فیتنەیەکی گومڕاکەر، ئەی خودایە بمانڕازێنەوە بە ڕازاندنەوەی ئیمانو بمانگێڕە لە ڕێنموییکەرانو ڕێنموویکراوان)

١٥٥- -اللهم إني أسألك يا ألله بأنك الواحد الأحد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا أحد أن تغفر لي ذنوبي إنك أنت الغفور الرحيم.)[١]
واته : ئەی خودایە..من داوات لێدەکەم — ئەی خودایە بەوەی کە تۆ تاکو تەنهاو جێی نیازی، ئەو خوایەی کە نە کەست لیْ بووەو نە لە کەس بوویت هاوتاو هاوشێوی نییە — داوات لێدەکەم لە تاوانەکانم خۆش بیت، هەر تۆ لێبووردەو میهرەبانی)

١٥٦- -اللهم إني أسألك بأن لك الحمد لا إله إلا أنت وحدك لا شريك لك المنان يا بديع السماوات والأرض يا ذا الجلال والإكرام يا حي يا قيوم إني

---

١ /(صحيح النسائي : ١٣٠٠)، (صفة الصلاة : ١٨٦)

أسألك الجنة وأعوذ بك من النار.)[١] واته : ئەی خودایە.. من لێت دەپاڕێمەوەو داوات لێدەکەم بەوەی کە سوپاسو ستایش هەر بۆ تۆیە، هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵی، خاوەنی فەزڵو منەتی، ئەی بەدیهێنەری ئاسمانەکانو زەوی، ئەی خاوەن پایەبەرزیو ڕێزو شکۆ، ئەی زیندوو ئەی هەڵسوڕێنەری بوونەوەر، من داوای بەهەشتت لێدەکەمو پەنات پێدەگرم لە دۆزەخ).

١ /(صحيح النسائي : ١٢٩٩)، (صفة الصلاة : ١٨٦)

٢٣- الذكر والدعاء بعد الصلاة
زیکرو پاڕانەوەی پاش نوێژ

١٥٧-كان (ﷺ) إذا انصرف من صلاته أستغفر الله (ثلاثا) وقال : اللهم أنت السلام ومنك السلام تباركت يا ذا الجلال والإكرام)[١] واتە : ئەگەر پێغەمبەری خوا(ﷺ) لە نوێژەکەی بوایەتەوە ئەوا سێ جار داوای لێخۆشبوونی لە خوا دەکرد (واتە :دەیفەرموو(استغفر الله) ئەمجار دەیفەرموو : ئەی خودایە.. هەر تۆ سەلامو ئاشتیتو سەلامو ئاشتیش لە تۆوەیە، پاکیو بێ کەمو کووڕی بۆ تۆ ئەی خاوەن شکۆو رێز)

١ /(صحيح الكلم : ٨٨)

١٥٨- اللهم أعني على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك)[١] واتە : ئەی خودایە یارمەتیم بدە بۆ ئەنجامدانی زیکری تۆو سوپاسی تۆو جوان پەرستنی تۆ.

١٥٩- لا إله إلا الله وحده لا شريك له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير ، اللهم لا مانع لما أعطيت ولا معطي لما منعت ولا ينفع ذا الجد منك الجد))[٢] واتە : هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێکدا هەیە،ئەی خودایە.. هیچ

١ /(صحيح أبي داود : ١٣٦٢)
٢ /(صحيح الكلم : ٨٩)

ڕێگرێـك نییــە بـۆ ئـەو شـتـەی تـۆ دەیبەخـشیو بەخشەر نییە بۆ ئەو شتەی تۆ دەیگریتـەوە،و هـیچ خــاوەن ســامانو دەوڵەمەنــدێك –ســامانو دەوڵەمەندییەکەی– سوودی پێناگەیـەنیو ڕزگـاری ناکا لە تۆ)

١٦٠– لا إله إلا الله وحـده لا شـريك لـه لـه الملـك وله الحمد وهو على كل شيء قـدير لا حـول ولا قـوة إلا بالله لا إله إلا الله ولا نعبد إلا إياه لـه النعمـة ولـه الفضل وله الثناء الحسن لا إلـه إلا الله مخلـصين لـه الدين ولو كره الكـافرون)[1] واتــە : هـیچ پـەرسـتراوێك نییـە شایـستەی پەرستن بێت تـەنها (الله) نـەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تـەنها

---

١ / (الصحيحة : ٣١٦٠)

بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێكدا هەیە هیچ توانـاو هێزێـك نییـە تـەنها بـە خـوا نـەبێت، هـیچ پەرسـتراوێك نییـە شایـستەی پەرسـتن بێـت تـەنها (الله) نـەبێت، هـیچ كەسـێك ناپەرسـتین تـەنها ئـەو نـەبێت، نیعمـەتو فـەزڵو ستایـشی چـاك بـۆ ئەوە،هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تـەنها (الله) نەبێـت، بـە دڵـسۆزیو ئیخلاصـەوە دینـداری بـۆ دەكـەین هەرچـەندە بێبـاوەڕان پێیـان ناخۆش بێت)

١٦١- تـسبحون وتحمـدون وتكـبرون خلـف كـل صـلاة ثلاثـاً وثلاثـين. قـال أبـو صـالح : يقـول : سـبحان الله والحمـد لله والله أكـبر حتـى يكـون مـنهن

كلهن ثلاثا وثلاثين.)[١] واتە : لە پاش هەموو نوێـژێك سیو سیٚ جار (سبحان الله)و سیو سیٚ جار (الحمد لله)و سیو سیٚ جار (الله أكبر) بکەن) باوكی صالح فـەرمووی : دەڵێـت : (سـبحان اللهو الحمـد للهو الله أكبر) تاكو هەمووی سیو سیٚ جار تەواو دەكات)

١٦٢– من سبح لله في دبر كل صلاة ثلاثاً وثلاثين وحمـد الله ثلاثـاً وثلاثـين وكـبر الله ثلاثـاً وثلاثـين ، وقال تمام المائة لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، لـه الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير)[٢] واتە : هەر كەسێك لـە پـاش هـەموو نوێـژێك سـیو سـیٚ جـار تەسبیحاتی خـوا بكـات (واتـە بڵێـت: سـبحان الله)و

---

١ /(صحيح الكلم : ٩١)

٢ /(الصحيحة : ١٠٠ –١٠١)

سیو سیٚ جار سوپاسو ستایشی خوا بکات(واته بلّیٚت : الحمد لله)و سیو سیٚ جار خوا به گەوره بزانیٚت (واته بلّیٚت : الله أكبر)ئەمجار بۆ تەواوی سەدەكە بلّیٚت : هیچ پەرستراویٚك نییە شایستەی پەرستن بیٚت تەنها (الله) نەبیٚت، تەنهاو بیٚ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو توانای به سەر هەموو شتیٚكدا هەیە.

١٦٣- معقبات لا يخيب قائلهن أو فاعلهن دبر كل صلاة مكتوبة : ثلاث وثلاثون تسبيحة وثلاث وثلاثون تحميدة، وأربع وثلاثون تكبيرة))[١] واته : چەند تەسبیحاتیٚكی هەیه له پاش هەموو نویٚژه فەرزەكان دەكریٚت ئەو كەسەی ئەنجامی بدات یان

١ /(الصحيحة : ١٠٢)

بیلێت هەرگیز پەشیمان نابێتەوە : سیو سێ جار (سبحان الله)و سیو سێ جار (الحمد لله)و سیو چوار جار (الله أكبر).

١٦٤ – سبحوا خمساً وعشرين واحمدوا خمساً وعشرين وكبروا خمساً وعشرين وهللوا خمساً وعشرين فتلك مائة)[1] واتە : بیستو پێنج جار بلێن (سبحان الله)و بیست پێنج جار بلێن (الحمد لله) بیستو پێنج جار بلێن (الله أكبر) بیستو پێنج جار بلێن (لا إله إلا الله) ئەوە هەموو دەکاتە سەد.

١٦٥– من قال قبل أن ينصرف ويثني رجليه من صلاة المغرب والصبح : لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد يحيي ويميت وهو على كل

---

١ /(صحيح النسائي : ١٣٥)

شيء قدير ". عشر مرات)[١] واتە : هەرکەسێ پێش ئەوەی بڕواتو قاچەکانی بچەمێنێتەوە (مەبەستی ئەوەیە پێش ئەوەی جێگاکەی خۆی بە جێ بهێڵێ) لە پاشی نوێژی مەغریبو بەیانی بڵێت : هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو هەر ئەو زیندوو دەکاتەوەو دەمرێنێتو توانای بە سەر هەموو شتێکدا هەیە. (دە جار)

١٦٦– من قال في دبر صلاة الغداة : لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، له الملك وله الحمد يحيي ويميت بيده الخير وهو على كل شيء قدير، مائة مرة وهو

---

١ /(صحيح الترغيب : ٤٧٧)

ثان رجليه. كان يومئذ أفضل أهل الأرض عملاً إلا من قال مثل ما قال أو زاد على ما قال)[١] واته : هەر كەسێك لە پاش نوێژی نیوەڕۆ بڵێت : هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو هەر ئەو زیندوو دەكاتەوەو دەمرێنێتو توانای بە سەر هەموو شتێكدا هەیە (سەد جار) هێشتا لە جێ نوێژەكەی خۆی هەڵنەستابێت (قاچەكانی بچەمێنێتەوە)، ئەوا ئەو ڕۆژە ئەو باشترین كەسی سەر ڕووی زەوییە ئیللا كەسێك نەبێت وەكو ئەوی وتبێت یان لەو زیاتری وتبێت.

١ /(الصحيحة : ٢٦٦٤) (تراجع العلامة : ٩٨)

قال الشيخ – رحمه الله– وقوله : . وهو ثان رجليه) كنت لا اعمل حتى وقفت على هذا الشاهد.. فيه التهليل (مائة) مكان (عشر) والكل جائز لثبوتها. ا هـ. شەیخ – ڕەحمەتی خوای لێبێت – فەرموویەتی دەربارەی(وهو ثان رجليه) من ئەنجامم نەدەدا تاوەکو ئەم (شاهد)ەم بەرچاو کەوت، کە تێدا سەد جار (لا إله الا الله) لە جێی دە جارە، وە هەمووی دروستە چونکە هەموو بەڵگەی جێگیرو ڕیوایەت کراوە.

١٦٧– يسبح الله في دبر كل صلاة عشراً ويحمده عشراً ويكبره عشراً.)[١] واتە : لە پاش هەموو نوێژێك

١ /(صحيح الكلم : ٩٣)

دە جار (سبحان الله) بکات دە جار (الحمد لله)و دە جار (الله أکبر) دەکات.

١٦٨–اللهم اغفر لي وتب عليَّ إنك أنت التواب الغفور (مائة مرة)[١]. واتە : ئەی خودایە... لە تاوانەکانم خۆشبەو تەوبەم لێ وەرگرە بە راستی هەر تۆ تەوبە وەرگرو لێبوردەی. (سەد جار)

١٦٩– کان (ﷺ) يقول بعد الفجر : ((اللهم إني أسألك علماً نافعاً وعملاً متقبلاً ورزقاً طيباً))[٢] واتە: پێغەمبەری خوا(ﷺ) لە پاش نوێژی بەیانی دەیفەرموو : (ئەی خودایە.. من داوای زانستێکی

١ /(الصحيحة : ٢٦٠٣)

٢ /(هداية الرواة : ٢٤٣٢)

سوود بەخشو کارێکی وەرگیراوو رزقو ڕۆزییەکی پاکو چاکت لێدەکەم)

١٧٠- من سبح في دبر صلاة الغداة مائة تسبيحة وهلل مائة تهليلة غفرت ذنوبه ولو كانت مثل زبد البحر) واتە : هەر کەسێك لە پاش نوێژی نیوەڕۆ سەد جار (سبحان الله) ی کردو سەد جار (لا إله إلا الله)ی کرد ئەوا لە تاوانەکانی خۆش دەبێت هەرچەندە ئەگەر وەکو کەف سەر دەریا بێت)

١٧١- ﴿ قل هو الله أحد﴾ و ﴿قل أعوذ برب الفلق﴾ و ﴿قل أعوذ برب الناس﴾[1] واتە : خوێندنەوەی سورەتی (الاخلاص)و (الفلق)و (الناس).

---

١ /(الصحيحة : ٦٤٥، ١٥١٤)

١٧٢- من قرأ آية الكرسي في دبر كل صلاة لم يحل بينه وبين دخول الجنة إلا أن يموت)[1] واتە: هەرکەسێك لە پاش هەموو نوێژێك (آية الكرسي) بخوێنێت ئەوا هیچ رێگرێك نییە لە نێوان ئەوو چوونە بەهەشت تەنها مردن نەبێت)

٣٤- دعاء سجود التلاوة

نزاو پاڕانەوەی سوجدەی خوێندنەوەی قورئان

١٧٣- سجد وجهي للذي خلقه ، وشق سمعه وبصره بحوله وقوته)[2] واته : رووم سوژدەی برد بۆ ئەو کەسەی کە دروستی کردووەو بە دیهێناوەو بیستن‌و بینینی بۆ دارشتووە بە تواناو هێزی خۆی.

---

١ /(الصحيحة : ٩٧٢)

٢ /(صحيح أبي داود : ١٢٧٣)

١٧٤- اللهم أكتب لي بها أجراً ، و حط عني بها وزراً ، وأحدث لي بها شكراً ، وتقبلها مني كما تقبلت من عبدك داود سجدته.)[١] واته : ئەی خودایە.. -بەم سوژدەیە- پاداشتم بدەرەوە (بنووسە) وە تاوانەکانمی پێ بسڕەوەو بە هۆیەوە وام لێبکە کە سوپاسگوزاری تۆ بمو لێم قبوڵ بکە هەروەکو چۆن سوژدەکەت لە بەندەکەی خۆت پێغەمبەر داود(عليه السلام) قبوڵ کرد.

٣٥- في كم يختم القرآن

(بە ماوەی چەند خەتمی قورئان دەکات)

١٧٥- في أربعين يوماً ثم قال : في شهر ثم قال : في عشرين ثم قال : في خمس عشرة، ثم قال : في

---

١ /(الصحيحة : ٢٧١)

عشر ثم قال : في سبع (اقرأه في ثلاث) (لا يفقه من قرأ القرآن في أقل من ثلاث)[١] واته : به چل رۆژ، ئەمجار فەرمووی : به مانگێك، ئەمجار فەرمووی : به بیست (رۆژ) ئەمجار فەرمووی : به پازده (رۆژ)، ئەمجار فەرمووی : به ده (رۆژ)، ئەمجار فەرمووی : به حەوت (به سێ رۆژ بیخوێنەوه) (هەرکەسێك لە سێ رۆژ کەمتر بیخوێنێتەوه ئەوا لێی تێناگات).

٣٦- صفة عقد التسبيح

چۆنییەتی تەسبیحات کردن

١٧٦- عن عبدالله بن عمرو قال : رأيت رسول الله يعقد التسبيح بيمينه)[٢] واته : له (عبدالله) ی

١ /(صحيح أبي داود : ١٢٦، ١٢٦٠، ١٢٥٨)

٢ /(صحيح أبي داود : ١٥٠٢)

کوڕی (عمر) ەوە دەڵێت : پێغەمبەری خوام بینی (ﷺ) بە دەستی ڕاستی تەسبیحاتی دەکرد)

١٧٧- أن النبي (ﷺ) أمرهن أن يراعين بالتكبير والتقديس والتهليل وان يعقدن بالأنامل، فإنهن مسئولات مستنطقات)[١] واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمانی پێکردوون کە تەسبیحاتو بەرزو پیرۆزراگرتنی خوای گەورەو وتنی (لا الـه الا الله) بپارێزنو پارێزگاری لێ بکەنو بە سەری پەنجەکانیان بیژمێرن، چونکە ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا پرسیاریان لێدەکرێتو دێنە قسە).

قال الشيخ — رحمه الله — أن السبحة بدعة لم تكن في عهد النبي (ﷺ) إنما حدثت بعده. ا هـ.)[٢]

---

١ /(صحيح أبي داود : ١٥٠١)

٢ /(الضعيفة : ١/١٨٥)

شەیخ –ڕەحمەتی خوای لێ بێت–فەرموویەتی: ئەم تەسبیحە – کە ئێستا خەڵکی تەسبیحاتی پێدەکات – بیدەعەیەو لە سەردەمی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) نەبووەو بەڵکو لە پاش ئەو داهێنراوە.

٣٧– الاستعاذة والتفل في الصلاة لدفع الوسوسة.

١٧٨– ذاك شيطان يقال له : خنزب، فإذا احسسته فتعوذ بالله منه واتفل على يسارك ثلاثاً ففعلت ذلك فأذهبه الله عني.)[١] واتە : ئەوە شەیتانە پێی دەڵێن : خەنزەب، ئەگەر هەستت پێی کرد ئەوە پەنا بە خوا بگرە لێی‌و سێ جار تف بکە بە لای چەپدا، منیش ئەوەم کرد چیتر خوای گەورە لێی دوور کردمەوە.

---

١ /(صفة الصلاة : ١٢٨)

٣٨- الدعاء عند ختم القرآن
(پاڕانەوەی پاش خەتمی قورئان)

قال الشيخ – رحمه الله –:

١٧٩– وقد جاء في ذلك آثار كثيرة عن السلف الصالح منها ما رواه ثابت البناني، وقال : كان أنس إذا ختم القرآن جمع ولده وأهل بيته فدعا لهم). ا هـ)[١].

شەیخ فەرموویەتی : لەم بارەیە چەند(أثر)ێك لە پێشینە چاکەکانەوە هاتوە لەوانە ئەوەی کە ثابت البناني ریوایەتی کردوەو دەڵێت : ئەگەر ئەنەس قورئانی خەتم بکردبایە منداڵو کەس وکارەکەی کۆ دەکردەوەو دوعای بۆ دەکردن).

---

١ / أخرجه الدارمي بسند صحيح ، (تحقيق لفتة الكبد : ١٨)، (مرويات دعاء ختم القرآن : ٥٨).

٣٩- صلاة الضحى

(نوێژی چێشتەنگاو)

١٨٠- من صلى الغداة (الفجر) في جماعة، ثم قعد يذكر الله حتى تطلع الشمس ثم صلى ركعتين كانت له كأجر حجة وعمرة تامة تامة تامة.)[١] واتە : هەرکەسێك نوێژی بەیانی بە جەماعەت کرد، ئەمجار دانیشت تاوەکو ڕۆژ دەردەچێت ئەمجار دوو رکات نوێژ بکات ئەوا بە ئەندازەی پاداشتی حەج و عەمرەیەکی تەواوی تەواوی هەیە.

١ /(الصحيحة : ٣٤٠٣)

٤٠- دعاء صلاة الاستخارة

پاڕانەوەی نوێژی ئیستخارە

١٨١- إذا هم أحدكم بالأمر فليركع ركعتين من غير الفريضة ثم ليقل : اللهم إني أستخيرك بعلمك، وأستقدرك بقدرتك ، وأسألك من فضلك العظيم، فإنك تقدر ولا أقدر وتعلم ولا أعلم وأنت علام الغيوب، اللهم إن كنت تعلم أن هذا الأمر - ثم تسميه باسمه بعينه - خير لي في ديني ومعاشي و عاجل أمري و آجله - فاقدره لي ويسره لي ثم بارك لي فيه ، وإن كنت تعلم أن هذا الأمر شر لي في ديني ومعاشي وعاقبة أمري فاصرفه عني واصرفني عنه واقدر لي الخير حيث كان ثم رضني به)[1] واته:

---

١ /(مختصر البخاري : ٥٧٩)

ئەگەر یەکێکتان ویستی کارێك ئەنجام بدات ئەوا با دوو ركات نوێژ بکات لە فەرزەکان نەبێت ئەمجار با بڵێت: ئەی خودایە.. من بە زانستی خۆت داوات لێدەکەم کە ئەوەم بۆ هەڵبژێری کە خێرو چاکەی تێدایە،و داوای توانات لێ دەکەم بە توانای خۆت، وە بە فەزڵی گەورەت داوات لێ دەکەم، بە راستی تۆ دەتوانیو من ناتوانمو تۆ زانایو من نازانمو تۆ زانای نهێنیو غەیبەکانی، ئەی خودایە.. ئەگەر ئەم مەسەلەیە چاکەو خێری تێدایە بۆ دینو ژیانو بژێویو کۆتایی تەمەنم، یان ئێستاو کۆتایم، ئەوا خودایە بە نسیبم بکەیتو ئاسانی بکەیت لە سەرمو بەرەکەتی تێبخە بۆم، وە ئەگەر ئەم کارە خراپە بۆ دینو بژێویو کۆتایی تەمەنم یان ئێستاو کۆتایم

ئـەوا خوايـە لـێم دوور بخـەرەوەو منـيش لـەو دوور بخـەرەوەو خـەيرو چاكەم بـە نـسيب بكـە لـە هـەر شوێنێكەو پاشان دەروونم ڕازی بكە پێی)

٤١- فضل الصلاة على النبي (ﷺ)

(**فەزڵی سەلاوات دان لە سەر پێغەمبەری خوا** (ﷺ).

١٨٢- أكثروا الصلاة عليَّ فإن الله وكل بي ملكاً عند قبري فإذا صلى عليَّ رجل من أمتي قال لي ذلك الملـك : يـا محمـد إن فـلان بـن فـلان صـلى عليـك الـساعة)[١] واتـە : سـەلاوات زۆر لـە سـەر مـن بـدەن، خوای گەورە فریشتەیەكی لە سەر قەبرەكەم دیاری كردوە، ئەگەر هەر كەسێك لە ئوممەتەكەم سەلاوات بـدات ئـەوا ئـەو فریـشتەیە پـێم دەڵێـت : ئـەی

١ /(الصحيحة : ١٥٣).

محمد(ﷺ) فلانی کوڕی فلان لەم ساتەدا سڵاواتی لە سەرت داوە)

١٨٣- کل دعاء محجوب حتی یصلی علی النبي (ﷺ))[١] واتە : هەموو پاڕانەوەیەك داپۆشراوە –لە وەرگرتن–[٢] تاوەکو – لە گەڵیدا – صەڵاوات نەدرێتە سەر پێغەمبەری خوا(ﷺ).

١٨٤- (البخیل من ذکرت عنده فلم یصل عليَّ)[٣] واتە: ڕەزیلو بەخیل ئەو کەسەیە کە ناوم لە لایدا بهێنرێتو کەچی سەڵاواتم لە سەر نادات.

---

١ / (الصحیحة : ٢٠٣٥)

٢ / پاڕانەوە بەرز نابێتەوە بۆ لای خوای گەورە تاوەکو لە گەڵدا صەڵاوات نەدرێتە سەر پێغەمبەری خوا (فیض القدیر)

٣ /(صحیح الجامع : ٢٨٧٨)

١٨٥- من ذكرت عنده فنسي الصلاة عليَّ خطئ به طريق الجنة)[١] واتە : هەرکەسی ناوی منی لە لا هێنراو لە بیری چوو صەڵاواتم لە سەر بدا ئەوا ڕێگای بەهەشتی لێ بزر دەکرێت.

١٨٦- ما جلس قوم مجلسا لم يذكروا الله فيه ولم يصلوا على نبيهم إلا كان عليهم ترة فإن شاء عذبهم وإن شاء غفر لهم)[٢] واتە : هیچ کاتێك کۆمەڵێك دانانیشن لە مەجلسێکدا کە یادی خوای تێدا نەکەنو سەڵاوات بۆ پێغەمبەرەکەیان نەدەن (ﷺ) ئیللا دەبێتە هۆی خراپیو پەشیمانیو نارەحەتی، ئەگەر خوای گەورە ویستی لێبێت

---

١ /(الصحيحة : ٢٣٣٧)

٢ /(الصحيحة : ٧٤)

سزایان دەداتو ئەگەر ویستی لێبێت لێیان خۆش دەبێت.

١٨٧- من صلى عليَّ من أمتي صلاة مخلصاً من قلبه صلى الله عليه بها عشر صلوات ورفعه بها عشر درجات وكتب له بها عشر حسنات ومحا عنه عشر سيئات)[1] واتە : هەر کەسێك لە ئوممەتەکەم یەك سەڵاواتم لە سەر بدات لە دڵییەوەو بە دڵسۆزی ئەوا خوای گەورە دە سەڵاواتی لە سەر دەداتو دە پلە بەرزی دەکاتەوەو دە چاکەی بۆ دەنوسێتو دە خراپەی لە سەر دەسڕێتەوە).

---

١ /(الصحيحة : ٣٣٦٠)

٤٢- الصلاة على النبي (ﷺ) يوم الجمعة (سەڵاوات دان لە سەر پێغەمبەری خوا (ﷺ)لە ڕۆژی جومعەدا)

١٨٨- أكثروا الصلاة عليَّ يوم الجمعة وليلة الجمعة فمن صلى عليَّ صلاة صلى الله عليه عشراً.)[1]

واتە : لە شەوو ڕۆژی جومعەدا سەڵاوات زۆر لە سەرم بدەن، چونکە هەر کەسێك یەکجار سەڵاوات لە سەرم بدات ئەوا خوای گەورە دە جار سەڵاوات لە سەری دەدات)

١٨٩- أكثروا عليَّ من الصلاة يوم الجمعة فإن صلاتكم معروضة عليَّ قالوا : كيف تعرض عليك وقد أرمت ؟ قال : إن الله تعالى حرم على الأرض أن

---

١ /(الصحيحة : ١٤٠٧)

تأكل أجساد الأنبياء.)[١] واتە : لە ڕۆژی جومعەدا سەڵاوات زۆر لە سەرم بدەن چونكە سەڵاواتەكانتان نمایشم دەكرێت، گوتیان : چۆن نمایشت دەكرێت لە كاتێكدا جەستەت رزاوە (بوەتە خۆڵ)؟ فەرمووی: خوای گەورە حەرامی كردوە لە سەر زەوی جەستەی پێغەمبەران بخوات.

٤٣- قراءة سورة الكهف يوم الجمعة
(خوێندنەوەی سورەتی الكهف لە ڕۆژی جومعەدا)

١٩٠- من قرأ سورة (الكهف) في يوم الجمعة، أضاء له من النور ما بين الجمعتين)[٢]. واتە : هەركەسێك لە ڕۆژی هەینیدا سورەتی (الكهف)

---

١ /(الصحيحة : ١٥٢٧)
٢ /(صحيح الترغيب : ٧٣٦)

بخوێنێتەوە ئەوا دەبێتە هۆی روناکی بۆی لە نێوان دوو جومعەکەدا)

١٩١– عن أبو سعيد موقوفاً : (من قرأ سورة (الكهف) ليلة الجمعة، أضاء له من النور ما بينه وبين البيت العتيق)[١]. واتە : لە (أبو سەعيد)ەوە بە موقوف هاتووە – واتە: قسەی أبو سەعيد خۆيەتیو بەرزی نەکردووەتەوە بۆ پێغەمبەری خوا(ﷺ) – دەڵێت : هەرکەسێك لە شەوی هەینیدا سورەتی (الكهف) بخوێنێت ئەوا دەبێتە هۆی روناکی بۆی لە نێوان خۆیو کەعبەدا).

١ /(صحيح الترغيب : ٧٣٦)

٤٤- الدعاء في آخر ساعة يوم الجمعة
(پاڕانەوە لە دوا سەعاتی ڕۆژی جومعەدا)

١٩٢- التمسوا الساعة التي ترجى في يوم الجمعة بعد صلاة العصر الى غيبوبة الشمس)[١] واتە : سەعاتێك داوا بکەن (خوازیاری بن) کە تکای تێدا بکەن لە ڕۆژی هەینیدا لە پاش نوێژی عەسر تاوەکو ڕۆژئاوابوون.

١٩٣- يوم الجمعة ثنتا عشرة ساعة لا يوجد فيها عبد مسلم يسأل الله – عز وجل – شيئاً، إلا آتاه إياه فالتمسوها آخر ساعة بعد صلاة العصر)[٢] واتە : ڕۆژی هەینی دوازدە کاتژمێرە، بەندەیەکی

١ /(صحيح الترمذي : ٤٨٩)

٢ / (صحيح أبي داود : ١٠٤٨)

موسڵمانی تێدا نییه شتێك داوا له خـوا بکـات ئـیللا خـوای گـەوره پێـی دەبەخـشێت، بۆیـه بـه دوایـدا بگەڕێنو خوازیاری بن له دوایین کاتژمێردا له پـاش نوێژی عەسر.

قـال الـشيخ – رحمــه الله–: وقـد صـح اتفـاق الصحابة أنها آخر ساعة من يـوم الجمعـة، فـلا يجـوز مخالفتهم. ا هـ)[1] واتـه : شـەیخ –رەحمـەتی خـوای لێبێت – فەرموویـەتی : لـه هاوەڵانـەوه هـاتوه کـه یەکدەنگبوونه له سەر ئەوەی که دوایـین کاتـژمێری ڕۆژی هەینییه، بۆیه نابێت جیوازی ڕاکەیان بین).

---

١ /(صحيح الترغيب : ١/ ٤٤١)

٤٥- الدعاء ليلة القدر

(نزاو پاڕانەوەی شەوی قەدر)

١٩٤- اللهم إنك عفو تحب العفو فاعف عني.)[1]

واتە : ئەی خودایە تۆ لێبوردەیتو لێبوردنت خۆش دەوێت بۆیە لێم خۆشبە).

٤٦- دعاء الاستسقاء

(پاڕانەوەی داوای بارانبارین)

١٩٥- اللهم أسقنا غيثا مغيثا مريئا مريعا، نافعا غير ضار ، عاجلا غير آجل) قال : فأطبقت عليهم السماء.)[2] واتە : خوایە گیان بارانمان بۆ ببارێنە بارانێکی بە لێزمەو ئاسانو سەوزکەری گژوگیاو بە

---

١ /(الصحيحة : ٣٣٢٧)

٢ /(صحيح أبي داود : ١٠٦٠)

سوودو بێ زیان، بە زوترین کاتو دوای مەخە) دەڵێت : بارانێکی زۆریان بۆ داباری کە هەموو ئاسمانی گرتەوە).

١٩٦–إنكم شكوتم جدب دياركم و استئخار المطر عن إبان زمانه عنكم وقد امركم الله سبحانه أن تدعوه ووعدكم أن يستجيب لكم) ثم قال : (الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم ملك يوم الدين) لا إله إلا الله يفعل ما يريد اللهم أنت الله لا إله إلا أنت الغني ونحن الفقراء أنزل علينا الغيث واجعل ما أنزلت لنا قوة وبلاغاً إلى حين))[1] واتە: ئێوە شکایەتیو دوا کەوتنی باران دەکەن لە کاتی دیاریکراوی خۆیداو خوای گەورە فەرمانی پێکردوون بە پاڕانەوەو

١ /(صحيح أبي داود : ١٠٦٤)

بەڵێنی وەڵامدانەوەی پێداون، ئەمجار فەرمووی: (الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم ملك يوم الدين) هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت،هەرچی بیەوێت ئەوا دەیکات، ئەی خودایە..هەر تۆ خودایتو هیچ خودایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، تۆ دەوڵەمەندیو ئێمە هەژارین، بارانمان بۆ بباریێنەو ئەوەی داتبەزاندووە بۆمان بیکە هێزو گەیشتن تا کاتێکی تر).

١٩٧- (اللهم اغثنا اللهم أغثنا اللهم أغثنا)[١] واتە: ئەی خودایە بارانمان بۆ بباریێنەو فریامان بکەوە، ئەی خودایە بارانمان بۆ بباریێنەو فریامان بکەوە، ئەی خودایە بارانمان بۆ بباریێنەو فریامان بکەوە).

---

١ /(مختصر البخاري : ٤٧٦)

١٩٨- اللهم اسق عبادك ، و بهائمك، و انشر رحمتك، و أحيي بلدك الميت)[١] واته: ئەی خودایه بەندەكانی خۆت تێر ئاو بكەو هەروەها گیانلەرانیشو بەزەیی خۆت بڵاوبكەرەوەو شاره مردووەكەت زیندوو بكەرەوه).

٤٧- الدعاء عند الريح

(پاڕانەوه له كاتی هەڵكردنی (با) دا)

١٩٩- الريح من روح الله تأتي بالرحمة وتأتي بالعذاب فإذا رأيتموها فلا تسبوها وأسألوا الله خيرها واستعيذوا بالله من شرها)[٢] واته : با له رەحمەتی خوایه جاری وا هەیه به رەحمەتەوه

١ /(صحيح أبي داود : ١٠٦٧)

٢ /(الصحيحة : ٢٧٥٦)

دێتو جاری وا هەیە بە سزاوە دێت، هەر کاتێك ئێوە بینیتان ئەوا جوێنی پێ مەدەنو داوای خەیرو چاکەی لە خوا بکەنو پەنا بگرن بە خوا لە خراپەی).

٢٠٠- اللهم إني أسألك خيرها ، و خير ما فيها ، و خير ما أرسلت به و أعوذ بك من شرها ، و شر ما فيها ، وشر ما أرسلت به.)[1] واتە : خوایە گیان من داوای خێرو چاکەی ئەم (با)یەت لێ دەکەمو چاکەی ئەوەی تێیدایەو چاکەی ئەوەی بۆی نێردراوە، وە پەنات پێدەگرم لە خراپەیو خراپەی ئەوەی تێیدایەو خراپەی ئەوەی بۆی نێردراوە).

١ /(مختصر مسلم : ٤٤٩)

٢٠١- لا تسبوا الريح فإذا رأيتم ما تكرهون فقولوا: اللهم إنا نسألك من خير هذه الريح وخير ما فيها وخير ما أمرت به ونعوذ بك من شر هذه الريح وشر ما فيها وشر ما أمرت به.)[١] واته: جنێو بە (با) مەدەن جا ئەگەر شتێكتان بینی پێتان ناخۆش بوو ئەوا بڵێن، ئەی خودایە ئێمە داوای چاكەی ئەم (با)یەت لێدەكەینو چاكەی ئەوەی تێیدایەو چاكەی ئەوەی فەرمانت پێی كردوەو پەنات پێدەگرین لە خراپەی ئەم (با)یەو خراپەی ئەوەی تێیدایەو خراپەی ئەوەی فەرمانت پێی كردوە).

٢٠٢- (اللهم لقحاً لا عقيماً)[٢] واته: ئەی خودایە..-ئەم بایە- ئاودار بێتو بێ ئاو نەبێت

---

١ /(الصحيحة : ٢٧٥٦)

٢ /(صحيح الجامع : ٤٦٧٠)

(واتە : هەوری باراناوی لە گەڵ خۆی هێنا بێت‌و نەزۆك نەبێت ـبێ ئاو نەبێت ـ.

٤٨- الدعاء عند الرعد

(پاڕانەوە لە کاتی هەورە بروسکە)

٢٠٣- كان عبدالله بن الزبير إذا سمع الرعد ترك الحديث وقال: سبحان الذي ﴿يسبح الرعد بحمده و الملائكة من خيفته﴾[١] واتە: عبدالله ی کوڕی الزبیر ئەگەر گوێی لە هەورەگرمە بوایە ئەوا وازی لە قسەکردن دەهێناو دەیفەرموو: ﴿سبحان الذي يسبح الرعد بحمده و الملائكة من خيفته﴾. واتە: پاکی‌و بێگەردی بۆ ئەو خوایەی کە هەورە گرمە

١ /(صحيح الكلم الطيب : ١٢٩)، (صحيح الأدب المفرد : ٧٢٣).

تەسبیحاتی ستایشی ئەو دەکاتو فریشتەکانیش لە ترسی ئەودا تەسبیحاتی دەکەن.

٤٩- الدعاء عند نزول المطر

(پاڕانەوە لە کاتی باران بارین)

٢٠٤- اللهم اجعله صيباً نافعاً)[1] واتە : ئەی خودایە.. ئەم بارانە بکەرە بارانێکی بە سوودو بە فەڕ)

٥٠- الدعاء وقت المطر إذا خيف منه الضر

(پاڕانەوە لە کاتی باران بارین ئەگەر لە زیانی ترسای)

٢٠٥- اللهم حوالينا ولا علينا ، اللهم على رؤوس الجبال والآكام و الظراب وبطون الأودية ومنابت

---

١ / (مختصر البخاري :٥١٥) (صحيح النسائي : ١٥٢٢)

الشجر)[١] واتە : ئەی خودایە ئەم بارانە ببارێنە دەوروو بەرمان نەك لە سەرمان، ئەی خودایە.. بیبارێنە سەر لوتكەی چیاكانو تەپۆڵكەو گردو ناو دۆڵو شوێنی روانی دارو درەختەكان).

٥١- ما يفعل عند نزول المطر
(چی دەكرێت لە كاتی باران بارین)

٢٠٦- عن أنس: أصابنا ونحن مع رسول الله (ﷺ) مطر، قال: فحسر رسول الله(ﷺ) ثوبه حتى أصابه من المطر، فقلنا يا رسول الله لم صنعت هذا؟ قال: لأنه حديث عهد بربه)[٢] واتە: لە ئەنەسەوە: توشی باران بارینێك بووین كاتێ لە گەڵ

١ /(مختصر البخاري : ٤٧٦)

٢ /(مختصر مسلم : ٤٤٨)

پێغەمبەری خوادا(ﷺ) بووین، پێغەمبەری خوا (ﷺ) جلوبەرگەکەی دەرخستو ئاشکرای کرد تاوەکو بارانی بەرکەوت، وتمان : ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) بۆ ئەم کارەت ئەنجام دا ؟ گوتی : چونکە بەم نزیکە لە لایەن خوداوە دروستکراوەو هاتووە.

٥٢- الذكر بعد نزول الغيث

(پاڕانەوەی پاش باران بارین)

٢٠٧- (مطرنا بفضل الله وبرزق الله ورحمته)[١]

واتە : بارانمان بۆ داباری بە فەزڵو رزقو بەزەیی خوای گەورە).

---

١ /(مختصر البخاري : ٥٢٠)

٥٣- الذكر عند رؤية الهلال
ئەو زیكرانەی لە كاتی بینینی مانگی نوێدا دەگوترێت

٢٠٨- الله أكبر، اللهم أهله علينا بالأمن والإيمان والسلامة والإسلام ربنا وربك الله)[١] واتە : خوا لە هەموو شتێك گەورەترە، ئەی خودایە.. ئەو مانگە بهێنەرەوە سەرمان بە ئاسایشو ئیمانو سەلامەتیو ئیسلامەتی، – ئەی مانگەكە – پەروەردگاری ئێمەو پەروەردگاری تۆ (الله)یە.

---

١ /(تراجع العلامة)،(صحيح موارد الظمآن، صحيح لغيره إلا جملة التوفيق : ٢٣٧٤)، (الصحيحة : ١٨١٦)

٥٤- الدعاء عند سماع صياح الديك بالليل

نزاو پاڕانەوەی کاتی بیستنی دەنگی کەڵەشێر (کەڵەباب) بە شەو

٢٠٩- اذا سمعتم صياح الديكة بالليل فاسألوا الله تعالى من فضله وارغبوا إليه فإنها رأت ملكاً)[١]

واتە : ئەگەر گوێتان لە دەنگی کەڵەشێر (کەڵەباب) بوو بە شەو ئەوا داوا لە خوا بکەن فەزڵی خۆیتان پێ کەرەم بکاتو بگەڕێنەوە بۆ لای چونکە ئەو فریشتەی بینیوە.

---

١ /(الصحيحة : ٣١٨٣)

٥٥- الاستعاذة عند سماع نباح الكلاب ونهيق الحمير بالليل

پەناگرتن بە خوا لە کاتی بیستنی حەپەی سەگ (وەڕینی سەگ)و زەڕەی گوێدرێژ لە شەودا

٢١٠- أقلوا الخروج بعد هدوء، فإن لله دواب يبثهن، فمن سمع نباح الكلاب، ونهيق الحمير بالليل فتعوذوا بالله من الشيطان الرجيم فإنهن يرين ما لا ترون)[١] واتە : لە پاش بێدەنگی دەرچوون کەم بکەنەوە، چونکە خوای گەورە گیانداران بڵاو دەکاتەوە،جا هەر کەسێك گوێی لە حەپەی سەگو زەڕەی گوێدرێژ بوو لە شەودا ئەوا پەنا بگرن بە خوا لە شەیتانی نەفرەت لێکراو، چونکە ئەوانە شتێك دەبینن کە ئێوە نایبینن.

---

١ /(صحيح أبي داود : ٥١٠٣)، (صحيح الأدب المفرد : ٩٣٧)

٢١١–إذا سمعتم نهيق الحمار بالليل فتعوذوا بالله من الشيطان فإنه رأى شيطاناً.)[١] واتـه : ئەگـەر لـه شەودا گوێتان لـه زەڕرەی گوێدرێـژ بـوو ئـەوا پـەنا بگرن به خوا له شەیتانی نەفرین لێكراو چونكه ئـەو شەیتانی بینی).

٥٦- النهي عن سب الديكة

(نەهی كردن له جنێودان به كەڵەشێر(كەڵەباب))

٢١٢– لا تسبوا الديك فإنه يوقظ للصلاة)[٢] واته : جنێو به كەڵەشێر مـەدەن چـونكه ئـەو خـەڵكی بۆ نوێژ هەڵدەستێنی)

١ /(الصحيحة : ٣١٨٣)

٢ / (صحيح أبي داود : ٥١٠١)

٥٧- إفشاء السلام
(بڵاوکردنەوەی سڵاو)

٢١٣- (لا تدخلون الجنة حتى تؤمنوا ، ولا تؤمنوا حتى تحابوا ، أولا أدلكم على شيء إذا فعلتموه تحاببتم ؟ أفشوا السلام بينكم) واتە : هەرگیز ناچنە بەهەشتەوە تاوەکو باوەڕ نەهێنن، وە باوەڕ ناهێنن تاوەکو یەکترتان خۆش نەوێت، ئایا ڕێگایەکتان پێ بڵێم ئەگەر جێ بە جێی بکەن ئەوا یەکترتان خۆش بوێت ؟ سەلام کردن لە نێوانتاندا بڵاو بکەنەوە)).

٢١٤- أن رجلا سأل النبي (ﷺ) أي الإسلام خير قال : (تطعم الطعام، وتقرأ السلام على من عرفت

ومـن لم تعـرف)[١] واتــه : كابرایـەك پرسـیاری لـه پێغەمبـەری خـوا كـرد (ﷺ) كـه چـاكترین ئیـسلام كامەیه ؟ ئەویش فـەرمووی : خـواردن ببەخـشیتو سـڵاو بكـەیت لـەو كەسـانەی دەیانناسـیو لەوانـەی نایانناسی.

٢١٥- وقال عمار بن یـسار : (ثـلاث مـن جمعهـن فقد جمع الإیمان : الإنصاف من نفسك وبـذل الـسلام للعالم والإنفاق مـن الإقتـار)[٢] واتـه عـەمار ی كـوڕی یەسار فەرموویەتی : سیٚ شت هـەن هـەر كـەس لـه خۆیدا كۆی بكاتـەوه ئـەوا ئیمـانی كۆكردوەتـەوه : دادپــەروەریو میــانڕەوی لــه نەفــسی خۆتــداو

١ /(مختصر مسلم : ٦٣) (مختصر البخاري : ٩)

٢ /(صحیح الكلم الطیب : ١٥٥)

سـلاوکردن لــه خــەڵکیو بەخــشین لــه کـاتی کەمدەستیو هەژاریدا).

٥٨- صفة إلقاء ورد السلام

شێوەو شێوازی سلاوکردنو وەلامدانەوەی

٢١٦- عن زيد بن أرقم قال : (كنا إذا سلم النبي (ﷺ) علينا قلنا : وعليك السلام ورحمة الله وبركاته ومغفرته)[1] واته : له زەید ی کوڕی ئەرقەم ەوه دەڵێت : ئەگەر پێغەمبەری خوا(ﷺ) سەلامی لێ ئێمه بکردایه ئەوا دەمانگوت : وعليك السلام ورحمة الله وبركاته ومغفرته)

٢١٧- قال عمران بن حصين : جاء رجل إلى النبي (ﷺ) فقال : السلام عليكم، فرد السلام ثم

١ /(الصحيحة : ١٤٤٩)

جلس، فقال النبي (ﷺ) (عشر) ثم جاء آخر فقال : السلام عليكم ورحمة الله فرد عليه فجلس، فقال (ﷺ) : (عشرون) ثم جاء آخر، فقال : السلام عليكم ورحمة الله وبركاته فرد عليه فجلس قال (ﷺ) : (ثلاثون)[1]. واته : عمران ی کوڕی حصین دەڵێت : کابرایەك هات بۆ لای پێغەمبەری خوا(ﷺ)و گوتی : السلام عليكم، ئەویش وەڵامی سەلامەکەی دایەوە ئەمجار دانیشت. پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی : دە (واتە: دە چاکەی دەستگیر بوو)، ئەمجار کابرایەکی تر هاتو گوتی: السلام عليكم ورحمە الله، پێغەمبەری خوا(ﷺ) وەڵامی دایەوەو کابرا دانیشت، پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی : بیست

١ /(صحيح أبي داود : ٥١٩٥)

(واتــە: بیــست چــاکەی دەســتگیر بــوو) دیــسان کابرایەکی تر هاتو گوتی : الـسلام علـیکم ورحمـە الله وبرکاتە، پێغەمبەری خـوا(ﷺ) وەلاّمـی دایـەوەو ئەویش دانیـشت، پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) فـەرمووی: سی (واتە : سی چاکەی دەستگیر بوو).

٥٩- تسليم الراكب على الماشي والقليل على الكثير سڵاوکردنی سوار لە پیادەو کەم لە زۆر

٢١٨–يـسلم الـصغير علـى الكـبير والراكـب علـى الماشــي والمــار علــى القاعـد والقليـل علــى الكـثير)[١]

واتە: کەسی بچووك سڵاو لە گـەورە دەکـاتو سـوار لە پیادەو ڕۆیشتوو لە دانیشتووو کەم لە زۆر.

---

١ /(مختصر البخاري : ٢٣٩٧)

٢١٩- يسلم الراكب على الماشي والماشي على القاعد والماشيان أيهما يبدأ بالسلام فهو أفضل) واتە : سوار سڵاو لە پیادە دەكاتو پیادە لە دایشتووو دووپیادە كامەیان دەست بە سڵاو بكەن ئەوەیان باشترە.

٢٢٠- يجزئ عن الجماعة إذا مروا أن يسلم أحدهم، ويجزئ عن الجلوس أن يرد أحدهم)[١] واتە : لەسەر كۆمەڵێك دەكەوێت ئەگەر بە لای كۆمەڵێكی تردا تێپەڕینو یەكێكیان سەلامی كردو هەروەها لەسەر دانیشتوانیش دەكەوێت ئەگەر یەكێكیان وەڵامی دایەوە).

---

١ /(صحيح أب داود : ٥٢١٠)

٦٠- إلقاء السلام في كل لقاء
سڵاوكردن لە هەموو بە یەكگەیشتنێك

٢٢١- إذا لقي أحدكم أخاه فليسلم عليه، فإن حالت بينهما شجرة أو جدار أو حجر، ثم لقيه فليسلم عليه أيضاً)[١] واتە : ئەگەر یەكێك لە ئێوە گەیشتە براكەی ئەوا با سڵاوی لێ بكات، جا ئەگەر دارێك یان دیوارێك یان بەردێك كەوتە نێوانیانو ئەمجار بە یەك گەیشتن ئەوە با دیسانەوە سڵاوی لێ بكات.

٢٢٢- عن أنس بن مالك قال : كنا إذا كنا مع رسول الله (ﷺ) فتفرق بيننا شجرة فتنطلق طائفة منهم عن يمينها وطائفة عن شمالها، فإذا التقوا سلم

١ /(صحيح أبي داود : ٥٢٠٠، صحيح موقوفاً وصح مرفوعاً)، (الصحيحة : ١٨٦)

بعضهم على بعض)[١] واتـه : لـه (ئەنـەس) ی کـوڕی (مالـك) ەوە دەڵێـت : ئەگـەر لـه گـەڵ پێغەمبـەری خـوادا(ﷺ) بوایـەین، دارێـك لـه یـەکی جـودا بکردینایەتەوە کۆمەڵێك بە لای ڕاستیداو کۆمـەڵێك بەلای چەپیدا بڕوایەن ئەوا سڵاویان لە یەکتر دەکرد ئەگەر بە یەك بگەیشتایەنەتەوە.

٦١- السلام عند القيام من المجلس

سڵاوکردن لە کاتی هەستان لە مەجلیسێك

٢٢٣-إذا انتهى أحدكم إلى المجلس فليسلم فإن بدا له أن يجلس فليجلس ثم إذا قام فليسلم فليست الأولى بأحق من الآخرة)[٢] واتـه : ئەگـەر یـەکێکتان

١ /(صحيح الأدب المفرد : ٧٧٣)

٢ /(صحيح أبي داود : ٥٢٠٨)

رۆیشت بۆ لای کۆمەڵێك ئەوا با سلاویان لێبکات جا ئەگەر ویستی دابنیشێت ئەوا با دانیشێت ئەمجار ئەگەر ویستی هەستێ ئەوا دیسان با سلاو بکات چونکە یەکەمەکە رەواتر نییە لە دواییەکە – بە سلاوکردن–.

قال الشیخ –رحمه الله– والسلام عند القیام من المجلس أدب متروك في بعض البلاد و أحق من یقوم بإحیائه هم أهل العلم وطلابه. ا هـ)[١] شیخ – رەحمەتی خوای لێبێت– فەرموویەتی : سلاو کردن لە کاتی هەستان لە مەجلیسێك ئەدەبێکەو لە زۆرێك لە ولاتە موسڵمانەکان بە جێیان هێشتووەو ئەنجامی نادەن جا رەواترین کەس بە زیندوو

١ /(الصحیحة : ١٨٣).

کردنەوەی ئەو سوننەتە ئەوا ئەهلی عیلمو قوتابیانی عیلمە.

٦٢- السلام على الصبيان

(سڵاوکردن لە منداڵ)

٢٢٤- عن أنس أنه مر على صبيان فسلم عليهم وقال : كان النبي (ﷺ) يفعله)[١] واتە : لە ئەنەسەوە ریوایەت کراوە کەوا بە تەنیشت چەند منداڵێکەوە تێپەڕیو سڵاوی لێکردنو فەرمووی : پێغەمبەری خوا(ﷺ) وای دەکرد(سڵاوی لە منداڵ دەکرد).

٢٢٥- عن سيار قال : كنت أمشي مع ثابت البناني فمرَّ بصبيان فسلم عليهم، فحدث ثابت : أنه كان يمشي مع أنس فمر بصبيان فسلم عليهم وحدث

١ /(مختصر البخاري : ٢٤٠١)

أنس أنه كان يمشي مع رسول الله فمرَّ بصبيان فسلم عليهم)[١] واتە : لە (سەیار)ەوە ریوایەت کراوەو دەڵێت : لە گەڵ (ثابت البنانی)دا بە رێگادا دەڕۆیشتین، بە تەنیشت چەند منداڵێکدا تێپەڕینو سڵاوی لێکردن، ئەمجار ثابت بۆی گێڕامەوە کەوا لە گەڵ ئەنەسدا بە رێگادا رۆیشتین بە تەنیشت چەند منداڵێکەوە تێپەڕینو سڵاوی لێکردنو ئەنەس بۆی گێڕاوەتەوە کەوا لە گەڵ پێغەمبەری خوادا (ﷺ) بە تەنیشت چەند منداڵێکدا تێپەڕینو سڵاوی لێکردن).

١ /(مختصر مسلم : ١٤٣١)

٦٣- السلام إذا دخل على أهل البيت
(سڵاوکردن له کاتی چوونه ماڵێك)

٢٢٦- إذا دخلتم بيتاً فسلموا على اهله فإذا خرجتم فأودعوا أهله بالسلام)[١] واته : ئه‌گه‌ر چوونه ماڵێکه‌وه ئه‌وا سڵاو له دانیشتوانه‌که‌ی بکه‌ن‌و ئه‌گه‌ر به جێتان هێڵان ئه‌وا به سڵاوکردن به جێیان بهێڵن).

٦٤- سلام الرجل إذا دخل بيته
(سڵاوکردنی که‌سێك ئه‌گه‌ر چووه ماڵی خۆی)

٢٢٧- عن أنس أن رسول الله (ﷺ) قال : (يا بُني ! ! إذا دخلت على أهلك فسلم، يكون بركة

---

١ /(صحيح الجامع : ٥٢٦) (هداية الرواة : ٤٥٧٤)

عليك وعلى اهل بيتك)[١] واته : له ئەنەسەوە ریوایەت کراوە کەوا پێغەمبەری خوا(ﷺ) فەرموویەتی : ئەی کوڕەکەی خۆم ! ! ئەگەر چوویتە ماڵەکەی خۆت ئەوا سڵاویان لێ بکە، ئەوا دەبێتە هۆی بەرەکەت بە سەرتەوەو بە سەر کەسوکارەکەتەوە)

٢٢٨–إذا دخل الرجل بيته، فذكر الله –عز وجل– عند دخوله وعند طعامه، قال الشيطان: لا مبيت لكم ولا عشاء، وإذا دخل فلم يذكر الله عند دخوله، قال الشيطان أدركتم المبيت وإذا لم يذكر الله عند طعامه قال أدركتم المبيت والعشاء)[٢] واته : ئەگەر هەر یەکێك له ئێوە چووە ماڵەکەی خۆیو

١ /(هداية الرواة :٤٥٧٥)

٢ /(مختصر مسلم : ١٢٩٧)

ناوی خوای هێنا لە کاتی چوونە ژوورەوەو لە کاتی نانخواردنیدا، ئەوا شەیتان – بە هاوڕێکانی – دەڵێت : نە جێگای حەوانەوەتان بۆ هەیەو نە خۆراکیش، بەڵام ئەگەر یەکێکتان لە کاتی چوونە ماڵەوەیدا ناوی خوای نەهێنا، ئەوا شەیتان – بە هاوڕێکانی – دەڵێت : ئەوا جێگای حەوانەوەتان دەستکەوتو ئەگەر لە کاتی نانخواردنیدا ناوی خوای نەهێنا ئەوا دەڵێت : جێی حەوانەوەو خواردنیشتان دەستکەوت).

٢٢٩– ثلاثة كلُّهم ضَامِنٌ على الله إن عاش كفي وإن مات دخل الجنة : من دخل بيته بسلام، فهو ضامن على الله عز وجل.)[١] واتە : سێ کەس

---

١ /(صحيح الأدب المفرد : ٨٣٢)

هەموویان مسۆگەرو زامنن لە ژێر چاودێری خوای گەورەدان، ئەگەر ژیا بەسیەتی‌و ئەگەر مرد ئەوا دەچێتە بەهەشتەوە، هەرکەسێك بگەڕێتەوە ماڵەکەی خۆی بە سلاوکردن ئەوا زامن‌و مسۆگەرە لە لایەن خوداوە)

٢٣٠- عن أبي الزبير أنه سمع جابر يقول : إذا دخلت على أهلك فسلم عليهم تحية من عند الله مباركة طيبة)[١] واتە : لە باوکی زوبێرەوە ریوایەت کراوە کە گوێی لێبووە جابر فەرموویەتی : ئەگەر چوویتە ماڵەوەت ئەوا سلاویان لێ بکە بە سلاوێك لە لایەن خوای گەورەوە پڕ بەرەکەت پاك‌و خاوێن‌و باش).

---

١ /(صحيح الأدب المفرد : ٨٣٣)

٦٥- السلام على المصلي والرد بالإشارة
سڵاوکردن لە نوێژەرو وەڵامدانەوەی بە ئیشارەت

٢٣١- عن ابن عمر قال : فقلت لبلال : كيف رأيت رسول الله يرد عليهم حين كانوا يسلمون عليه وهو يصلي؟ قال: يقول هكذا وبسط جعفر بن عون كفه وجعل بطنه أسفل وجعل ظهره إلى فوق)[١] واتە: لە ئیبن عومەرەوە ریوایەت کراوە کەوا فەرمویەتی: بە بیلالم گوت: چۆن پێغەمبەری خوات (ﷺ) دەبینی وەڵامی دەدایەوە کاتی ئەوان سڵاویان لێ بکردبایە لە کاتی نوێژدا؟ فەرمووی: دەیفەرموو ئا بەم شێوەیە، جا (جەعفەری کوڕی عەون) لەپی خۆی راخستو ئەمجار ناو لەپی خۆی بەرەو خوار کردەوەو پشتی دەستی بۆ سەرەوە.

١ / (صحيح أبي داود : ٨٦٠)

٢٣٢- عن صهيب أنه قال : مررت برسول الله (ﷺ) وهو يصلي فسلمت عليه فرد إشارة)[١] واته : له (صهيب)ەوه ريوايەت كراوه كەوا فەرموويەتى : بە تەنيشت پێغەمبەرى خوداوه(ﷺ) تێپەڕيم لە كاتێكدا نوێژى دەكرد منيش سڵاوم لێكرد ئەويش بە ئيشارەت وەڵامى دامەوه.

٢٣٣- أن رجلاً سلم على رسول الله (ﷺ) وهو في الصلاة فرد النبي (ﷺ) بإشارة فلما سلم..)) كابرايەك سڵاوى لە پێغەمبەرى خوا(ﷺ) كرد لە كاتێكدا ئەو لە نوێژدا بوو، پێغەمبەرى خوا (ﷺ) بە ئيشارەت وەڵامى دايەوه كاتى لە نوێژەكە سەلامى دايەوه.....

١ /(صحيح الترمذي : ٣٦٧)

٢٣٤- قال له النبي (ﷺ) : (إنا كنا نرد السلام في صلاتنا فنهينا عن ذلك) واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێی فەرمووە : ئێمە لە نوێژەکانماندا وەڵامی سەلامەمان دەدایەوە پاشان لەوە نەهیمان لێکرا.

قال الشيخ -رحمه الله- : وفي الحديث دلالة صريحة أن رد السلام من المصلي لفظاً كان مشروعاً في أول الإسلام في مكة ثم نسخ إلى رده بالإشارة في المدينة وإذا كان ذلك كذلك ففيه استحباب إلقاء السلام على المصلي لإقراره (ﷺ) ابن مسعود على (إلقائه) كما أقر على ذلك غيره ممن كان يسلمون عليه وهو يصلي.. وعلى ذلك، فعلى أنصار السنة التمسك بها والتلطف في تبليغها وتطبيقها فإن الناس

أعداء لما جهلوا. ا هـ)[١] شـەیخ فەرموویـەتی : لـەم فەرموودەیەدا بەڵگەیەکی روونو ئاشکرا هەیە کەوا وەڵام دانەوەی سڵاو لە لایەن نوێـژەرەوە بـە گوتـە دروست بـووە لـە سـەرەتای ئیـسلامەوە لـە شـاری مەککە پاشان نەسخ کرایەوە لە شـاری مەدینـە بـە ئیشارەت، ئەگەر وا بێ ئەوە دروستەو (مستحب) ە کـە سـڵاو بکـەی لـە نوێـژەر لـە بـەر رازی بـوونی پێغەمبەری خوا (ﷺ) بۆ ئیبن مسعود کاتێ سـڵاوی لێکـردووەو هـەروەها رازی بـووە کـە جگـە لـەو سڵاویان لێکردووە لە کاتێکدا ئـەو نوێـژی دەکـرد.. جا بۆیە پێویستە پشتیوانانی سوننە دەستی پێوە

١ /(الصحیحة : ٦/٩٩٩)

بگرنو نەرمو نیان بن لە گەیاندنو جێبەجێکردنیـدا چونکە خەڵکی دوژمنی ئەوەن کە نایزانن.

٦٦- لا تبدءوا اليهود والنصارى بالسلام
دەستپێشخەری جولەکەو گاور مەبن بە سڵاوکردن

٢٣٥- لا تبدءوا اليهود ولا النصارى بالسلام وإذا لقيتم أحدهم في طريق فاضطروه إلى أضيقه)[١] واتە : دەستپێشخەری جولەکەو گاور مەبن بە سـڵاوکردن، ئەگەر بە یەکێکیان لە ڕێگادا گەیشتن ئـەوا ناچـاری بکەن بۆ تەنگترین ڕێگە).

---

١ /(مختصر مسلم : ١٤٣٢)

٦٧- كيف يرد السلام على الكافر
چۆن وەڵامی سڵاوی بێباوەڕ دەدرێتەوە

٢٣٦- قال (ﷺ): (إني راكب غداً الى اليهود، فلا تبدءوهم بالسلام فإذا سلموا عليكم فقولوا: وعليكم)[1] واتە: پێغەمبەری خوا(ﷺ) فەرموویەتی: من سبەینێ دەچم بۆ لای جولەکەکان، بۆیە ئێوە دەستپێشخەری سڵاو مەبن جا ئەگەر ئەوان سڵاویان لێکردن ئەوا بڵێن : بۆ خۆتانیش)

قال الشيخ -رحمه الله-: وعلل ذلك في حديث.واتە: شەيخ فەرموویەتی: هۆی ئەوە لەم فەرموودەیەی داهاتوودا روونكردوەتەوە.

١ /(صحيح الأدب المفرد : ٨٣٩)

٢٣٧- عن ابن عمر قال: قال رسول الله (ﷺ): إذا سلم عليكم اليهود فإنما يقول أحدهم : السام عليك فقل : وعليكم)[1] ابن عومەر دەڵێت: پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی: ئەگەر جولەکە سڵاوی لێکردن ئەوا پێتان دەڵێت: سام بۆ ئێوە (واتە : مردن) ئێوەش بڵێن : بۆ خۆتانیش)

-وهذا يعني أن الكافر إذا سلم سلاماً واضحاً (السلام عليكم) أنه يرد عليه بالمثل، وهو الذي أذهب إليه ونصرته في الصحيحة.)[2] واتە : ئەمەش مانای ئەوەیە ئەگەر بێباوەڕێك سڵاوێکی ڕوونو ئاشکرای لێکردنو وتی (السلام عليكم) ئەوا

١ /(مختصر البخاري ٢٤٠٥)
٢ /(٣٢٨/٢)اهـ(صحيح الأدب المفرد : ص ٤٢٥)

هەروەکو خۆی وەڵامی بدەنـەوە، هـەر ئـەم رایـەش من بۆی دەچم لە (الصحیحە) دا سەرمخستوە.

٦٨- دعاء دخول السوق

(پاڕانەوەی چوونە بازار)

٢٣٨–لا إله إلا الله وحده لا شريك لـه، لـه الملـك وله الحمد، (يحيي ويميـت وهـو حـي لا يمـوت بيـده الخير) وهو على كل شئ قدير، كتب الله له ألف ألف حسنة، ومحا عنه ألف ألف سيئة، ورفع له ألف ألف درجـة)[1] واتـە : هـیچ پەرسـتراوێك نییـە شایـستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئـەوە، هـەر ئـەو زیندوو دەکاتەوەو دەمرێنێـتو زینـدووەو نامرێـتو

---

١ /(الصحيحة : ٣١٣٩) (صحيح الكلم الطيب : ١٤٤)

هەموو خەیرێك بە دەستی ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێکدا هەیە، ئەوا هەزار چاکەی بۆ دەنوسرێتو هەزار هەزار تاوانی لەسەر دەسڕێتەوەو هەزار پلەی بەرز دەبێتەوە).

٦٩- الدعاء لمن غلبه الدين

(پاڕانەوەی ئەو کەسەی قەرزاری زاڵ بووە بە سەریدا)

٢٣٩- اللهم اكفني بحلالك عن حرامك وأغنني بفضلك عمن سواك.)[١] واتە : ئەی خودایە.. بە حەڵاڵەکانی خۆت لە حەرامەکانت بێ نیازم بکەو بە فەزڵی خۆت لە جگە لە خۆت دەوڵەمەندم بکە.

---

١ /(الصحيحة : ٢٦٦)، (صحيح الكلم : ١١٦)

٢٤٠– اللهم إني أعوذ بك من الهم والحزن والعجز، والكسل، والبخل، والجبن، والهرم، وأرذل العمر وأعوذ بك من عذاب القبر وأعوذ بك من فتنة الدجال وفتنة المحيا والممات وضلع الدين وغلبة الرجال.)[١]

واتە : ئەی خودایە من پەنات پێ دەگرم لە خەمو پەژارەو بێهێزیو تەمبەڵیو رەزیلیو ترسنۆکیو پەککەوتنو خوارترین پلەی تەمەن (پەککەوتەیی) وە پەنات پێ دەگرم لە سزای ناو گۆڕو پەنات پێ دەگرم لە فیتنەی دەججالو فیتنەی ژیانو مردنو بوون بە ژێر باری قەرزەوەو زاڵبوونی دوژمنان.

---

١ /(مختصر البخاري : ١٢٣٤)

٧٠- دعاء من استصعب عليه الأمر
پاڕانەوەی کەسێك کارێکی لا گران بوو

٢٤١- اللهم لا سهل إلا ما جعلته سهلاً وأنت تجعل الحزن إذا شئت سهلاً)[1] واته : ئەی خودایە هیچ شتێك سووكو ئاسان نییە تەنها ئەوە نەبێت کە خۆت سووكو ئاسانت کردووەو تۆیش ئەگەر ویستت لە سەر بێت ئەوا خەمو پەژارە سووكو ئاسان دەکەیت.

٧١- الدعاء لمن عرض عليك ماله

٢٤٢- بارك الله لك في أهلك ومالك.)[2] واته : خوا بەرەکەت برژێنێتە سەر خۆتو کەسوکارو سامانەکەتدا.

---

١ /(الصحيحة : ٢٨٨٦)

٢ /(مختصر البخاري : ٩٦٥)

٧٢- دعاء المقترض عند السداد
پاڕانەوەی قەرزار لە کاتی گەڕاندنەوەی قەرزەکەیدا

٢٤٣- بارك الله لك في أهلك ومالك إنما جزاء السلف الحمد والأداء.)[1] واتە : خوا بەرەکەت برژێنێتە ناو کەسوکارو سامانتەوە، بە راستی پاداشتی قەرزدان سوپاسکردنی خاوەن قەرزەکەیەوەو گەڕاندنەوەی قەرزەکەیە.

٧٣- ما يقول من قال له : إني أحبك في الله
وەڵامی ئەو کەسەی کە پێت بڵێت : من لەبەر خوا خۆشتم دەوێت

٢٤٤- أحبك الذي أحببتني له)[2] واتە: ئەو کەسە خۆشتی بوێت کە لە بەر ئەو خۆشمت دەوێت.

---

١ /(صحيح النسائي : ٤٦٩٧)

٢ /(الصحيحة : ٣٢٥٣)

٢٤٥– إذا أحب أحدكم أخاه في الله فليبين له، فإنه خير في الإلفة وأبقى في المودة.)[1] واته : ئەگەر کەسێکتان براکەی خۆی خۆش دەویست لەبەر خوا ئەوا با پێی بڵێت، چونکە ئەوە باشترە بۆ دۆستایەتییەکەیانو بەردەوام بوونی خۆشەویستییەکەیان.

٧٤- الدعاء لمن صنع لك معروفاً

پاڕانەوە بۆ کەسێك چاکەی بۆ کردووی

٢٤٦– من صنع إليه معروف فقال لفاعله : جزاك الله خيراً فقد أبلغ في الثناء.)[2] واته : هەرکەسێك چاکەیەکی بۆ ئەنجام داو ئەویش بە خاوەن

---

١ /(الصحيحة : ١١٩٩)

٢ /(صحيح الترغيب : ٩٦٩)

چاکەکەی وت: خوا پاداشتی چاکەت بداتەوە، ئەوا ئەوپەڕی سوپاس‌و ستایشی کردووە.

٢٤٧–عن أنس قال : قال المهاجرون : يا رسول الله ذهب الأنصار بالأجر كله ! ما رأينا قوماً أحسن بذلاً لكثير، ولا أحسن مواساة في قليل منهم، ولقد كفونا المؤنة، قال : أليس تثنون عليهم وتدعون لهم؟ قال: بلى، قال: فذاك بذلك)[1]. واتە: لە ئەنەسەوە ریوایەت کراوە دەڵێت: کۆچەران وتیان: ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) پشتیوانان هەموو چاکەو پاداشتیان برد! هیچ کەسێکمان نەبینیوە بە ئەندازەی ئەوان زۆر ببەخشێت‌و هەوڵی دابێت، کەس نییە لەوان چاکتر بێت لە بە دەمەوە هاتن‌و

١ /(صحيح الترغيب : ٩٧٧)

هاوکاری، ئەرکیان لە سەرمان خستووە بە دابین کردنی پێداویستییەکان، فەرمووی: ئایا ئێوە سوپاسی ئەوان ناکەنو دوعایان بۆ ناکەن؟ وتیان: بەڵێ، فەرمووی: کەواتە ئەوە بەرانبەر ئەوە.

٧٥- ماذا يقول إذا مدح مسلماً

چی دەڵێت ئەگەر باسی موسڵمانێکی بە باشی کرد

٢٤٨- إذا كان أحدكم مادحاً أخاه لا محالة فليقل : أحْسِبُ فُلاناً كذا وكذا –إن كان يرى أنه كذلك– وحَسِيبُهُ الله، ولا أُزكِّي على الله أحداً.)[١]

واتە: ئەگەر یەکێك لە ئێوە هەر دەبوو بە چاکی باسی براکەی خۆی بکات ئەوا با بڵێت: وا بزانم کە فڵانە کەس ئا بەو شێوەیە – ئەگەر ئەو ئاکارەی

---

١ /(مختصر البخاري : ٢٣٤٨)، (مختصر مسلم: ١٥١٠)

تێدا بینی – کە خوای گەورە باشتر دەیناسیٚو منیش هیچ کەسێك بە سەر خوای گەورەدا پاکراناگرم.

٧٦- ماذا يقول الرجل إذا زكي
ئەو کەسەی کە مەدح دەکرێت چی دەڵێت

٢٤٩- اللهم لا تؤاخذني بما يقولون، واغفر لي ما لا يعلمون واجعلني خيراً مما يظنون.)[١] واتە : ئەی خودایە..ئەوەی ئەوان دەیڵێن بە تاوان لە سەرم مەینووسەو لەو تاوانانەی ئەوان نایزانن لێم خۆشبەو لەو وەسفەی ئەوان گومانم پیٚ دەبەن چاکترم بکە.

---

١ /(صحيح الأدب المفرد : ٥٨٥)

۷۷- دعاء الخوف من الشرك
پاڕانەوەی ترسان لە هاوەڵدانان

۲۵۰- قولوا : اللهم إنا نعوذ بك من أن نشرك بك شيئاً نعلمه ونستغفرك لما لا نعلمه.)[1] واتە : بڵێن : ئەی خودایە ئێمە پەنات پێ دەگرین لەوەی کە هاوەڵت بۆ بڕیار بدەین بە شتێك کە دەیزانینو داوای لێخۆشبوونت لێ دەکەین لەوەی کە نایزانین.

۷۸- ما يقال عند التعجب
(چی دەڵێت لە کاتی سەرسوڕماندا)

۲۵۱- سبحان الله.[2] واتە : پاکیو بێگەردی بۆ خوا.

---

۱ /(صحيح الترغيب : ٣٦)

۲ /(مختصر البخاري : ١٧٣)

٢٥٢- (الله أكبر.)[١] واتە : خوا لـە هـەموو شـتێك گەورەترە.

٧٩- التكبير عند الأمر السار
وتنی الله اكبر لە كاتی كارێكی خۆشدا

٢٥٣- الحمـد لله، الله أكـبر)[٢]. واتـە : سـوپاس‌و ستایش بۆ خوا، خوا لە هەموو شتێك گەورەترە.

٨٠- ما يقال عند الفزع
(چی دەڵێت لە كاتی ترسدا)

٢٥٤-(لا إله إلا الله.)[٣] واتە : هـیچ خوایـەك نییـە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت.

---

١ /(مختصر البخاري : ١١٣١)، (ظلال الجنة : ٧٦)

٢ /(مختصر مسلم : ١٠٣)

٣ /(مختصر مسلم : ١٩٨٧)

٨١- الدعاء لمن سببته
پاڕانەوە بۆ ئەو کەسانەی جوێنت پێداوە

٢٥٥-اللهم إنما أنا بشر، فأيما مسلم لعنته أو أذيته فاجعلها له زكاة ورحمة)[1] واتە : ئەی خودایە.. منیش مرۆڤم، هەر موسڵمانێك نەفرەتم لێکردووە یان ئازارم داوە ئەوا بیکە مایەی پاك بوونەوە لە تاوانو ڕەحمەت بۆی.

٨٢- ما يقول ويفعل من أذنب ذنباً
(چی دەڵێتو چی دەکات کاتێ کەسێك تاوانێك ئەنجام دەدات)

٢٥٦- ما من عبد يذنب ذنبا فيتوضا فيحسن الطهور ثم يقوم فيصلي ركعتين ثم يستغفر الله لذلك

---

١ /.(مختصر البخاري : ٤/١٢٧)

الذنب الا غفر له)[١] واته : هەر کاتێك بەندەيەك تاوانێك لە تاوانەکان ئەنجام بداتو دەستنوێژێك بشۆرێت بە جوانیو ئەمجار هەستێ دوو رکات نوێژ بکاتو ئەمجار داوای لێخۆشبوون لە خوا بکات لەو تاوانە ئەوا خوای گەورە لێی خۆش دەبێت.

٢٥٧- من قال : أستغفر الله الذي لا إله إلا هو الحي القيوم وأتوب إليه. ثلاثاً، غفرت له ذنوبه وإن كان فاراً من الزحف.)[٢] هەرکەسێك بلێت : داوای لێخۆشبوون لەو خوایە دەکەم کە هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها ئەو نەبێت زیندوو هەڵسوڕێنەرو راگری بوونەوەرەو تەوبەی لا دەکەم.

---

١ /.(صحيح الجامع: ٥٧٣٨)

٢ /(الصحيحة:٢٧٢٧)

سێ جار، ئەوا لە تاوانەکانی خۆش دەبێت هەرچەندە لە ڕۆژی جەنگدا بەرانبەر بێ باوەران هەڵاتبێ.

٨٣- دعاء العطاس

(نزای پژمین)

٢٥٨-إذا عطس أحدكم فليقل : الحمد لله وليقل له أخوه أو صاحبه : يرحمك الله، فإذا قال له: يرحمك الله فليقل : يهديكم الله ويصلح بالكم. وفي لفظ (الحمد لله على كل حال)[١]. واتە : ئەگەر یەکێکتان پژمی ئەوا با بڵێت : (الحمد لله) سوپاسو ستایش بۆ خوا، ئەمجار با براکەی یان هاوڕێکەی بڵێت : (يرحمك الله) خوا رەحمەت لێبکات، جا

---

١ /(صحيح أبي داود :٥٠٣٣) (مختصر البخاري : ٢٣٩٢)

ئەگەر ئەو وتی : خوا رەحمەت لێ بکات با بڵێت : خـوا رێنموییتـان بکـاتو کـارو کردەوەتـان چـاك بکات) وە لە ریوایەتێکی تردا هـاتووە : (سـوپاسو ستایش بۆ خوا هەموو حاڵێکدا)

٢٥٩- لما نفخ في آدم الروح.. فصارت في رأسـه، فعطس، فقـال : الحمـد لله رب العـالمين. فقـال الله : يرحمك الله.)[١] واتـه : كاتـێ رۆح كرایه بـەر ئادەمـداو گەیـشته سـەری، پـژمی، ئـادەم گـوتی : سـوپاسو ستایش بۆ خـوای پـەروەردگاری جیهانیـان، خـوای گەورە پێی فەرموو : خوا رەحمت لێبکات)

٢٦٠- إن الله يحب العطاس، يكـره التثـاؤب فـإذا عطس أحدكم وحمد الله، كـان حقـاً علـى كل مـسلم

---

١ /(الصحيحة :٢١٥٩)، (صحيح الجامع: ٥٢١٦)

سمعه أن يقول : يرحمك الله.)[١] واتە : خوای گەورە پژمینی پێخۆشەو رقی لە باوێشکە، جا ئەگەر یەکێکتان پژمیو سوپاسو ستایشی خوای کرد ئەوا حەقی لە سەر هەموو موسڵمانێك هەیە گوێبیستی بێت بڵێت : خوا رەحمت لێبکات)

قال الشيخ – رحمه الله–: وقوله: كان حقاً على كل مسلم سمعه، دليل واضح على وجوب التشميت على كل من سمعه، وما اشتهر أنه فرض كفائي إذا قام به البعض سقط عن الباقين، مما لا دليل عليه هنا، بخلاف رد السلام.اهـ)[٢] واتە: شێخ دەڵێت: ئەو فەرموودەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) کە دەڵێت (ئەوا

١ /(مختصر البخاري: ٢٣٩٤)

٢ /(تحقيق الكلم الطيب: ١٥٨)

حەقی لە سەر هەموو موسڵمانێك هەیە گوێبیستی بێت) بەڵگەیەکی روون وئاشکرایە بە واجب بوونی وەڵام دانەوەی هەرکەسێك گوێبیستی بێت، ئەوەی کە بڵاو بووەتەوە لە ناو خەڵکیدا کە وەڵامدانەوەی (فرض کفایة)یە ئەگەر هەندێ کەس بەو کارە هەستان ئەوا لە سەر شانی ئەوانیتر دەکەوێت، ئەوە قسەیەکە کە هیچ بەڵگەیەکی لێرەدا نییە، بە جیاواز لە گەڵ وەڵامدانەوەی سەلامدا).

٨٤- ما يقال للكافر إذا عطس

(بە بێباوەڕ چی دەگوترێت ئەگەر پژمی)

٢٦١- يهديكم الله ويصلح بالكم.)[١] واتە : خوا رێنموییتان بکاتو کارو کردەوەتان چاك بکات).

١ /(صحيح أبي داود: ٥٠٢٧)

٨٥- الذكر في المجلس
(زیکر لە مەجلیسدا)

٢٦٢- رب اغفر لي وتب علي انك انت التواب الغفور. مائة مرة.) واتە : پەروەردگارا.. لە تاوانەکانم خۆشبەو تەوبەم لێ قبول بکە، تۆ تەوبەوەرگرو لێبوردەی) سەد جار

٢٦٣- اللهم اقسم لنا من خشيتك ما تحول به بيننا وبين معاصيك، ومن طاعتك ما تُبلِّغنا به جنَّتك، ومن اليقين ما تهوِّن به علينا مصائب الدنيا، اللهم متِّعنا بأسماعنا، وأبصارنا، وقوَّاتنا ما أحييتنا، واجعله الوارث منا، واجعل ثأرنا على من ظلمنا، وانصرنا على من عادانا، ولا تجعل مصيبتنا في ديننا، ولا تجعل الدنيا أكبر همِّنا، ولا مبلغ علمنا،

ولا تسلّط علینا من لا یرحمنا.)[١] واتە: ئەی خودایە.. لە ترسی خۆت ئەوەندەمان بەسەردا دابەش بکە دوورمان بخاتەوە لە سەرپێچی کردنت، وە لە گوێڕایەڵی خۆت ئەوەندەمان پێ ببەخشە بمانگەیەنێتە بەهەشتو لە دڵنیایی ئەوەندەمان پێ ببەخشە کە بەڵاو موسیبەتەکانی دونیامان لا سووكو ئاسان بکاتەوە، ئەی خودایە.. ئاسوودەمان بکە بە بیستنو بینینو هێزەکانمان تا دەمانژێینیو لە پاش خۆمان بە میرات بە جێی بهێڵە بۆ نەوەکانمان وە رقو تووڕەییمان روو پێ بکەرە ئەو کەسەی ستەمی لێکردووینو سەرمان بخە بەسەر ئەوانەی دوژمنایەتیمان دەکەن وە

١ /(صحیح الترمذي : ٣٥٠٢)

بەڵاو موسیبەتمان مەخەرە دینەکەمانەوەو دونیا مەکە بە گەورەترین خەم وخەفەتمانو مەیکەرە ئەوپەڕی زانستمانو کەسێك دەسەڵاتدار مەکە بە سەرماندا بەزەیی نەیەتەوە پێماندا.

٨٦- دعاء كفارة المسجد

٢٦٤–سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت ، أستغفرك و أتوب إليك، إلا كفر الله له ما كان في مجلسه ذلك)[١] واتە : پاکیو بێگەردیو سوپاس بۆ خوایە، شایەتی دەدەم کە هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، داوای لێخۆشبوونت لێدەکەمو دەگەڕێمەوە بۆ لای تۆ.

---

١ /(صحيح الكلم:١٧٧/١٧٨)

ئیللا خوای گەورە لە تاوانەکانی ئەو مەجلیسەی خۆش دەبێت.

٢٦٥- سبحان الله وبحمده، سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك، فقالها في مجلس ذكر كانت كالطابع يطبع عليه، ومن قالها في مجلس لغو، كانت كفارة له)[١].

واتە :پاکیو بێگەردیو سوپاس بۆ خوا، پاکیو بێگەردیو سوپاس بۆ خوایە، شایەتی دەدەم کە هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆ نەبێت، داوای لێخۆشبوونت لێدەکەمو دەگەڕێمەوە بۆ لای تۆ. ئەگەر لە مەجلیسێکی زیکردا وتی ئەوا هەروەکو مۆرێك وایە لێی دەدرێت، وە هەرکەسێك

١ /(الصحيحة : ٨١)

لـە مەجلـسێکی لـەغودا وتــی ئـەوا دەبێتـە هـۆی کەفارەتی.

٢٦٦- كان الرجلان من أصحاب النبي (ﷺ) إذا التقيا لم يتفرقا حتى يقرأ أحدهما على الآخر: ﴿والعصر إن الإنسان لفي خسر﴾ ثم يسلم أحدهما على الآخر.)[1] واتـە: ئەگەر دوو پیاو لـە هاوەڵانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە یەك بگەیشتایەن ئـەوا لـە یەك جودا نەدەبوونەوە تاوەکو یـەکێکان سورەتی ﴿والعصر إن الإنسان لفي خسر﴾ بـە سـەر ئەویتریانـدا نەخوێندایەتـەوە ئـەمجار سـڵاویان لـە یەکتر دەکرد.

---

١ /(الصحيحة : ٢٦٤٨)

٨٧- الدعاء لذهاب الغضب

(پارانەوە بۆ نەهێشتن و نەمانی پەستی و توڕەیی)

٢٦٧- أعوذ بالله من الشيطان الرجيم)[١] واتە : پەنا بە خوا دەگرم لە شەیتانی نەفرەت لێکراو.

٢٦٨- عن عائشة قالت: أهديت لرسول الله شاة، قال: (اقسميها) فكانت عائشة إذا رجع الخادم تقول: ما قالوا ؟ يقول الخادم :قالوا: بارك الله فيكم، فتقول عائشة: وفيهم بارك الله، نرد عليهم مثل ما قالوا، ويبقى أجرنا لنا.)[٢] واتە: لە عائیشەوە ریوایەت کراوە کەوا فەرموویەتی: مەڕێك بە دیاری درا بە پێغەمبەری خوا (ﷺ)، ئەویش فەرمووی:

١ /(صحيح الكلم : ١٨١)

٢ /(صحيح الكلم : ١٨٥)

دابەشی بکە، جا ئەگەر خزمەتکارەکە بگەڕایەتەوە عائیشە دەیفەرموو: چییان گوت ؟ خزمەتکارەکە دەیگوت: خوا بەرەکەت بخاتە ماڵتانەوە، عائیشە دەیفەرموو: خوا بەرەکەت بخاتە ماڵی خۆیانەوە ئەوەی کە فەرموویانە بۆیان دەگەڕێنینەوەو پاداشتەکەمان بۆ دەمێنێتەوە.

٨٩- الدعاء عند رؤية باكورة الثمر

پاڕانەوەی کاتی بینینی سەرەتاو ئەوەڵی بەروبووم

٢٦٩- اللهم بارك لنا في ثمرنا، وبارك لنا في مدينتنا، وبارك لنا في صاعنا، وبارك لنا في مدنا. ثم يعطيه أصغر من يحضر من الولدان.)[١] واتە: ئەی

١ /(صحيح الكلم : ١٨٦)

خودایە.. بەرەکەت بڕژێنە بە سەر میوەکەمانەوەو بەرەکەت بڕژێنە بە سەر شارەکەمانەوە، وە بەرەکەت بخەرە دەفرمانەوە (صاع)و بەرەکەت بخەرە مشتمانەوە. ئەمجار دەیداتە بچوکترین منداڵ کە ئامادەیە.

٩٠-دعاء شراء الدابة أو السيارة
پاڕانەوەی کاتی کڕینی وڵاخێك یان ئۆتۆمبیلێك

٢٧٠- فليأخذ بناصيتها وليسم الله – عز وجل– وليدع بالبركة وليقل : اللهم إني أسألك من خيرها وخير ما جبلتها عليه وأعوذ بك من شرها وشر ما جبلتها عليه.)[1] واتە : با ناوچاوانی بگرێتو ناوی خوا بهێنێتو دوعای بەرەکەتی بۆ بکاتو بڵێت :

١ / (آداب الزفاف : ٩٢)

ئـەی خودایــە مــن داوای خــەیرو چــاکەکەیت لــێ دەکەمو خەیرو چاکەی ئەو تەبیعەتو سروشتەی تێیدا چاندوتەو پەنات پێ دەگرم لە خراپەیو خراپەی ئەو تەبیعەتو سروشتەی تێیدا چاندوتە.

٩١- التسمية على الطعام

ناوی خوا هێنان لە کاتی نانخواردندا

٢٧١- بسم الله.)[١] واتە: بە ناوی خوا

قال الشيخ - رحمه الله-: وفي الحديث أن التسمية في أول الطعام بلفظ (بسم الله)، لا زيادة فيها، وكل الأحاديث الصحيحة التي وردت في الباب ليس فيها الزيادة، ولا أعلمها وردت في حديث، فهي بدعة عند الفقهاء بمعنى البدعة. ا هـ[٢]. واتە: شەیخ

---

١ /(صحيح الكلم : ١٤٩)

٢ /(الصحيحة : ٧١)

(رەحمەتی خوای لێ بێت) فەرموویەتی: لە فەرموودەکەدا هاتووە کە ناوی خوا هێنان لە سەرەتای نانخواردندا دەبێت بە وتنی (بسم الله) بە بێ هیچ زیادەیەك، وە هەموو فەرموودەیەکی صەحیح لەم بارەیەوە هاتووە هیچ زیادەیەکی تێدا نییە، وە نازانم لە هیچ فەرموودەیەکدا هاتبێت، ئەوەش لای زانایان بیدعەیە بە مانای بیدعە.

٩٢- من نسي أن يذكر الله في أول طعامه

هەرکەسێك لە بیری چوو لە سەرەتای نانخواردندا ناوی خوا بهێنێ

٢٧٢- إذا أكل أحدكم فليذكر اسم الله تعالى في أوله ، فإن نسي أن يذكر الله تعالى في أوله فليقل: بسم الله في أوله و أخره(فإنه يستقبل طعاماً جديداً، ويمنع الخبيث ما كان يصيب منه.)[1] واتە :ئەگەر

---

١ /(صحيح أبي داود:٣٧٦٧)،(صحيح الكلم: ١٤٤)

یەکێکتان دەستی بە خواردن کرد ئەوا با ناوی خوای گەورە لە سەرەتاوە بهێنێت، جا ئەگەر ناوی خوای لە سەرەتاوە لە بیر چوو ئەوا با بڵێت : بە ناوی خوای گەورە لە سەرەتاو کۆتاییدا (جا ئەوە ڕوودەکاتە خواردنێکی نوێو خراپەی ئەوەی کە توشی دەبێت لێی دوور دەکاتەوە.

٩٣- التسمية على الطعام الذي لا يدري أذكر عليه اسم الله أم لا

ناوی خوا هێنان لە سەر خواردنێك نازانێت ئایا ناوی خوای هێناوە یان نا

٢٧٣- سموا أنتم وكلوا.)[١] واتە : ئێوە ناوی خوا بهێننو ئەمجار بخۆن.

---

١ /(صحيح ابن ماجه : ٣٢٣٤)

٩٤- الدعاء بعد الطعام

پاڕانەوەی پاش خواردن

٢٧٤- من أكل طعاماً فقال : الحمد لله الذي أطعمني هذا ، و رزقنيه من غير حول مني ولا قوةٍ، غفر له ما تقدم من ذنبه)[١] واتە : هەرکەسێك خواردنێکی خواردو ئەمجار وتی : سوپاس بۆ ئەو خوایەی کە ئەم خواردنەی دامیّو رزقو رۆزی دام بە بیّ هێزو توانای خۆم، ئەوا لە هەموو تاوانەکانی پێشی خۆش دەوێت.

٢٧٥- اللهم اطعمت واسقيت و اغنيت و اقنيت وهديت واحييت فلك الحمد على ما اعطيت.)[٢] واتە:

١ / (صحيح أبي داود : ٤٠٢٣)

٢ /(صحيح الكلم : ١٤٩)

ئەی خودایە هەر تۆ خواردنو خواردنەوەت داوەو دەوڵەمەندت كردووین وهەموو شتێكی ترت بەخشیوەو هیدایەتت داوەو ژیاندووتە، سا سوپاس وستایش بۆ تۆیە لەسەر ئەوەی كە بەخشیوتە.

٢٧٦- الحمد لله كثيراً طيباً مباركاً فيه، الحمد لله الذي كفانا وأروانا غير مَكْفي و لا مكفور. وقال مرة : لك الحمدُ ربنا غيْرَ مَكْفيّ، ولا مُوَدَّع، ولا مُستَغنَى عَنْهُ ربّنا.)[1] واتە: سوپاسو ستایش بۆ خوا سوپاسو ستایشێكی زۆرو پیرۆزو پاكو پڕ بەرەكەت، سوپاسو ستایش بۆ ئەو خوایەی كە ناچاری دەستی هیچ كەسێكی نەكردینو تەنها خۆی بەسمانە، تینوێتی شكاندووین بە بێ ڕەتكردنەوەو نكۆڵی لێكردن، وە جارێكیان

---

١ / (مختصر البخاري : ٢١٥٧)، (صحيح أبي داود : ٣٨٤٩)

فـەرمووی: پـەروەردگارمان سـوپاس‌و سـتایش بـۆ تۆیـە بـە بـێ نکۆڵی لێکـردن‌و بـە بـێ وازلێهێنـان‌و دەستلێهەڵگرتن لە پەروەردگارمان.

٢٧٧- الحمد لله الذي اطعم وسقى وسوغه وجعـل لـه مخرجـا.)[1] واتـە : سـوپاس‌و سـتایش بـۆ ئـەو خوایـەی کـە خـواردنی دایـنێ‌و تێرئـاوی کـردین‌و (چوونەژوورەوەو) دابەزانـدنی خواردنەکـەی ئاسـان کردوەو دەرچەی بۆ داناوە.

٩٥- ما يقول إذا شرب اللبن

چی دەڵێت ئەگەر شیرو دۆی خوارد

٢٧٨- اللهم بارك لنا فيه وزدنا منه)[2] واتە: ئەی خودایـە.. بەرەکـەت برژێنـە بـە سـەرمانداو لـەم خواردنە زیاترمان بدەرێ.

---

١ /(صحيح أبي داود : ٣٨٥١)، (الصحيحة: ٢٠٦١)

٢ /(صحيح أبي داود : ٣٧٣٠)

٩٦- التسمية عند الشراب

ناوی خوا هێنان لە کاتی خواردنەوەدا

٢٧٩- كان (ﷺ) يشرب في ثلاثة أنفاس، إذا أدنى الإناء إلى فمه سمى الله تعالى، وإذا أخرّه حمد الله تعالى، يفعل ذلك ثلاث مرات)[١] واتە : پێغەمبەری خوا(ﷺ) بە سێ هەناسە خواردنەوەی دەخواردەوە، جا ئەگەر قاپەکەی لە دەمی خۆی نزیك بکردایەتەوە ئەوا ناوی خوای دەهێناو ئەگەر لێی دوور بکردایەتەوە سوپاسی خوای دەکرد، ئەم کارەی سێ جار دووبارە دەکردەوە.

---

١ /(الصحيحة : ١٢٧٧)

٩٧- دعاء الضيف لأهل الطعام
پاڕانەوەی میوان بۆ خاوەن ماڵ

٢٨٠- اللهُمَّ بَارِكْ لَهُم فيما رَزَقتهمْ، واغْفِر لهم وارحَمْهُم.)[١] واتە : ئەی خودایە.. بەرەکەت بڕژێنە بە سەر ئەو ڕۆزییەی داوتنەتیو لێیان خۆشبەو بەزەییت پێیاندا بێتەوە.

٢٨١- اللهُمَّ أطْعِمْ مَنْ أطْعَمَني وأسْقِ مَنْ سَقَاني.)[٢] واتە : ئەی خودایە.. ئەو کەسەی خواردنی پێدام تۆیش خواردنی بدەیو ئەو کەسەی تێرئاوی کردین تۆیش تێر ئاوی بکە.

١ /(مختصر مسلم : ١٣١٦) (صحيح أبي داود : ٣٧٢٩)

٢ /(مختصر مسلم : ١٥٣٥)

٩٨- دعاء الصائم عند فطره

پاڕانەوەی ڕۆژووان لە کاتی ڕۆژووشکاندندا

٢٨٢- ذَهبَ الظّمأُ، وابتلّت العروقُ وثَبَتَ الأجرُ إنْ شاء الله)[١] واتە : تینوێتی ڕۆیشتو دەمارەکان ڕەوینەوەو پاداشتەکەمان جێگیرو مسەوگەر بوو بە ویستی خوای گەورە.

٩٩- الدعاء لمن أفطر عنده

پاڕانەوە بۆ ئەو کەسەی بەربانگی لادەکاتەوە

٢٨٣- أفطَر عِنْدَكُم الصائِمونَ وأكل طعامَكُمُ الأبْرارُ، وصلت، وفي رواية وتنزّلت عليكُمُ الملائكَةُ)[٢] واتە : یاخوا ڕۆژووانان لاتان بەربانگ بکاتەوەو

---

١ /(صحيح أبي داود : ٢٣٥٧)

٢ /(صحيح الجامع : ٤٦٧٧/٤٦٧٩)

پیاوچاکان خواردنەکەتان بخۆن و فریشتەش داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکەن – لە ریوایەتێکی تردا هاتووە – فریشتەش دابەزێتە سەرتان.

قال الشيخ – رحمه الله– : واعلم أن هذا الذكر ليس مقيداً بعد إفطاره، بل هو مطلق، وقوله : (أفطر عندكم الصائمون) ليس هو إخباراً، بل دعاء لصاحب الطعام بالتوفيق حتى يفطر الصائمون عنده.. وليس في الحديث التصريح بأنه (ﷺ) كان صائماً فلا يجوز تخصيصه بالصائم. ا هـ)[١] واتە: شەیخ (رەحمەتی خوای لێبێت) فەرموویەتی: ئەوەش بزانە ئەم دوعایە تایبەت نییە بە پاش بەربانگ کردنەوە بەڵکو ئەمە رەهایە، (رۆژووانان لاتان بەربانگ بکەنەوە) رستەیەکی هەواڵی نییە

١ /(آداب الزفاف : ١٧٠/١٧١)

بەڵکو ڕستەیەکی پاڕانەوەیە بۆ خاوەن خوانەکە تاوەکو ڕۆژووانان بەربانگ بکەنەوە لای ئەو، لە فەرموودەکەدا نەهاتووە کەوا پێغەمبەری خوا(ﷺ) بە ڕۆژوو بووە بۆیە دروست نییە تایبەت بکرێت بە ڕۆژووانەوە.

١٠٠ – ما يقول من حضر الطعام وهو صائم إذا لم يفطر

کەسی ڕۆژووان چی دەڵێت ئەگەر خواردن ئامادە بووو ڕۆژووەکەی نەشکاند

٢٨٤– إذا دعي أحدكم فليجب، فإن كان مفطراً فليطعم، وإن كان صائماً فليصل) يعني الدعاء)[١].

واتە : ئەگەر یەکێکتان بانگ کرا بۆ دەعەوەتییەك ئەوا با وەڵامی بداتەوەو بچێت، جا ئەگەر بە ڕۆژوو نەبوو ئەوا با بخواتو ئەگەر بە ڕۆژوو بوو ئەوا با بۆیان بپاڕێتەوە.

---

١ /(صحيح أبي داود : ٢٤٦)

١٠١- دعاء من نزل به ضيف
پاڕانەوەی کەسێك میوانی هاتبێت

٢٨٥- اللهم إني أسألك من فضلك ورحمتك، فإنه لا يملكها إلا أنت)[١] واتە : ئەی خودایە.. من داوای فەزڵو رەحمەتی تۆ دەکەم، چونکە هیچ کەسێك خاوەنی نییە تەنها تۆ نەبێت.

١٠٢- ما يقول الصائم إذا سابه أحد
رۆژوان چی دەڵێت ئەگەر کەسێك جوێنی پێدا

٢٨٦- وإذا كان يوم صوم أحدكم، فلا يرفث، ولا يصخب، ولا يجهل، فإن سابه أحد أو قاتله، فليقل : إني امرؤ صائم مرتين.)[٢] واتە : ئەگەر

---

١ /(الصحيحة : ١٥٤٣)

٢ /(مختصر البخاري : ٨٨٧)

ڕۆژی ڕۆژووی کەسێکتان بوو ئەوا با قسەی هیچو پووچ نەکاتو دەنگی بەرز نەکاتەوەو کەس تووڕە نەکاتو هیچ کارێکی نەفامانە نەکاتو ئەگەر کەسێك جوێنی پێدا یان لە گەڵیدا جەنگا ئەوا با بڵێت : من بە ڕۆژووم.. من بە ڕۆژووم).

١٠٣- الدعاء للمتزوج

دوعا بۆ ئەو کەسەی ژنی هێناوە

٢٨٧- بارك الله لك، وبارك عليك وجمع بينكما في - وفي رواية على - الخير)[١] واتە : خوا بەرەکەت بخاتە ژن هێنانەکەتەوەو بەرەکەت برژێنێت بە سەر خۆتداو لەسەر خەیرو چاکە کۆتان بکاتەوە.

---

١ /(آداب الزفاف : ١٧٥)

٢٨٨- بـارك الله لـك)[1] واتــه : خـوا بەرەكـەت بڕێژێ بە سەرتدا.

٢٨٩- اللهم بارك فيهما، وبارك لهما في بنائهمـا)[2] واتە : ئەی خودایە.. بەرەكەت بڕێژە بە سـەریانداو بەرەكــەت بخــەرە دامەزراندنیانــەوە لــە پــاش گواستنەوە.

٢٩٠- علـى الخـير والبركـة، وعلـى خـير طـائر.)[3] واتە : لە سەر چاكەو بەرەكەتو لە سەر نـسیبێكی چاك كۆی كردبێتنەوە.

---

١ /(آداب الزفاف : ١٤٩-١٧٢)

٢ /(آداب الزفاف : ١٧٤)

٣ /(آداب الزفاف : ١٧٤)

١٠٤- دعاء المتزوج إذا دخل على زوجته ليلة العرس

پاڕانەوەی زاوا ئەگەر لە یەکەم شەودا چووە ژوورەوە بۆ لای خێزانەکەی

٢٩١- إذا تزوج أحدكم امرأة فليأخذ بناصيتها، وليسم الله -عز وجل- وليدع بالبركة، وليقل : اللهم إني أسألك من خيرها وخير ما جبلتها عليه، واعوذ بك من شرها وشر ما جبلتها عليه.)[١] واتە : ئەگەر یەکێك لە ئێوە ژنی هێنا ئەوا با ناوچاوانی بگرێتو ناوی خوا بهێنێتو دوعای بەرەکەتی بۆ بکاتو بڵێت : ئەی خودایە من داوای خەیرو چاکەکەیت لێ دەکەمو خەیرو چاکەی ئەوە تەبیعەتو سروشتەی

١ /(آداب الزفاف : ٩٢)

تێیدا چاندوتەو پەنات پێ دەگرم لە خراپەی‌و خراپەی ئەو تەبیعەت‌و سروشتەی تێیدا چاندوتە.

٢٩٢- وعن نفر من أصحاب النبي (ﷺ) وفيهم ابن مسعود وأبو ذر وحذيفة فقالوا :إذا دخل عليك أهلك فصل ركعتين، ثم سل الله من خير ما دخل عليك، وتعوذ به من شره، ثم شانك وشان أهلك.)[1]

واتە : لە کۆمەڵێك لە هاوەڵانی پێغەمبەری خوداوە(ﷺ) کە (ابن مسعودو أبو ذر و حذيفة) تێدابووە ریوایەت کراوەو دەڵێن : ئەگەر چویتە ژوورەوە بۆ لای خێزانەکەت ئەوا دوو رکات نوێژ بکە(نوێژی ژن گواستنەوە)و ئەمجار داوای خەیرو چاکەی ئەوەی بۆت هاتووە بکەو پەنا بگرە لە

١ /(آداب الزفاف : ٩٤)

خراپەی، پاش ئەوە خۆتو خێزانەکەت کاری خەیر ئەنجان بدەن.

٢٩٣- وقال ابن مسعود : قل : اللهم بارك لي في أهلي، وبارك لهم في، اللهم اجمع بيننا ما جمعت بخير وفرق بيننا إذا فرقت إلى الخير)[١] واتە: ابن مسعود فەرموویەتی: بڵێ: ئەی خودایە.. بەرەکەت بڕێژە بە سەرمدا لە خێزانەکەمەوەو بەرەکەت بڕێژە بە سەر ئەواندا لە منەوە، ئەی خودایە.. کۆمان بکەرەوە ئەوەندەی کۆبوونەوەمان خەیری تێدایە بۆمانو جیامان بکەرەوە لە یەکتر ئەگەر لە جیابونەوەماندا خەیر هەیە.

---

١ / (آداب الزفاف : ٩٥)

١٠٥- الدعاء قبل الجماع

پاڕانەوەی پێش جووت بوون لە گەڵ خێزاندا

٢٩٤- لو أن أحدكم يقول حين يأتي أهله : بسم الله اللهم جنبني الشيطان، وجنب الشيطان ما رزقتنا، ثم قدر بينهما في ذلك ولد لم يضره الشيطان أبداً ولم يسلط عليه)[1] واتە : ئەگەر یەکێکتان کاتێ دەچێتە لای خێزانەکەیەوەو بڵێت :((بە ناوی خوا.. ئەی خودایە.. شەیتانمان لێ دوور بکەرەوەو شەیتان دوور بکەرەوە لەوەی کە پێمان دەبەخشی)) ئەگەر تەقدیری خوا وابوو منداڵێك ببێت، ئەوا شەیتان هەرگیز زیانی پێ ناگەیەنێت و دەسەڵاتی بە سەردا نابێت.

---

١ /(مختصر البخاري : ٢٠٧٣)

١٠٦-الدعاء للمولود عند تحنيكه

دوعاكردن بۆ منداڵی كۆرپه له كاتی شیرینیدان به مەلاشویدا

٢٩٥- كـان (ﷺ) يـؤتى بالـصبيان فيـدعو لهـم بالبركـة ويحـنكهم.)[١] واتـه: پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) منـداڵیان بـۆ دەهێنـا- منـداڵی تـازە لـه دایـك بـوو (كۆرپـه) – ئەویش دوعای بەرەكەتی بـۆ دەكـردنو شـیرینی(خورمـا)ی دەدا بــه ئاسمانــەی دەمیانــدا (مەلاشوویاندا).

١ /(صحيح الكلم : ١٦٩)

١٠٧- الدعاء بعد التسليم للقضاء من غير عجز ولا تفريط

پاڕانەوە لە پاش تەسلیم بوون بەرانبەر خواستو بڕیاری خوایی بە بێ نەتوانکاریو کەمتەرخەمی

٢٩٦- المؤمن القوي خير وأحب إلى الله تعالى من المؤمن الضعيف، وفي كل خير احرص على ما ينفعك، واستعن بالله -عز وجل- ولا تعجز، وإن أصابك شئ فلا تقل : لو أني فعلت كان كذا و كذا ولكن قل : قدر الله وما شاء فعل، فإن لو تفتح عمل الشيطان)[1] واتە : ئیمانداری بەهێز باشترو خۆشەویسترە لای خوای گەورە لە ئیمانداری بێهێز، وە لە هەموویدا خەیرو چاكە هەیە، سووربە

---

١ /(مسلم:١٨٤)

لەسەر ئـەوەی سـوودی بـۆت هەیـەو پـەنا بـە خـوا بگـرەو تەمبـەڵو تـەوەزەل مەبـەو ئەگـەر شـتێکت تــووش هــات ئــەوا مــەڵێ: ئەگــەر ئــەوەو ئــەوەم بکردبایە، بەڵکو بڵێ: خوای گـەورە ئـەوەی ویـستی لێبووو تەقدیری بوو کـردی، چـونکە وشـەی ئەگـەر (لو) دەرگاو کارەکانی شەیتان دەکاتەوە.

١٠٨- الحمد لله لمن جاءه أمر يسره أو يكرهه

سوپاسی خواکردن ئەگەر کەسێك هەواڵی خۆش یان ناخۆشی پێ گەیشت

٢٩٧-الحمد لله الذي بنعمته تـتم الـصالحات " و إذا رأى مــا يكــره قــال:" الحمــد لله علــى كــل حالِ.)[١]واتە: سوپاسو ستایش بۆ ئـەو خوایـەی کـە

---

١ / (الصحيحة : ٢٦٥)

بە نیعمەتەکانی ئەو چاکەکان کۆتایی پێ دێت، وە ئەگەر شتێکی بینی کە پێی ناخۆش بوو دەڵێت: سوپاس‌و ستایش بۆ خوا لە هەموو کات‌و ساتێکدا (تەنگانەو خۆشی).

٢٩٨- كان (ﷺ) إذا جاءه أمر سرور أو بشر به خر ساجداً شكراً لله.)[١] واتە : ئەگەر پێغەمبەری خوا (ﷺ) کارێکی خۆش رووی بدایە یان مۆژدەیەکی خۆشیان پێ بدایە ئەوا یەکسەر بە سوژدە سوپاسی خوای دەکرد)

١ /(صحيح أبي داود : ٢٧٧٤)

١٠٩- ما يقال عند الكرب
چی دەگوترێت لە کاتی خەمو خەفەت

٢٩٩-لا إلـه إلا الله العظـيم الحلـيم، لا إلـه إلا الله رب العـرش العظـيم، لا إلـه إلا الله رب الـسموات ورب الأرض ورب العـرش الكـريم.)[١] واتـه : هـيچ خوايـەك نييە شايستەی پەرستن بێت تـەنها خـوای مـەزنو خـاوەن حـيلمو خـۆگر نـەبێت، هـيچ خوايـەك نييـە شايستەی پەرستن بێت تەنها خـوای پـەروەردگاری عەرشی مەزن نەبێـت، هيچ خوايەك نييە شايـستەی پەرسـتن بێـت تـەنها خـوای پـەروەردگاری ئاسمانـەكانو پـەروەردگاری زەویو پـەروەردگاری عەرشی بەڕێز نەبێت.

١ /(مختصر البخاري : ٢٤٣٤)

٣٠٠- اللهم رحمتك أرجو فلا تكلني إلى نفسي طرفة عين وأصلح لي شأني كله لا إله إلا أنت)[١]. واتە : ئەی خودایە..تکات لیّ دەکەم بەزەییت بە مندا بێتەوە، بۆیە تەنانەت بۆ چاوتروکانێکێش مەمدەرە دەستی نەفسەکەی خۆمەوەو هەموو کارەکانم بۆ چاك بکە، هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە تۆ.)

٣٠١-لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين)[٢]. واتە : هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها تۆنەبێت، پاکیو بێگەردی بۆ تۆ من یەکێك بووم لە ستەمکاران.

---

١ / (صحيح أبي داود : ٥٠٩٠)

٢ /(الصحيحة : ١٧٤٦)

٣٠٢– یا حي یا قیوم برحمتك استغیث.)[١] واته : ئەی زیندوو، ئـەی راگرو هەڵسورێنەری بوونـەوەر، بە بەزەیت داوای فریاكەوتنت لیٚ دەكەم)

٣٠٣– لا إله إلا الله الحلیم الكریم ، لا إلـه إلا الله العلي العظیم ، لا إله إلا الله رب السماوات الـسبع،رب العـرش العظـیم)[٢].واتــه : هـیچ پەرسـتراوێك نییـه شایستەی پەرستن بێت تەنها خودای خاوەن حیلمو خـۆگرو بـەڕێز نـەبێت, هـیچ پەرسـتراوێك نییـه شایستەی پەرستن بێت تەنها خـودای بـەرزو مـەزن نەبێت، هیچ پەرسـتراوێك نییـه شایـستەی پەرسـتن بێـت تــەنها پــەروەردگاری حـەوت ئاسمانــەكانو پەروەردگاری عەرشی گەورەو مەزن نەبێت)

---

١ /(صحیح الترمذي : ٣٥٢٥)

٢ /(الصحیحة:٢٩١٦)

٣٠٤- لا إلـه إلا الله الحليم الكريم ، سبحانه و تبارك رب العرش العظيم ، والحمد لله رب العالمين.)[١]. واته : هیچ پەرستراوێك نییه شایستەی پەرستن بێت تەنها خودای خاوەن حیلمو خۆگرو بەڕێز نەبێت، پاکیو بێگەردی بۆ ئەوو بەرز وپیرۆز بێت پەروەردگاری عەرشی مەزنو سوپاسو ستایش بۆ پەروەردگاری جیهانیان).

١١٠-ما يقال عند الهم والحزن

چی دەلێت لە کاتی خەمو پەژارەدا

٣٠٥- ما أصاب عبداً هم ولا حزن فقال : اللهم إني عبدك وابن عبدك، وابن أمتك، ناصيتي بيدك، ماضٍ فيَّ حكمك، عدلٌ فيَّ قضاؤك. أسألك بكلِّ اسم

١ /(صحيح الموارد :٢٣٧١)

هو لك سمّيت به نفسك، أو أنزلته في كتابك، أو علّمته أحداً من خلقك، أو استأثرت به في علم الغيب عندك، أن تجعل القرآن ربيع قلبي، ونور صدري، وجلاء حُزني، وذهاب همي. إلا أذهب الله همه وحزنه وأبدله مكانه فرجاً)[1] واتە : هەرکاتێ بەندەیەك توشی خەمو پەژارەیەك هاتو گوتی : ئەی خودایە من بەندەی تۆمو کوڕی بەندەی تۆمو کوڕی کۆیلەی تۆم، ناوچاوانم بە دەستی تۆیە، فرمانو بڕیارت بە سەرمدا جێ بە جێیە، بڕیاردانت بە سەرمدا دادپەروەرانەیە. داوات لێدەکم بە هەموو ناوەکان کە هی تۆیە، خۆتت پێی ناوناوە، یان لە کتێبەکەتدا دادبەزاندووە یان یەکێك لە دروست

١ /(صحيح الكلم : ١٢٤)،(تراجع العلامة : ٥١)

کراوەکانی خۆتت فێر کردووە یان لە عیلمی غەیبدا لای خۆت هێشتوەتەوە، قورئانی پیرۆز بکەرە بەهاری دڵەکەمو روناکی سینەمو نەهێشتنی خەمو پەژارەم. ئەوا ئیللا خوای گەورە خەمو پەژارەکەی لە سەر لادەداو بۆی دەگۆڕێتە دڵخۆشیو ئاسوودەیی.

٣٠٦- اللهم إني أعوذ بك من الهم والحزن والعجز والكسل والجبن والبخل وضلع الدين و غلبة الرجال)[١] واتە : ئەی خودایە من پەنات پێ دەگرم لە خەمو پەژارەو بێهێزیو پەککەوتنو تەمبەڵیو ترسنۆکیو رەزیلیو بوون بە ژێر باری قەرزەوەو زاڵبوونی دوژمنان.

١ /(مختصر البخاري:١٢٣٤)

١١١- ما يقال من خاف قوماً أو غيرهم
چی دەڵێت ئەگەر لە کۆمەڵێك ترسا

٣٠٧- اللهم إنا نجعلك في نحورهم، ونعوذ بك من شرورهم)[١] واتە : ئەی خودایە ئێمە تۆ دەکەین بە گژ ئەواندا‌و پەنا دەگرین بە تۆ لە خراپەیان.

٣٠٨- اللهم اكفنيهم بما شئت)[٢] واتە: ئەی خودایە.. بەوەی کە خۆت ویستت لە سەرییەتی ئەوانمان لە کۆڵ بکەرەوە.

٣٠٩- قال عبدالله بن عباس: (حسبنا الله ونعم الوكيل) قالها ابراهيم حين ألقي في النار وقالها محمد(ﷺ) حين قال له الناس: (إن الناس قد جمعوا

١ /(صحيح أبي داود: ١٥٣٧)

٢ /(مختصر مسلم : ٢٠٩٣)

لکم)[١] واتە: عبداللە ی کوڕی عەباس دەڵێت : (خودای گەورەمان بەسەو هەر ئەویش باشترین کەسە پشتی پێ ببەستی) ئەم وتەیە ئیبراهیم فەرمووی کاتێك هاویشتیانە ناو ئاگرەوەو موحەممەد فەرمووی کاتێ خەڵکی پێی گوت: (إن الناس قد جمعوا لکم).

٣١٠- اللهم استر عوراتنا، وآمن روعاتنا، قال: فضرب الله وجوه أعدائه بالريح فهزمهم الله)[٢] واتە: ئەی خودایە.. عەیبەکانمان بشارەوەو ترسەکانمان مەهێڵەو بیگۆڕە بە ئاسایشی، دەڵێت: خوای گەورە بە بایەك دای بە ناوچاوان دوژمنانیداو خوای گەورە شکستی پێ هێنان)

---

١ /(مختصر البخاري : ١٨٧٧)

٢ /(الصحيحة : ٢٠١٨)

١١٢- الدعاء لطرد الشيطان
پاڕانەوە بۆ دوورخستنەوەی شەیتان

الاستعاذة : (پەناگرتن)

٣١١- تعوذا بالله من الشيطان الرجيم, من همزه ونفخه ونفثه. قالوا : يا رسول الله وما همزه ونفخه ونفثه؟ قال: ((أما همزه فهذه الموتة، التي تأخذ بني آدم, وأما نفخه فالكبر, وأما نفثه فالشعر)[١] واته : پەنا بگرن بە خوا (هەردوكتان) لە شەيتانی نەفرين لێكراو، لە وەسوەسەو شێتیو شيعریو سيحری ئەو، وتيان : ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) مانای (همزه ونفخه ونفثه) چييه ؟ فەرمووی:

---

١ /(قال الشيخ –رحمه الله–: أخرجه أحمد ١٥٦/٦ بإسناد صحيح إلى أبي سلمة. (الإرواء ٥٧/٢)،(صفة الصلاة :٩٥, ٩٦)

مانـای (همـزە) دێوانـەیی‌و شـێتییە کـە توشـی نـەوەکانی ئـادەم دەبێـت وە مانـای (نفخـە) واتـە فیززلـی‌و لـووت بـەرزی‌و مانـای(نفثـە) بریتیـە لـە شیعر.

صفة الاستعاذة:- (شێوازی پەناگرتن)

٣١٢- أعـوذ بـالله الـسميع العلـيم مـن الـشيطان الـرجيم, مــن همــزه, ونفخــه, ونفثــه.) واتــە : پــەنادەگرم بـە خـوای بیـسەرو زانـا لـە شـەیتانی نـەفرین لێکـراو لــە وەسوەسـەو شـێتی‌و شـیعرو سیحری ئەو)

٣١٣-أعوذ بالله من الشيطان الرجيم, من همزه , ونفخـه, ونفثـه..) واتـە : پـەنادەگرم بـە خـوا لـە

شـەیتانی نـەفرین لێكـراو لـە وەسوەسـەو شـێتیو شیعرو سیحری ئەو)

٣١٤– أعـوذ بـالله الـسميع العلـيم مـن الـشيطان الرجيم)[١].) واتە : پەنادەگرم بە خوای بیـسەرو زانـا لە شەیتانی نەفرین لێكراو)

٣١٥– أعوذ بالله من الشيطان الـرجيم.)[٢] لقـول الله تعـالى: ﴿ وإمـا ينــزغنك مــن الـشيطان نــزغ فاستعــذ بـالله إنــه هــو الـسميع العلـيم ﴾[٣].) واتــە : پـەنادەگرم بـە خـوا لـە شـەیتانی نـەفرین لێكـراو) خـوای گـەورە دەفـەرموێت : ﴿وإمـا ينــزغنك مــن الشيطان نزغ فاستعـذ بالله إنه هو السميع العليم﴾

---

١ /.(الإرواء ٢/٣٥)

٢ /(هداية الرواة : ٢٣٥٤, ٢٣٥٥)

٣ /(فصلت :٣٦)

الأذان: (بانگدان)

٣١٦- إن الشيطان إذا نودي بالصلاة أدبر)[١]
واته : ئەگەر بانگدرا بۆ نوێژ ئەوا شەیتان پشت هەڵدەکاو دەڕوات.

قراء سورة البقرة : (خوێندنەوەی سورەتی البقره)

٣١٧- اقرءوا سورة البقرة في بيوتكم, فإن الشيطان لا يدخل بيتاً يقرأ فيه سورة البقرة)[٢] واته : سورەتی (البقره) لە ماڵەکانتاندا بخوێننەوە، چونکە شەیتان ناچێتە ماڵێکەوە سورەتی (البقره)ی تێدا بخوێنرێتەوە.

---

١ /(صحيح الكلم : ١٠٨)
٢ /(الصحيحة: ١٥٢١)

٣١٨- إن كل شيء سناماً, وسنام القرآن سورة (البقرة)، وإن الشيطان إذا سمع سورة البقرة, خرج من البيت الذي يقرأ فيه سورة البقرة [١]. واتە : هەموو شتێك كۆپارەی (چڵەپۆپە) هەیەو كۆپارەی قورئان سورەتی (البقرە)یەو ئەگەر شەیتان گوێی لە سورەتی (البقرە)بوو ئەوا لەو ماڵە دەردەچێت كە سورەتی (البقرە)ی تێدا دەخوێنرێتەوە.

١١٣- الدعاء لرد كيد مردة الشياطين

پاڕانەوە بە مەبەستی ڕەتكردنەوەی فێڵی شەیتانی سەركەش

٣١٩- قام رسول الله (ﷺ) يصلي فسمعناه يقول: أعوذ بالله منك)) ثم قال: ((ألعنك بلعنة الله

١ /(الصحيحة: ٥٨٨)

(ثلاثاً))) وبسط يده كأنه يتناول شيئاً, فلما فرغ من الصلاة, قلنا يا رسول الله! سمعناك تقول في الصلاة شيئاً لم نسمعك تقوله قبل ذلك, ورأيناك بسطت يدك قال: ((إن عدو الله إبليس, جاء بشهاب من نار, ليجعله في وجهي, فقلت: أعوذ بالله منك (ثلاث مرات) ثم قلت: ألعنك بلعنة الله التامة (ثلاث مرات) فلم يستأخر, ثم أردت أخذه, والله لولا دعوة أخينا سليمان لأصبح موثقاً يلعب به ولدان أهل المدينة.[1] واته : پێغەمبەری خوا (ﷺ) هەستا بۆ نوێژکردن گوێمان لێ بوو دەیفەرموو : پەنا دەگرم بە خوا لە تۆ، ئەمجار فەرمووی : نەفەرتت لێ دەکەم بە نەفرەتی خوای گەورە (سێ جار) ئەمجار

---

١ /.(مختصر مسلم:٣٠٨)

دەستی درێژ کرد هەروەکو چۆن شتێك بە دەستی بگرێت، کاتیٚ لە نوێژەکەی بوویەوە وتمان: ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) گوێمان لێبوو لە نوێژەکەتدا شتێکت دەگوت کە هەرگیز نەمانبیستوە پێش ئەوە بیلێیت، وە بینیمان دەستت کردەوە؟ فەرمووی: ئەوە دوژمنی خوا ئیبلیس بوو، بە بلێسەیەك ئاگرەوە هاتبوو، بۆ ئەوەی بیخا بە روومدا، منیش وتم: پەنا دەگرم بە خوا لە تۆ (سیٚ جار) ئەمجار گوتم: نەفرەتت لیٚ دەکەم بە نەفرەتێکی تەواوی خوای گەورە (سیٚ جار)، بۆیە هیچ دوانەکەوت منیش ویستم بیگرم، سوێند بە خوا ئەگەر نزاکەی سلیمانی برام نەبوایە ئەوا دەمبەستەوەو منداڵانی شاری مەدینە یاریان پیٚ بکردبایە.

٣٢٠- أعوذ بكلمات الله التامات التي لا يجاوزهن بر ولا فاجر، من شر ما خلق، وذرأ وبرأ ومن شر ما ينزل من السماء ومن شر ما يعرج فيها ومن شر ما ذرأ في الأرض ومن شر ما يخرج منها ومن شر فتن الليل والنهار ومن شر كل طارق إلا طارقاً يطرق بخير يا رحمن)[١] واتە: پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا کە هیچ چاکەکارێكو خراپەکارێك لێی تێناپەڕێت، لە خراپەی ئەوەی دروستی کردووەو زۆری کردووەو بەدیهێناوەو لە خراپەی ئەوەی لە ئاسمانەوە دادەبەزێتو ئەوەی تێیدا بەرز دەبێتەوە، لە خراپەی ئەوەی لە ژێر زەوی نراوەو خراپەی ئەوەی لێی دێتە دەرەوەو لە خراپەی

---

١ /(الصحيحة : ٢٩٩٥)

فیتنـەکانی شـەوانو ڕۆژان، وە لـە خراپـەی هـەموو کوتەرێك (بە شەو هاتوو) جگە لە کوتەرێکی خەیرو چاکە، ئەی بەخشندە..).

١١٤- ما يفعل من أصابه شك في إيمانه
چی دەکات ئەگەر توشی گومان بوو لە ئیمانەکەیدا

٣٢١- يـأتي شيطان أحـدكم فيقـول : مـن خلـق كذا؟ من خلق كذا؟ حتـى يقـول: مـن خلـق ربـك ؟! فإذا بلغه فليستعذ بالله ولينته[١]. واتە: شەیتان دێـت بـۆ لای هەریـەکێکتانو دەڵێـت : کـێ فـلان شـتی دروست کردووە؟ کێ فلان شتی دروسـت کـردووە؟ تـاوەکو دەڵێـت: کـێ پـەروەردگاری تـۆی دروسـت

١ /(الصحيحة: ١١٧)

کردووە؟ جا ئەگەر گەیشتە ئەو رادەیە ئەوا با پەنا بە خوا بگرێتو واز بهێنێ.

٣٢٢- إن أحدكم يأتيه الشيطان فيقول : من خلقك ؟ فيقول : الله، فيقول : فمن خلق الله؟فإذا وجد ذلك أحدكم فليقرأ آمنت بالله ورسله، فإن ذلك يذهب عنه [١].واتە : شەیتان دێت بۆ لای هەریەکێك لە ئێوەو دەڵێت : کێ تۆی دروست کردووە ؟ ئەویش دەڵێت : خوا، ئەویش دەڵێت : ئەی کێ خوای دروست کردووە ؟ جا ئەگەر ئەوەی بینی ئەوا با (آمنت بالله ورسله) بخوێنێتەوە، جا ئەوە دەبێتە هۆی دوور کەوتنەوە لێی.

١ / (الصحيحة : ١١٦)،(تراجع العلامة : ٢٠٦)

٣٢٣- يُوشِكُ النـاسُ يتـساءلُونَ بينهم, حتـى يقولُ قائلُهُم: هذا اللهُ خَلَقَ الخَلْقَ, فمـنْ خلَـقَ الله عـز وجل ؟ فإذا قالوا ذلك, فقولوا: الله أحدٌ. اللهُ الصمدُ. لم يلدْ ولم يولدْ. ولم يكُنْ لهُ كُفُواً أحـدٌ﴾ ثـم ليتفـلْ أحدُكُم عنَ يـسارِهِ ثلاثـاً, وليـستعِذْ مـن الـشَّيطانِ)[1]

واته : خەریکە وای لێدێت خەڵکی لە نێوان خۆیانـدا پرسـیار بکـەن، تـاوەکو یـەکێکیان دەڵێـت : ئـەوە خـوای گـەورە هـەموو دروسـتکراوەکانی دروسـت کردووە ئەی کێ خوای گەورەی دروست کـردووە ؟ جا ئەگەر ئەوەیان گوت : بڵێن : خوای گەورە تاكو تەنهایـە جێـی نیـازو مەبەسـتە، ئـەو کەسـەیە کـە کەسی لێ نـەبووەو لـە کەسیـشی لـێ نابێـت، هـیچ

---

١ /(الصحيحة:١١٨)

کەسێك هاوشێوەی تۆ نییە, ئەمجار با سێ جار تف بکات بە لای چەپداو پەنا بگرێت بە خوا لە شەیتان.

٣٢٤- قال ابن عباس: (إذا وجدتَ في نفسكَ شيئاً فقلْ: هو الأولُ, والآخرُ, والظاهرُ, والباطنُ, وهو بكل شيءٍ عليم)[1] واتە: ئیبن عەباس دەفەرموێت: ئەگەر شتێکت لە نەفسی خۆتدا بینی (بە دیت کرد) ئەوا بڵێ: ئەو خودایە یەکەم کەسەو دوایین کەسەو، خاوەن دەسەڵاتو شکۆمەندیو پەنهانە، هەر ئەو بە ئاگاو زانیارە دەربارەی هەموو شتێك.

قال الشيخ محمد ناصر الدين الألباني -رحمه الله-: وخلاصتها أن يقول: آمنت بالله ورسله, الله

---

١ /(صحيح الكلم:١١١)

أحد, الله الصمد, لم يلد ولم يولد, ولم يكن لـه كفـواً أحد.وقول : (هو الأول, والآخـر, والظـاهر, والبـاطن, وهو بكل شيء عليم﴾ ثم يتفل عـن يـساره (ثلاثـاً), يستعيذ بالله من الشيطان, ثـم ينتهـي عـن الانـسياق مع الوسواسـة. وأعتقـد أن مـن فعـل ذلـك, طاعـة لله ورسـوله, مخلـصاً في ذلـك، أنـه لا بـد أن تـذهب الوسوسة عنه, ويندحر شيطانه لقول رسول الله(ﷺ) : (فإن ذلك يذهب عنه)). أهـ)[1]

واتــە : شــەیخ فەرموویــەتی –ڕەحــەتی خــوای لێبێـت – : کورتـەی باسـەکە ئەوەیـە کـە بڵێـت : بـاوەڕم بـە خـواو پێغەمبەرەکـەی (ﷺ) هێنـاوە، خوای گەورە تاکو تەنهایـە جێـی نیـازو مەبەسـتە،

---

١ /(الصحيحة: ١/٢٣٦)

ئەو کەسەیە کە کەسی لێ نەبووەو لە کەسیشی لێ نابێت، هیچ کەسێك هاوشێوەی نییە، بڵێ : ئەو خودایە یەکەم کەسەو دوایین کەسەو، خاوەن دەسەڵاتو شکۆمەندیو پەنهانە، هەر ئەو بە ئاگاو زانیارە دەربارەی هەموو شتێك. ئەمجار سێ جار تف بکات بە لای چەپیداو پەنا بگرێت بە خوا لە شەیتان، ئەمجار با واز بهێنێ لە وەسوەسەکەی، باوەڕم وایە هەرکەسێك ئەوە بکات، وەکو گوێڕایەڵییەکی خواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ), بە دڵسۆزییەوە، ئەوا وەسوەسەکەی لە سەر لا دەچێت،شەیتانی لێ دوور دەکەوێتەوە، لە بەر فەرموودەکەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) : جا ئەوە دەبێتە هۆی لێ دوور کەوتنەوەی.

١١٥-العصمة من الدجال

(خۆپاراستن لە دەججال)

شەیخ فەرموویەتی-ڕەحمەتی خوای لێبێت - :

ئەو هۆکارانەی کە دەبنە هۆی خۆپاراستن لە فیتنەی دەججال بریتین لەمانەی خوارەوە:

یەکەم: زۆر پەناگرتن بە خوا لە خراپەی فیتنەی دەجججال، بە تایبەتی لە دوایین تەحیاتی نوێژەکاندا، پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی :

٣٢٥- إذا فرغ أحدكم من التشهد الآخر, فليستعذ بالله من أربع, يقول: اللهم إني أعوذ بك من عذاب جهنم, ومن عذاب القبر, ومن فتنة المحيا والممات, ومن شر فتنة المسيح الدجال)[١] واته :-

---

١ /(صفة الصلاة: ١٨٢)

ئەگەر یەکێکتان دوایین تەحیاتی تەواوکرد ئەوا با پەنا بگرێت بە خوا لە چوار شت، دەڵێت : - ئەی خودایە.. من پەنات پێدەگرم لە سزای دۆزەخو لە سزای ناو گۆڕو لە فیتنەی ژیانو مردنو لە خراپەی فیتنەی (المسیح الدجال).))

بەڵکو پێغەمبەری خوا (ﷺ) بە شێوەیەکی گشتی فەرمانی کردوە بە پەناگرتن لە فیتنەی دەجال هەروەکو لە فەرموودەکەی (زید ی کوڕی ثابت)دا هاتوە :

٣٢٦- قال (ﷺ) : تعوّذوا بالله من فتنة الدجال.

واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : پەنا بگرن بە خوا لە فیتنەی دەجال.

دووەم : دە ئایەتی سەرەتای سورەتی (الکهف) لەبەر بکات (ڕەوان بکات) ئەوا لە فیتنەی دەجال پارێزراو دەبێت.

٣٢٧- فقد قال (ﷺ): من یحفظ عشر آیات من أول سورة الکهف عصم من فتنة الدجال)[١] واتە: پێغەمبەری خوا(ﷺ) فەرمویەتی: هەرکەسێك دە ئایەت لە سەرەتای سورەتی (الکهف) لەبەر بکات ئەوا لە فیتنەی دەجال پارێزراو دەبێت)

سێیەم: دوورکەوێتەوە لە دەجالو ڕووبەڕووی نەبێتەوە، تەنها مەگەر دڵنیابێت کەوا زیانی پێناگەیەنێت، بە هۆی باوەڕەکەیەوە بە خوای

١ /(مختصر مسلم : ٢٠٩٨)

گەورەو ناسینی بە نیشانەکانی هەروەکو چۆن پێغەمبەری خوا (ﷺ) وەصفی کردوە.

٣٢٨- لقوله (ﷺ) : من سمع بالدجال فلينأ عنه, فوالله إن الرجل ليأتيه وهو يحسب أنه مؤمن فيتبعه, مما يبعث به الشبهات.واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : هەرکەسێك هەواڵی دەرکەوتنی دەججالی بیست ئەوا با لێی دوور بکەوێتەوە، سوێند بە خوا کەسی وا دێت بۆ لای وا دەزانێت ئیماندارە کەچی شوێنی دەکەوێت، لە بەر بوونو وروژاندنی گومانەکان.

چوارەم : نیشتەجێی شاری مەککەو مەدینە بێت، چونکە ئەو دوو جێگایە لێی قەدەغەکراوەو جێگایەکی پڕ ئاسایشن.

٣٢٩–لقوله(ﷺ) : يجيء الدجال فيطأ الأرض إلا مكة والمدينة, فيأتي المدينة, فيجد بكل نقب من نقابها صفوفاً من الملائكة.)[١] واتە : پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی : دەججال دێتو پێ دەنێتە سەر هەموو زەوی تەنها هەردوو شاری مەککەو مەدینە نەبێت، دێت بۆ شاری مەدینە دەبینێ لە هەموو دەروازەیەکیدا پۆل پۆل فریشتە راوەستاون)

هەروەها نمونەی ئەو دوو شارە مزگەوتی (الاقصى)و کێوی (الطور)، ئەوەش بزانە کەوا ئەو شارە پیرۆزانە خوای گەورە پارێزگاری کردوە بۆ دانیشتوانەکەی ئەوانە دەگرێتەوە کەوا ئیمانداریکی

١ /(الصحيحة: ٢٤٥٧)

خـوا بـە تـەنها پەرسـتی ڕاسـتن، هـەموو ئـەرك و مافەكانی جێبەجێ كردبێت بەرانبەر خواكەی)[١].

١١٦- ما جاء في الرقى

(ئەو فەرموودانەی دەربارەی روقیە هاتوون)

٣٣٠-انطلق نفر نا أصحاب النبي (ﷺ) في سفرة سافروها حتى نزلوا على حي من أحياء العرب، فاستضافوهم. فأبوا أن يضيفوهم. فلدغ سيد ذلك الحي، فسعوا له بكل شئ، لا ينفعه شئ، فقال بعضهم: لو أتيتم هولاء الرهط الذين نزلوا، لعله أن يكون عند بعضهم شئ، فأتوهم فقالوا: يا أيها الرهط، إن سيدنا لدغ، وسعينا له بكل شئ، لا ينفعه، فهل عند أحد منكم من شيء؟ فقال بعضهم:

---

١ /(قصة المسيح الدجال ونزول عيسى: ٣٤،٣٣)

والله إنـــي لأرقــي ولكــن،والله لقـد استــضفناكم فلـم تضيفونا، فما أنا براقٍ لكم حتـى تجعلـوا لنـا جعلاً، فصالحوهم على قطيع من الغنم، فانطلق يتفل عليـه ويقرأ: ﴿الحمـد لله رب العـالمين﴾ فكأنمـا نـشط مـن عقال، فانطلق يمـشي ومـا بـه قلبـة، قـال: فـأوفوهم جعلهم الذي صالحوهم عليه، فقال بعضهم: اقـسموا، فقال الذي رقى: لا تفعلوا حتى نأتي رسول الله (ﷺ) فنذكر له الذي كان فننظـر مـا يأمرنـا، فقدموا علـى رسول الله (ﷺ) فـذكروا لـه فقـال: (ومـا يـدريك أنهـا رقية) ثم قـال : قـد أصـبتم، اقـسموا، واضـربوا لـي معكم سهماً، فضحك النبي (ﷺ))[1] واتە: کۆمەڵێك لـە هـاوەڵانی پێغەمبـەر (ﷺ) چـوون بـۆ گەشـتێك لـە

١ /(مختصر مسلم : ١٤٤٩)

رێگادا لایاندایە لای هۆزێك لە هۆزەكانی عەرەبو داوایان لێكردن بمێننەوەو میوانداریان بكەن، بەڵام ئەوان بە دەمیانەوە نەچوونو میوانداریایان لێنەكردن، پاشان گەورەی ئەو هۆزە شتێك پێوەی داو گەستی، هەموو هەوڵێكیان لە گەڵدا كەچی سوودی نەبوو، لەبەر ئەوە هەندێكیان لە نێو خۆیاندا وتیان: با بچین بۆ لای ئەو كۆمەڵە پیاوە بزانین شتێكیان پێ نییە وەكو چارەسەر. پاشان چوون بۆ لایانو پێیان وتن: ئەی كۆمەڵە پیاوەكە، گەورەكەمان گەزراوەو هەموو شتێكمان بۆ كردوە كەچی بێ سوود بووە، ئایا كەسێكتان هیچی پێ نییە؟ یەكێكیان وتی: بەڵێ سوێند بە خوا من دوعاچارە (روقیە) دەكەم، بەڵام سوێند بە خوا ئێمە داوای میوانداریمان لێ كردن گوێتان نەداینێ

بۆیە هەتا بەخششمان نەدەنێ بۆتان ناکەین. لە بەر ئەوە لە سەر گەلە مەڕێك ڕێککەوتن ئینجا ڕۆیشت ﴿الحمد لله رب العالمين﴾ی بە سەردا ئەخوێندو فووی پیا ئەکرد هەتا وا چاك بوویەوە هەروەکو هیچ پێوەی نەدابێ، دەستی بە ڕێکردن کردو هیچ ناساغییەکی نەما، بۆیە ئەوانیش ئەو بەڵێنەی کە پێیان دابوو جێبەجێیان کردو گەلە مەڕەکەیان پێدان، هەندێکیان وتیان : بەشی بکەن، بەڵام ئەوەی کە خۆی ڕوقییەکەی کردبوو وتی : بەشی مەکەن تاوەکو دەچین بۆ لای پێغەمبەری خوا(ﷺ)و ئەوەی کە ڕویدا باسی بۆ دەکەینو بزانە فەرمانمان بە چی پێ دەکات، ئەمجار ڕۆیشتن بۆ لای پێغەمبەری خوا (ﷺ)و باسی ڕووداوەکەیان بۆ کردن، ئەویش فەرمووی:

چۆن زانیت ئەو سورەتە روقیيەيە ؟ ئەمجار فەرمووی : بە راستی پێکاتان، بەشی بکەنو لە گەڵ خۆتاندا پشکێکی منی تێبکەن، ئەمجار پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێکەنی.

٣٣١–عن خارجة بن الصلت عن عمه علاقة بن صحار أنه مر بقوم فأتوه، فقالوا : إنك جئت من عند هذا الرجل بخير، فارق لنا هذا الرجل، فأتوه برجل معتوه في القيود، فرقاه بأم القرآن ثلاثة أيام غدوة وعشية، كلما ختمها جمع بزاقه ثم تفل، فكأنما أنشط من عقال، فأعطوه شيئاً فأتي النبي (ﷺ) فذكر له، فقال النبي (ﷺ) : (كل فلعمري لمن أكل برقية باطل، لقد أكلت برقية الحق)[١] واته : لە

١ /(الصحيحة:٢٠٢٧)

(خارجـــە)ی کـــوڕی (الـــصلت)ەوە لـــە مامییـــەوە (علاقـــە)ی کـــوڕی (صـــحار) کـــەوا بـــە تەنیـــشت کۆمەڵێکدا تێپەڕیوەو ئەوانیش وتویانە: تۆ لای ئەو پیـاوە پـڕ خـەیرەوە هـاتووی، داوات لـێ دەکـەین روقییەیەك بۆ ئەم پیاوە بکەیت، ئەمجار هێنایان بۆ لای کابرایەکی شێتۆکە کە بەستبویانەوە، ئـەویش بـۆ مـاوەی سـێ رۆژ بـەیانیو ئێـوارە سـورەتی (الفاتحـة) بەسـەردا دەخوێنـد، هـەرکاتێ تـەواوی بکردبایـە تفەکـەی لـە دەمـدا کـۆدەکردەوەو پێیـدا دەپژانـد، ئـەمجار کـابرا چـاك بویـەوە، ئـەوانیش شـتێکیان پێـدا، ئـەویش هـات بـۆ لای پێغەمبـەری خـواو(ﷺ) باسـی بـۆ کـرد، پێغەمبـەری خـوا (ﷺ)

فەرمووی: بخۆ، سوێندبێ[1]، ئەگەر خەڵکی لە روقییەی نارەوا خواردبێتی ئەوا تۆ لە روقیەی حەق خواردوتە).

٣٣٢- كان رسول الله (ﷺ) إذا مرض أحد من أهله نفث عليه بالمعوذات وهي: ﴿قل هو الله أحد﴾، ﴿قل أعوذ برب الفلق﴾، ﴿قل أعوذ برب الناس﴾[2]

واتە: ئەگەر یەكێ لە كەسوكارەكەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) نەخۆش بكەوتایە ئەوا فووی دەكردە بە سەریداو لە گەڵیدا ئەم سورەتانەی دەخوێند: ﴿قل هو الله أحد﴾، ﴿قل أعوذ برب الفلق﴾، ﴿قل أعوذ برب الناس﴾.

---

١ چونكە خوای گەورە سوێندی بە تەمەنی پێغەمبەری خوا خواردوە هەروەكو دەفەرموێت : (لعمرك إنهم لفي سكرتهم يعمهون) هەروەها هەندێ لە زانایان دەڵێن ئەو(لام)ە (لام الأبتداء)ە نەك (لام القسم)

٢ /(مختصر مسلم : ١٤٤٦)

٣٣٣- أن النبي (ﷺ) كان إذا اشتكى الإنسان الشيء منه أو كانت به قرحة أو جرح، قال النبي (ﷺ) بإصبعه هكذا، ووضع سفيان بن عيينة سبابته بالأرض، ثم رفعها وقال : (بسم الله تربة أرضنا بريقة بعضنا يشفى سقيمنا بإذن ربنا)[1] واته : پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەگەر کەسێك ئازاری هەبوایە یان برینو زامێکی پێوە بوایە ئەوا پەنجەی بەم شێوە لێدەکرد، جا (سفیان)ی کوڕی (عیینە) پەنجەی دەخستە سەر زەویو ئەمجار بەرزی کردەوەو فەرمووی: بە ناوی خوا، خۆڵی زەوییەکەمام بە لیکی هەندێکمان، شیفای نەخۆشەکانمان بدات بە ئیزنی پەروەردگارمان).

---

١ /(مختصر مسلم:١٤٥٨)(مختصر البخاري:٢٢٤٩)

٣٣٤- عن عائشة أن النبي (ﷺ) كان يعوذ بعض أهله،يمسح بيده اليمنى ويقول : اللهم رب الناس أذهب البأس، وأشف أنت الشافي لا شفاء إلا شفاؤك شفاء لا يغادر سقماً، فلما ثقل في مرضه الذي مات فيه أخذت بيده فجعلت أمسحه بها وأقولها)[١] واته: له عائیشەوه ریوایەت کراوه کەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) هەندێ له کەس و کارەکەی پەنا دەدایه خواو بە دەستی راست دەیسڕیو دەیفەرموو: ئەی خودایه.. پەروەردگاری هەموو خەڵکی.. ئازارەکەی لابەرەو شیفای بدەو چونکه تەنها تۆ شیفا دەدەیت، هیچ شیفاو چارەسەرێك نییه تەنها شیفاو چارەسەری تۆ نەبێت چارەسەرێك كه هیچ

---

١ /(الصحيحة:٢٧٧٥)

دەردێك بە جێ نەهێلێت، کاتی نەخۆشییەکەی کە پێوەی وەفاتی کرد لە سەری گران بوو دەستەکانی ئەوم گرتو جەستەییم پێ دەسڕیو ئەو روقییەیەم دەخوێند.

٣٣٥-امسح البأس، رب الناس بيدك الشفاء لا كاشف له إلا أنت)[١] واتە : ئازارەکەی بسڕەو لایبەرە، ئەی پەروەردگاری خەڵکی شیفا بە دەستی تۆیە، هیچ کەسێك ناتوانێت ئازار لابەرێت تەنها تۆ نەبێت.

٣٣٦- امسح البأس، رب الناس بيدك الشفاء لا يكشف الكرب إلا أنت)[٢] واتە : ئازارەکەی بسڕەو

---

١ /(مختصر البخاري:٢٢٤٨)

٢ /(الصحيحة: ١٥٢٦)

لایبەرە، ئەی پەروەردگاری خەڵکی شیفا بە دەستی تۆیە، هیچ کەسێك ناتوانێت ئەشکەنجەو ئازار لابەرێت تەنها تۆ نەبێت.

٣٣٧- اذهب البأس، رب الناس بيدك الشفاء لا كاشف له إلا أنت)[١] واتە: ئازارەکەی بسڕەو لایبەرە، ئەی پەروەردگاری خەڵکی شیفا بە دەستی تۆیە، هیچ کەسێك ناتوانێت ئازار لابەرێت تەنها تۆ نەبێت.

٣٣٨- اكشف البأس، رب الناس إله الناس)[٢] واتە : ئازارەکەی لابەرە، ئەی پەروەردگاری خەڵکی.. ئەی خودای خەڵکی.

---

١ /(مختصر مسلم : ١٤٦١)

٢ /(الصحيحة: ١٥٢٦)

٣٣٩- بسم الله أرقيك، من كل شيء يؤذيك، من شر كل نفس أو عين حاسد، الله يشفيك، بسم الله أرقيك)[١] واتە: بە ناوی خوا دوعاچارەت بۆ دەکەم، لە - خراپەی - هەموو شتێك ئازارت بداتو لە خراپەی هەموو نەفسێك(دەروونێك) یان چاوی حەسودێك، خوا شیفات بدات، بە ناوی خوداوە دوعاچارەت بۆ دەکەم.

٣٤٠- بسم الله يبريك، ومن كل داء يشفيك، ومن شر حاسد إذا حسد، وشر كل ذي عين.)[٢] واتە : بە ناوی خوداوە چارەسەرت بکات، وە لە هەموو نەخۆشییەك شیفات بدات، وە لە خراپەی هەموو

١ /(مختصر مسلم: ١٤٤٤) (الصحيحة: ٢٠٦٠)

٢ / (مختصر مسلم : ١٤٤٣)

حەسودێك ئەگەر حەسوودی ببات، وە لە خراپەی هەموو خاوەن چاوێك(واتە : چاوپیسێك)

٣٤١- عن عثمان بن أبي العاص قال قلت : يا رسول الله (ﷺ) عرض لي شيء في صلواتي، حتى ما أدري ما أصلي، قال : ذاك الشيطان ادنه. فدنوت منه، فجلست على صدور قدمي قال : فضرب صدري بيده، وتفل في فمي، وقال: اخرج عدو الله، ففعل ذلك ثلاث مرات. ثم قال : (الحق بعملك، قال عثمان : فلعمري ! ما أحسبه خالطني بعدُ)[1] واتە: لە (عثمان) كوڕی (أبو العاص)ەوە دەڵێت: گوتم: ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە نوێژەكەمدا شتێكم بۆ هات (هات بە سەرمدا) تاوەكو ئەوەی نەمدەزانی چی نوێژ دەكەم، فەرمووی: ئەوە شەیتانە، لێم

١ /(صحيح ابن ماجه:٣٦١٤)

نزیك بەرەوە، منیش لێی نزیك بوومەوەو لە سەر سنگی پێیەکانم دانیشتم، دەڵێت: بە دەستەکانی دای لە سنگمو تفی کرد بە دەممداو گوتی: دەرچۆ ئەی دوژمنی خوا، جا ئەوەی سێ جار دووبارە کردەوەو ئەمجار فەرمووی: بگەرە کارەکەت، عوسمان دەڵێت: سوێندبێ، چیتر هەرگیز تێکەڵم نەبوو.

٣٤٢- لدغت النبي (ﷺ) عقرب وهو يصلي، فلما فرغ قال : لعن الله العقرب، لاتدع مصلياً ولا غيره، ثم دعا بماءٍ وملحٍ وجعل يمسح عليها ويقرأ: ﴿قل يا أيها الكافرون﴾، ﴿قل أعوذ برب الفلق﴾، ﴿قل أعوذ برب الناس﴾[١] واتە: دووپشکێك لە کاتی نوێژدا دای بە پێغەمبەری خواوە (ﷺ)، کاتێ لە

١ /(الصحيحة :٥٤٨)

نوێژەکەی بووەوە فەرموی : لەعنەتی خوا لە دووپشك، واز لە نوێژەرو جگە لە نوێژەر ناهێنێ، ئەمجار داوای هەندێ ئاوو خوێ کردو پاشان دەستی بە سڕینی جێگەکەی کردو ئەو سورەتانەی دەخوێندەوە : ﴿قل یا أیها الکافرون﴾,﴿قل أعوذ برب الفلق﴾,﴿قل أعوذ برب الناس﴾

١١٧-ما یعوذ به الأولاد

ئەوەی کە منداڵەکانی پێ پەنا دەگرت

٣٤٣- أعیذکما بکلمات الله التامة من کل شیطان و هامة و من کل عین لامة. ویقول: (إن أباکما کان یعوذ بها إسماعیل وإسحاق.)[1] واتە: پەناتان دەدەم بە وتە تەواوەکانی خوا لە هەموو

---

١ /(صحیح ابن ماجه:٣٥٠٠) (صحیح الکلم الطیب : ١١٨)

شەیتانێكو لە هەموو زیندەوەرێكی زیان بەخشو لە هەموو چاوێكی لۆمەكراوی زیان بەخش. ئەمجار دەیەفەرموو: باوکتان – ئیبراهیم– بەم دوعایە هەردووکوڕەكەی _ئیسماعیلو ئیسحاقی– پەنا دەدا.

١١٨- الشيء يراه ويعجبه ويخشى أن يصيبه بعينه
ئەگەر شتێكی بینی سەرسامی کردو سەرنجی ڕاكێشاو لەوە ترسا توشی چاوی خۆی بێت

٣٤٤– إذا رأى أحدكم من نفسه أو ماله من أخيه ما يعجبه فليدع له بالبركة فإن العين حق.)[١] واتە: ئەگەر یەكێكتان لە نەفسی خۆیدا یان لە ماڵی براكەیدا شتێكی سەرنج ڕاكێشی بینی ئەوا با

١ /(صحيح الجامع : ٥٥٦)

دوعای بەرەکەتی بۆ بکات، چونکە چاو راستەو حەقە).

١١٩- الدعاء لمن أحس وجعاً في جسده
دوعای کەسێك ئەگەر هەستی بە ئازارێك کرد لە جەستەیدا

٣٤٥- ضع يدك على الذي يألم من جسدك وقل: بسم الله ثلاثا، وقل سبع مرات: أعوذ بالله وقدرته من شر ما أجد و أحاذر)[١] واتە: دەست بخەرە سەر ئەو جێگەیەی کە ئازارت دەدات لە جەستەتداو بڵێ: (بسم الله) سێ جار، ئەمجار حەوت جار بڵێ: پەنا بە عیززەتو توانای خوا دەگرم لە خراپەی ئەو ئازارەی هەستی پێدەکەمو خۆمی لێدەپارێزم.

١ /(مختصر مسلم: ١٤٤٧)

٣٤٦- إذا اشتكيت فضع يدك حيث تشتكي، وقل: بسم الله وبالله، أعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما أجد من وجعي هذا، ثم ارفع يدك ثم أعد ذلك وتراً)[١] واته : ئەگەر هەستت بە ئازارێك كرد ئەوا دستت بخەرەوە سەر جێگەی ئازارەكەو بڵێ : (بسم الله و بالله) : پەنا بە عیززەتو توانای خوا دەگرم لە خراپەی ئەم ئازارەی هەستی پێدەكەم، ئەمجار دەستت بەرز بكەرەوەو چەند جارێك دووبارەی بكەرەوە.

---

١ /(الصحيحة: ١٢٥٨)

١٢٠-الدعاء للمريض

پاڕانەوە بۆ نەخۆش

٣٤٧- يجلس عند رأسه ثم يقول سبع مرات، أسأل الله العظيم، رب العرش العظيم أن يشفيك فإن كان في أجله تأخير عوفي من وجعه)[١] واتە : لە سەری دادەنیشتو حەوت جار دەیفەرموو : داوا لە خوای مەزن دەکەم، خاوەنی عەرشی مەزن کە شیفات بدات، جا ئەگەر لە ئەجەلەکەیدا دواکەوتن نوسرابێت ئەوا لە ئازارەکەی چاك دەبێتەوە.

٣٤٨- اللهم اشف عبدك ينكأ لك عدواً، أو يمشي لك إلى الصلاة.)[٢] واتە : ئەی خودایە.. بەندەکەت

---

١ /(صحيح الأدب المفرد: ٥٣٦)

٢ /(الصحيحة:١٣٦٥)

چارەسەر بکە دوژمنەکەت بۆ ببەزێنێت،یان لە بەر تۆ بەرەو نوێژەکان بڕوات.

٣٤٩- لا بأس طهور ان شاء الله تعالى [١]. واتە : هیچ نییە لە تاوانەکان پاك دەبیتەوە بە ویستی خوا.

٣٥٠- قال سعد بن أبي وقاص أنه (ﷺ) : مسح يده على وجهي وبطني ثم قال (ﷺ) : اللهم اشف سعداً، (ثلاثاً) [٢] واتە : سعد ی کوڕی أبو وقاص دەفەرموێت : کەوا پێغەمبەری خوا(ﷺ) بە دەستەکانی دەموچاوو سکی منی سڕیو ئەمجار فەرمووی: ئەی خودایە شیفای سەعد بدە.(سێ جار).

---

١ /(مختصر البخاري:٢٢٢١)

٢ /(مختصر البخاري:٦٢٦)،(صحيح الأدب المفرد: ٥٢٠)

١٢١-الدعاء عند رؤية أهل البلاء
پاڕانەوە لە كاتی بینینی ئەوانەی توشی بەڵا هاتوو

٣٥١-الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به، وفضلني على كثير ممن خلق تفضيلا [١]. واتە : سوپاسو ستایش بۆ ئەو خوایەی كە منی لەشساغ كردووەو پاراستومیەتی لەوەی توشی تۆ بووە، وە فەزڵی منی داوە بە سەر زۆرێك لەوانەی كە دروستی كردووە بە فەزڵی خۆی.

٣٥٢- الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به، وفضلني عليك، وعلى كثير من عباده تفضيلا [٢].

---

١ /(الصحيحة : ٢٧٣٧/٦٠٢)

٢ /(صحيح الجامع :٥٥٥)

واتە : سوپاسو ستایش بۆ ئەو خوایەی کە منی لەشساغ کردووەو پاراستومیەتی لەوەی توشی تۆ بووە،وە فەزڵی منی داوە بە سەر تۆداو بە سەر زۆرێك لە بەندەکانیدا بە فەزڵی خۆی.

١٢٢- ما يقول إذا تطير بشيء

پاڕانەوەی بە دڵدا هاتنی ڕەشبینیو شوومی

٣٥٣- إذا تطيرتم فامضوا، وعلى الله توكلوا.[١]

واتە: ئەگەر بە شتێك ڕەشبین بوون ئەوا بڕۆنو بەردەوام بنو پەنا بە خوا بگرن.

٣٥٤- اللهم لا طير إلا طيرك، ولا خير إلا خيرك ولا إله غيرك[٢]. واتە : ئەی خودایە.. هیچ ڕەشبین

١ /(الصحيحة : ٢٩٤٢)

٢ /(الصحيحة: ١٠٦٥)

نـیم بەرانبـەر شـتێك تـەنها ئـەوە نـەبێت خـۆت بـە خراپت داناوەو خەیرو چاکەش لـە هـیچ شـتێکەوە نییە تەنها ئەوە نەبێت کە لە لای خۆتەوە دێت، وە جگە لە تۆ هـیچ خوایـەك نییـە شایـستەی پـەرسـتن بێت.

١٢٣- كراهية الموت
حەزنەکردن لە مردن

٣٥٥- لا يتمنين أحـدكم المـوت لـضر نـزل بـه ، فإن كان ولا بد فاعلا ، فليقل : اللهم أحيني ما كانت الحياة خيرا لي ، وتوفني إذا كانت الوفاة خيرا لي))[١]
واتـە : بـا هـیچ کـەس لـە ئێـوە خۆزگـە بـە مـردن نەخوازێت لە بەر زیانو زەرەرێك کـە پێـی دەگـات،

---

١ /(صحيح الترغيب: ٣٢٧٠)

ئەگەر هەر ناچار بوو بیلێت ئەوا با بلێت : خودایە بمژێنە تا ئەو کاتەی ژیان بۆ من باشترەو بممرێنە ئەگەر مردن بۆ من باشترە).

٣٥٦- لا يتمنين أحدكم الموت، ولا يدع به قبل أن يأتيه، وإنه إذا مات انقطع عمله، وإنه لا يزيد المؤمن عمره إلا خيراً[1]. واته: با هیچ کەس لە ئێوە خۆزگە بە مردن نەخوازێتو با داوای نەکات لە پێش ئەوەی پێی دەگات، چونکە ئەگەر بمرێت چیتر کردەوەکانی دەبچرێتو نامێنێت، وە زیاد بوونی تەمەنی ئیماندار تەنها چاکەی بۆ زیاد دەکات.

١ /(مختصر مسلم: ١٨٨٥)

١٢٤- دعاء المريض إذا يئس من حياته

پاڕانەوەی نەخۆشێك ئەگەر بێ ئومێد بوو بوو لە ژیان

٣٥٧- إذا قال العبد : لا إله إلا الله، والله أكبر، قال الله -عز وجل- : صدق عبدي، لا إله إلا أنا، وأنا أكبر، وإذا قال العبد، لا إله إلا الله وحده، قال : صدق عبدي، لا إله إلا أنا وحدي، وإذا قال : لا إله إلا الله لا شريك له، قال : صدق عبدي، لا إله إلا أنا ولا شريك لي، وإذا قال : لا إله إلا الله له الملك وله الحمد، قال : صدق عبدي، لاإله إلا أنا لي الملك، ولي الحمد وإذا قال : لا إله إلا الله ولا حول ولا قوة إلا بالله قال : صدق عبدي لا إله إلا أنا ولا حول ولا قوة إلا بي، من رزقهن عند موته لم تمسه النار[١].

---

١ /(الصحيحة :١٣٩)

واتە : ئەگەر بەندەیەك وتی : هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێتو خوا لە هەموو گەورەترە، خوای گەورە دەفەرموێت : بەندەکەم راستی گوت، هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها من نەبێتو من لە هەموو گەورەترم، وە ئەگەر بەندەکە وتی : هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت تاكو تەنهایە، خوای گەورە دەفەرموێت : بەندەکەم راستی گوت هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها من نەبێت من تاكو تەنهام، وە ئەگەر وتی : هیچ خوایەك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت هیچ هاوەڵێكی نییە، خوای گەورە دەفەرموێت : بەندەکەم راستی گوت هیچ

خوایـەك نییـە شایـستەی پـەرسـتن بێـت تـەنها مـن نەبێت هیچ هاوەڵێکم نییە،، وە ئەگـەر وتـی : هـیچ خوایەك نییـە شایـستەی پـەرسـتن بێـت تـەنها (الله) نەبێت، هەموو سوپاسو سـتایشو موڵـك تـەنها بـۆ ئەوە، خوای گەورە دەفەرموێت : بەندەکەم راستی کـرد هـیچ خوایـەك نییـە شایـستەی پـەرسـتن بێـت تەنها من نەبێتو هەموو موڵکێك بۆ منە، سـوپاسو ستایشیش بۆ منە، وە ئەگـەر وتـی : هـیچ خوایـەك نییـە شایـستەی پـەرسـتن بێـت تـەنها (الله) نـەبێت، هیچ تواناو هێزێك نییە تەنها بە خوا نـەبێت، خـوای گـەورە دەفـەرموێت : بەندەکـەم راستی کـرد هـیچ خوایـەك نییـە شایـستەی پـەرسـتن بێـت تـەنها مـن نەبێتو هیچ تواناو هێزێك نییە تەنها بۆ من نـەبێت،

هەرکەسێك خوای گەورە ئەم چەند وشانەی بە نسیب کرد لە کاتی سەرەمەرگدا ئەوا ئاگر بەری جەستەی ناکەوێت.

٣٥٨- اللهم اغفر لي وارحمني وألحقني بالرفيق الأعلى[1]. واتە : ئەی خودایە.. لە تاوانەکانم خۆشبەو بەزەییت پێمدا بێتەوەو بمگەیەنە بە هاوریانی پلە بەرز.

١٢٥- التلقين عند الموت

تەلقین کردن لە کاتی سەرەمەرگدا

٣٥٩- لقنوا موتاكم : لا اله الا الله فإنه من كان آخر كلامه لا اله الا الله عند الموت دخل الجنة يوماً

١ /(الصحيحة : ٢٧٧٥)

من الدهر، وإن أصابه قبل ذلك ما أصابه[١]. واتـە : تـەلقینی مردووەکانتـان بکـەن بـە (لا الـە الا الله) چونکە هەرکەسێك دوایین وشەی (لا اله الا الله) بێت لە کاتی مردندا ئەوا دەچێتە بەهەشتەوە رۆژێك لـە رۆژان، هەرچەندە لەوەو پێش ئەوەی توشـی بووە تۆشی بووە.

قال الشيخ – رحمه الله – : ولـيس الـتلقين ذكـر الشهادة بحضر الميت وتسميعها إياه، بـل هـو أمـره بأن يقولها، خلاف لما يظن الـبعض. ا هــ.[٢] واتـە : شـەیخ فەرموویـەتی –رەحمـەتی خـوای لـێ بێـت– تەلیقن بەو شێوەیە نییە کە شایەتمان دەدەنە بـەر

---

١ /(صحيح الموارد : ٧١٩)

٢ /(أحكام الجنائز : ٢٠١٩)

گوێیدا لە کاتی سەرەمەرگدا، بەڵکو ئەو فەرمانی پێکردووە کە بیڵێت، بە جیاواز لە گەڵ ئەوانەی کە وا دەزانن.

١٢٦- الدعاء عند الميت

پاڕانەوەی لای مردوو

٣٦٠- اللهم اغفر (لأبي سلمة) و أرفع درجته في المهديين واخلفه في عقبه في الغابرين واغفر لنا وله يا رب العالمين و افسح له في قبره ونور له فيه[١]. واتە : ئەی خودایە.. لە تاوانەکانی (ابو سلمە) خۆشبەو پلەی بەرز بکەرەوە لە ناو ڕێنموییکراوەکانداو لە نەوەکەیدا کەسانی باش بهێڵەوە کە بەرژەوەندییەکانی بپارێزن، لە تاوانەکانی ئێمەو

---

١ /(مختصر مسلم : ٤٥٦)

ئـەویش خۆشـبە ئـەی پـەروەردگاری جیهانیـانو گۆڕەکەی بۆ فراوان بکەرەوەو روناکی بکەرەوە.

٣٦١- اللهم اغفر لـي ولـه، واعقبني منـه عقبـى حسنة [١]. واتە : ئەی خودایە لە تاوانەکانی منو ئەو خۆشبەو چاکەیەکی باشترم لە شوێنەکەی بۆ دانێ.

١٢٧- الدعاء لمن أصيب بمصيبة

پاڕانەوەی کەسێك توشی موصیبەتێك هاتبێت

٣٦٢- ما من عبد تصيبه مصيبة فيقول: انـا لله وانا اليه راجعون، اللـهم اجرنـي في مـصيبتي واخلـف لي خيرا منهـا، الا اجـره الله في مـصيبته واخلـف لـه خـيرا منهـا [٢]. واتـە : هـیچ بەندەیـەك توشـی

١ /(مختصر مسلم : ٤٥٢)

٢ /((مختصر مسلم : ٤٦١)

موصـــیبەتێك نابێــتو بڵێــت : ئێمــە هــەموو هــی خــواینو هــەر بــۆ لای ئــەو دەگەڕێینــەوە، ئــەی خودایە.. پاداشتم بدەرەوە لەم موصیبەتەداو لەوە باشترم لە جێگـەی بـۆ دابـنێ، ئـیللا خـوای گـەورە پاداشتی موصیبەتەکەی دەداتـەوەو لـەوە باشـتری لە جێگەی بۆ دادەنا.

٣٦٣- إذا مــات ولــد الرجــل يقــول الله تعــالى لملائكتــه : أقبـضتم ولـد عبـدي ؟ فيقولـون : نعـم، فيقـول : أقبـضتم ثمـرة فـؤاده ؟ فيقولـون : نعـم، فيقـول : فمـاذا قــال عبـدي ؟ فيقولـون : حمـدك واسترجع، فيقول : ابنـوا لعبـدي بيتـاً وسمـوه بيـت الحمـد [1]. واتـە : ئەگـەر منـداڵی کەسـێك مـرد ئـەوا

---

[1] /(الصحيحة: ١٠٤٨)

خوای گەورە بە فریشتەکانی دەڵێت : ئایا ڕۆحی منداڵی بەندەکەی منتان کێشا ؟ ئەوانیش دەڵێن : بەڵێ : دەڵێت : ئایا جگەر گۆشەکەی ئەوتان ڕۆح کێشا ؟ ئەوانیش دەڵێن : بەڵێ، خوای گەورە دەفەرموێت : ئەی بەندەکەم چی گوت : ئەوانیش دەڵێن : (الحمد لله)و (إنا لله إنا إليه راجعون) وت، ئەویش دەڵێت : ماڵێك بۆ بەندەکەم دروست بکەن‌و ناوی بنێن ماڵی (الحمد).

١٢٨- الدعاء للميت في صلاة الجنازة
پاڕانەوە بۆ مردوو لە کاتی نوێژی جەنازە

٣٦٤- اللهم اغفر له وارحمه وعافه واعف عنه واكرم نزله ووسع مدخله واغسله بالماء والثلج والبرد ونقه من الخطايا كما نقيت الثوب الابيض من الدنس

وابدله دارا خیرا من داره واهلا خیرا من اهلـه وزوجـا خیرا من زوجه وادخله الجنة واعذه مـن عـذاب القـبر ومـن عـذاب النـار [١]). واتـه : ئـهی خودایـه.. لـه تاوانـهکانی خۆشـبهو بـهزهییت پێـدا بێتـهوهو بیپارێزهو لێی خۆشبهو جێگهو پێگهی بهرزو بهڕێز بکهو شوێنی بۆ فراوان بکهو به ئـاوو بـهفرو تـهرزه بشۆرهوهو له تاوانهکانی پـاکی بکـهرهوه هـهروهکو چـۆن جلـی سـپیت لـه پیـسی پـاك کردوهتـهوهو مـاڵێکی پـێ ببهخـشه لـه ماڵهکـهی خـۆی باشـترو چاکتر بێتو کهسوکارێك لـه کهسـوکارهکهی خـۆی باشترو چاکتر بێتو خێزانێك لـه خێزانهکـهی خـۆی باشترو چـاکتر بێـتو بیخـهره بهههشـتهوهو پـهنای بده له سزای گۆڕو له سزای ئاگر.

---

١ /(أحكام الجنائز : ١٥٧)

٣٦٥– اللـهم اغفـر لحينـا ، وميتنـا ، وشـاهدنا، وغائبنا، وصغيرنا وكبيرنا، وذكرنا وأنثانا، اللهم مـن أحييته منا فأحيه على الاسلام، و مـن توفيتـه منـا فتوفه على الإيمان، اللهم لا تحرمنا أجره ولا تـضلنا بعـده[١] . واتـه: ئـەی خودایـە.. لـە زینـدووەکانمانو مردووەکانمـــــانو ئامادەبووەکانمـــــــانو ئامادەنـــــەبووەکانمانو بــــــچووکەکانمانو گـەورەکانمانو نێرەکانمـانو مێیـەکانمان خۆشـبە، ئەی خودایە.. ئەو کەسەی لە ئێمە دەیـژێنیت ئـەوا لە سەر ئیسلامەتی بیژێنەو ئەوەی دەیمرێنێت ئەوا لە سەر ئیمان بیمرێنـە، ئـەی خودایـە بـێ بـەشمان مەکـە لـە پاداشـتەکەیو لـە پـاش ئـەو گومڕامـان مەکە.

---

١ /(صحيح ابن ماجه : ١٥٢٠)

٣٦٦- اللهم إن فلان ابن فلان في ذمتك ، وحبل جوارك ، فقه فتنة القبر وعذاب النار ، وأنت أهل الوفاء والحق ، فاغفر له وارحمه إنك أنت الغفور الرحيم [١]. واته : ئەی خودایە.. ئەوا فلاَنی کوڕی فلاَن لە سایەو پارێزگاری تۆدایە،و لە پەنای تۆدایە، لە فیتنەی گۆڕو سزای ئاگر بیپارێزە، تۆ خاوەنی وەفاو خاوەنی حەقی، لە تاوانەکانی خۆشبەو بەزەییت پێیدا بێتەوە هەر تۆ لێبوردەو بە بەزەییت.

٣٦٧- اللهم عبدك وابن أمتك احتاج إلى رحمتك، وأنت غني عن عذابه ، إن كان محسناً فرد في حسناته ، وإن كان مسيئاً فتجاوز عنه. ثم يدعو ما

١ /(صحيح ابن ماجه : ١٥٢١) (صحيح أبي داود : ٣٢٠٢)

شاء أن يدعو[١]. واتە: ئەی خودایە.. بەندەو کوڕی کۆیلەکەت پێویستی بە بەزەیی تۆیە، تۆ زۆر دەوڵەمەندي لە سزادانی ئەوو بێ نیازی، جا ئەگەر چاکەکار بوو ئەوا بە چاکی پاداشتی بدەرەوەو ئەگەر خراپەکار بوو ئەوا لە تاوانەکانی خۆشبە، ئەمجار بە ویستی خۆی بۆی دەپاڕێتەوە.

١٢٩- الدعاء للطفل

پاڕانەوە بۆ منداڵ

٣٦٨- اللهم اغفر لحينا ، وميتنا ، وشاهدنا ، وغائبنا ، وصغيرنا وكبيرنا ، وذكرنا وأنثانا ، اللهم من أحييته منا فأحيه على الإسلام ، و من توفيته منا فتوفه على الإيمان ، اللهم لا تحرمنا أجره ولا

---

١ /(أحكام الجنائز: ١٥٩)

تضلنا بعده [١].) واتە : ئەی خودایە.. لە زیندووەکانمانو مردووەکانمانو ئامادەبووەکانمانو ئامادەنەبووەکانمانو بچوکەکانمانو گەورەکانمانو نێرەکانمانو مێیەکانمان خۆشبە، ئەی خودایە.. ئەو کەسەی لە ئێمە دەیژێنیت ئەوا لە سەر ئیسلامەتی بیژێنەو ئەوەی دەیمرێنێت ئەوا لە سەر ئیمان بیمرێنە، ئەی خودایە بێ بەشمان مەکە لە پاداشتەکەیو لە پاش ئەو گومڕامان مەکە.

٣٦٩- عن سعید بن المسیب قال: صلیت وراء أبي هريرة على صبي لم يعمل خطيئة قط، فسمعته يقول : اللهم اعذه من عذاب القبر.[٢] واتە : لە

---

١ / (صحیح ابن ماجه : ١٥٢٠)

٢ /(هداية الرواة، إسناده صحيح : ١٦٣١)

(سعید) کوڕی (المسیب)ەوە دەڵێت: لە پاش (أبو هریره)وە نوێژم کرد لە سەر منداڵێك هەرگیز تاوانی نەکردبوو، گوێم لێ بوو دەیفەرموو: ئەی خودایە لە سزای ناو گۆڕ بیپارێزە.

٣٧٠- کان أبوهريرة إذا صلى على الطفل يقول : اللهم اجعله لنا سلفاً وفرطاً وأجراً.[١] واتە : أبو هریره ئەگەر نوێژی لەسەر منداڵێك بکردبایە ئەوا دەیفەرموو : ئەی خودایە بیکەیتە پاشکەوتی باش‌و پاداشتێکی پێشکەوتووو پاداشت بۆمان.

٣٧١- والسقط يصلى عليه، ويدعى لوالديه بالمغفرة والرحمة[٢]. واتە: لەبارچوویش نوێژی لە

---

١ /(أحكام الجنائز : ١٦٠/١٦١)، (مختصر البخاري : ٣٩٠/١ عن الحسن بإسناد صحيح)

٢ /(صحيح الجامع : ٣٥٢٥)(صحيح أبي داود : ٣١٨)

سەر دەکرێتو دوعا بە دایكو باوکی دەکرێت کە خوای گەورە لێیان خۆشبێتو رەحمیان لێ بکات.

١٣١- دعاء دخول الميت القبر

پاڕانەوەی ئەو کاتەی کە مردووەکە دەخرێتە ناو گۆڕەکەیەوە

٣٧٢- بسم الله وبالله و على سنة رسول الله أو على ملة رسول الله [١]. واتە : بە ناوی خواو پشت بە خواو لە سەر سوننەتی پێغەمبەری خوا(ﷺ)، یان لە سەر میللەتی پێغەمبەری خوا (ﷺ).

٣٧٣- الميت إذا وضع في قبره فليقل الذين يضعونه حين يوضع في اللحد : باسم الله وبالله وعلى

١ /(صحيح أبي داود : ٣٢١٣) (أحكام الجنائز :١٩٢)

ملـة رسـول الله [١].واتـه : ئەگـەر مـردوو خرایـه نـاو گۆڕەوه با ئەو کەسەی کە دەیخاتە نـاو گۆڕەکـەوه بلێـت : بـه نـاوی خـواو پـشت بـه خـواو لـه سـەر میللەتی پێغەمبەری خوا(ﷺ).

٣٧٤- بـسم الله وفي سـبیل الله وعلـی ملـة رسـول الله.[٢] واتة : به ناوی خواو له پێناوی خواو لـه سـەر میللەتی پێغەمبەری خوا(ﷺ).

١٣٢- الدعاء بعد الدفن

پاڕانەوەی پاش ناشتنی

٣٧٥- استغفروا لاخیکم وسلوا له التثبیـت فانـه الآن یُسأل[١]. واتـه: داوای لێخۆشـبوون بۆ براکـەتان

١ /(أحکام الجنائز :١٩٣)

٢ /(صحیح ابن ماجه :١٥٧٢)

بکەنو داوای دامەزراوی بۆ بکەن چونکە ئێستا ئەو پرسیاری لێ دەکرێت.

قال الشيخ – رحمه الله – التلقين المعروف اليوم لا يصح فيه حديث، والعمل به بدعة، ولا يرد هنا ما اشتهر من القول بالعمل بالحديث الضعيف في فضائل الأعمال، فإن هذا محله فيما ثبت مشروعيته بالكتاب أو السنة الصحيحة، وأما ما ليس كذلك فلا يجوز العمل فيه بالحديث الضعيف، لأنه تشريع ولا يجوز ذلك بالحديث الضعيف، لأنه لا يفيد إلا الظن المرجوح اتفاقاً، فكيف يجوز العمل بمثله ؟ فلينتبه لهذا من أراد السلامة في دينه. ا هـ [٢]. واتە : شەیخ

١ /(صحيح أبي داود ٣٢٢١)

٢ /(الضعيفة تحت رقم : ٥٩٩)

– رحمەتی خوای لێ بێت – فەرموویەتی : ئەو تەلقینەی ئەمڕۆ هەیە هیچ فەرموودەیەکی (صحیح)ی لە سەر نەهاتووەو کار کردن پێی بیدعەیە وە لێرەدا نابێت کار بکرێت بەوەی کە دەڵێن : فەرموودەی (ضعیف) دەکرێت کاری پێ بکرێت لە کردەوە باشەکاندا، چونکە ئەمە جێگەیەکە دەبێت تەنها کار بە قورئان یان فەرموودە (صحیح)ەکان بکرێت، بەڵام ئەگەر ئەوە نەبوو ئەوا کار بە فەرموودەی (ضعیف) ناکرێت، چونکە ئەوە دانانی شەرعەو ئەمەش بە فەرموودەی (ضعیف) نابێت، چونکە هیچ سوودی نییە ئیللا گومانی پەسەندکراو نەبێت بە یەکدەنگی زانایان، جا چۆن دەبێت کار بە وێنەو

هاوشـێوەکەی بکرێـت ؟ جـا ئـەو کەسـەی کـە سەلامەتی دەوێت لـە دینەکەیدا ئـەوا بـا ئاگـای لـە خۆی بێت.

١٣٣- دعاء التعزية
نزاو پاڕانەوەی تەعزیٰ

٣٧٦- إن لله مـا أخـذ ، ولله مـا أعطـى ، وكـل شـيء عنـده إلى أجـل مـسمى فلتـصبر ولتحتـسب[١].

واتـە: هـەموو ئـەوە هـی خوایـە کـە بردیـەوە، وە هەموو ئەوەی کە دەیبەخشیٰ هـەر هـی خوایـە، وە هـەموو شتێك لای ئـەو بـە ئەجـەلێکی دیاریکراوە، بۆیە ئارام بگرەو چاوەڕێی پاداشت لە خوا بکە.

---

١ /(أحكام الجنائز : ٢٠٦، ٢٩٧)

١٣٤- دعاء زيارة المقابر
پاڕانەوەی سەردانی گۆڕستان

٣٧٧- السلام عليكم أهل الديار ، من المؤمنين و المسلمين، وإنا إن شاء الله بكم لاحقون أنتم لنا فرط، ونحن لكم تبع، أسأل الله لنا ولكم العافية[١] .

واتە: سڵاوتان لێبێت ئەی خاوەن خانەکان -ئەهلی ئەم گۆڕستانە- لە ئیمانداران و موسڵمانان، وە ئێمەیش بە ویستی خوا پێتان دەگەین، ئێوە بۆ ئێمە پێشکەوتوون - دەستپێشخەرن- ئێمەش بۆ ئێوە شوێنکەوتەین، داوا لە خوا دەکەم لە ئێمە و ئێوە ببورێت و بمانپارێزێت.

١ / (صحيح الكلم الطيب : ١٢٣)، (أحكام الجنائز : ٢٤٠)

٣٧٨- سلام على أهل الديار من المؤمنين و المسلمين، ويرحم الله المستقدمين منا والمستأخرين، و إنا إن شاء الله بكم لاحقون[1]. واته: سڵاوتان لێبێت ئەی خاوەن خانەکان -ئەهلی ئەم گۆڕستانە- لە ئیمانداران‌و موسڵمانان، خوا بەزەیی بە پێشکەوتووو دواکەوتووەکانماندا بێتەوەو ئێمەیش بە ویستی خوا پێتان دەگەین.

٣٧٩- السلام عليكم أهل دار قوم مؤمنين، وإنا وإياكم وما توعدون غداً مؤجلون، وإنا إن شاء الله بكم لاحقون، اللهم اغفر لأهل بقيع الغرقد[2]. واته: سڵاوتان لێبێت ئەی خاوەن خانە ئیماندارەکان

١ /(مختصر مسلم : ٤٩٧)

٢ /(أحكام الجنائز :٢٣٩)

(ئەهلی ئەم گۆڕستانە)،وە ئێمەو ئێوەو ئەوەی بەڵێنتان پێ دراوە بۆ سبەینی دواخراوە، ئێمەیش بە ویستی خوا پێتان دەگەین، ئەی خودایە.. لە مردووەکانی گۆڕستانی (بقیع الغرقد) خۆشبە.

قال الشیخ – رحمه الله – : وأما قراءة القرآن عند زیارتها فمما لا أصل له في السنة، بل الأحادیث المذکورة تشعر بعدم مشروعیتها، إذ لو کانت مشروعة لفعلها رسول الله (ﷺ) وعلمها أصحابه. اهـ.[1] شەیخ – رەحمەتی خوای لێبێت – فەرموویەتی : خوێندنەوەی قورئان لە کاتی سەردانی گۆڕستان یەکێکە لەو شتانەی کە هیچ بنەمایەکی نییە لە سوننەتدا، بەڵکو ئەو

---

١ /(أحکام الجنائز : ٢٤١)

فەرموودانـــەی هـــاتوون لـــە ڕێگایانـــەوە بـــۆت دەردەکـەوێت کـە دروسـت نییـە، چـونکە ئەگـەر دروست بوایە ئـەوا پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) دەیکـردو هاوەڵانی فێر دەکرد.

١٣٥- صلاة ركعتين لمن أراد السفر
ئەنجامدانی دوو ڕکات نوێژ بۆ ئەو کەسەی دەیەوێت سەفەر بکات

٣٨٠- إذا خرجـت مـن منزلـك، فـصل ركعـتين يمنعانـك مـن مخـرج الـسوء، وإذا دخلـت إلى منزلـك فـصل ركعـتين يمنعانـك مـن مـدخل الـسوء[١]. واتـە: ئەگەر لە ماڵ دەرچوویت، ئەوا دوو ڕکات نوێـژ بکـە چیتر لـە خراپـەی دەرچـوون دەتپـارێزیو ئەگـەر

١ /(الصحيحة : ١٣٢٣)

چوویتە ژوورەوە بۆ ماڵەکەی خۆت ئـەوا دوو رکـات نوێـژ بکـە چـیتر دەتپـارێزی لـە خراپـەی هاتنـە ژوورەوە.

قال الشيخ – رحمـه الله– : إنـه قـد تـوفر ثلاثـة أحاديث في الصلاة عند السفر، فهل يمكـن الاسـتدلال بذلك على مشروعية هذه الـصلاة ؟ فـالجواب : نعـم، فإن حديث أبي هريرة وحده ينهض لإثبات الـشرعية فكيف إذا انضم إليه الحديث المرسل. اهـ[1]. واتـه : شەیخ – رەحمەتی خوای لێبێـت – فەرموویـەتی : سێ فەرموودە هاتووە لە بارەی نوێژی سەفەرەوە، ئایـا دەکرێـت بکرێتـە بەڵگـە بۆ دروسـتبوونی ئـەم نوێژە ؟ وەڵامەکـە : بـەڵێ، چـونکە فەرموودەکـەی

---

١ /(الضعيفة:١٣/٥١٢)

(أبو هريرە) بە تەنها دەکرێت بکرێتە بەڵگە بۆ دروستبوونی ئەم نوێژە، ئەی چۆنە ئەگەر فەرموودەیەکی دیکەی (مرسل) ی هاتە پاڵ ؟

١٣٦-صلاة ركعتين لمن قدم من السفر

ئەنجامدانی دوورکات نوێژ بۆ کەسێك لە سەفەر گەڕابێتەوە

٣٨١- كان النبي (ﷺ) قلما يقدم من سفر سافره إلا ضحى، وكان قدم من سفر بدأ بالمسجد، فيركع فيه ركعتين[1]. واتە: پێغەمبەری خوا (ﷺ) کەمجار ئەگەر لە سەفەرێك کە کردبووی دەگەڕایەوە ئیللا لە چێشتەنگاودا نەبێ، وە ئەگەر لە سەفەرەکەی بگەڕایەتەوە لە مزگەوتەوە دەستی پێ دەکردو دوو رکات نوێژی تێدا دەکرد.

---

١ /(مختصر البخاري : ١٨٣٣)

٣٨٢– قال النبي (ﷺ) لجابر : (ادخل – أي المسجد – فصل ركعتين) [١]. واتە :پێغەمبەری خوا(ﷺ) بە (جابر) ی گوت : بچۆ ژوورەوە – واتە :بۆ مزگەوت– دوو ركات نوێژ بكە.

١٣٧- دعاء المقيم للمسافر

٣٨٣–أستودع الله دينك وأمانتك وخواتيم عملك[٢]. واتە : دینو سپاردەو كۆتایی كارەكانت بە خوا دەسپێرم.

٣٨٤– زودك الله التقوى ، وغفر ذنبك ويسر لك الخير حيثما كنت [٣]. واتە : خوای گەورە تەقوات بە

---

١ /(مختصر البخاري : ٩٩٠)

٢ /(الصحيحة : ١٤، ٢٤٨٥)

٣ /(صحيح الكلم الطيب : ١٢٦)

تویشوو بکاتو لە تاوانەکانت خۆش بێتو چاکەت بۆ سووکو ئاسان بکات لە هەر کوێیەك ببیت.

٣٨٥– اللهم اطو له البعد، وهون عليه السفر [١].

واتە : ئەی خودایە.. دووری بۆ نزیك بکەرەوەو گەشتەکەی بۆ سووکو ئاسان بکەرەوە.

١٣٨- دعاء المسافر للمقيم

پاڕانەوەی گەشتیار بۆ نیشتەجێ

٣٨٦– أستودعُكم الله الذي لا تضيع ودائعه [٢].

واتە : ئەتانسپێرم بەو خوایەی کە سپاردەکان بزر ناکات.

---

١ /(الصحيحة : ١٧٣٠)

٢ /(صحيح الكلم الطيب : ١٣٣)

١٣٩- دعاء ركوب الدابة

پاڕانەوەی سوار بوونی وڵاغ یان هەر ئامێری گواستنەوە

٣٨٧- بسم الله -ثلاثا- فلما استوى على ظهرها قال: الحمد لله، ثم قال: ((سبحان الذي سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وإنا إلى ربنا لمنقلبون)). ثم قال: الحمد لله -ثلاثاً-، ثم قال : الله أكبر -ثلاثاً-، ثم قال : سبحانك إني قد ظلمت نفسي فاغفر لي فإنه لا يغفر الذنوب إلا أنت، ثم ضحك[1].)

واته : بە ناوی خوا (سێ جار) کاتێك لە سەر پشتی - وڵاخەکە - جێگیر بوو فەرمووی : سوپاس و ستایش بۆ خوا، ئەمجار فەرمووی : (پاکی و

---

١ /(صحيح الترمذي : ٣٤٤٦)

بێگەردی بۆ ئەو کەسەی کە ئەمەی بۆ ڕەخساندووینو ئێمە دەسەڵاتمان نەبوو بە سەریدا، وە ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە) ئەمجار فەرمووی : سوپاسو ستایش بۆ خوا (سێ جار) ئەمجار فەرمووی : خوا لە هەموو گەورەترە (سێ جار) ئەمجار فەرمووی : پاکیو بێگەردی بۆ تۆیە ئەی خوایە، من ستەمم لە خۆم کرد، لە تاوانەکانم خۆشبە، هیچ کەسێك لە تاوانەکان خۆش نابێت تەنها تۆنەبێت) ئەمجار پێکەنی.

١٤٠- الدعاء إذا عثرت الدابة أو ما يقوم مقامها

٣٨٨- عن أبي المليح عن رجل قال : كنت رديف النبي (ﷺ) فعثرت دابةٌ، فقلت، تعس الشيطان! فقال : لا تقل تعس الشيطان! فإنك إذا

قلت ذلك، تعاظم حتى يكون مثل البيت ويقول : بقوتي، ولكن قل : بسم الله، فإنك إذا قلت ذلك تصاغر حتى يكون مثل الذباب.[1] واتە : لە (أبو المليح) ەوە ریوایەت کراوە ئەویش لە کابرایەکی ترەوە گوتی : لەسەر ولاخێك لە پشتی پێغەمبەری خوداوە(ﷺ) سوار بووم، ولاخەکەی سەرسمیدا، منیش گوتم : شەیتان چارەڕەش بێتو تیابچێت، ئەویش فەرمووی : مەڵێ شەیتان چارەڕەش بێتو تیابچێت، چونکە ئەگەر تۆ وا بڵێیت ئەوا ئەو گەورە دەبێت تاوەکو بە قەد خانوویەکی لێ دێتو دەڵێت : بە هێزی خۆم.. بەڵکو بڵێ : بە ناوی خوا، چونکە ئەگەر تۆ وات گوت ئەوا ئەو بچووك دەبێتەوە تاوەکو بە ئەندازەی مێشێکی لێدێت.

---

١ /(صحيح أبي داود : ٤٩٨٢)

١٤١- دعاء السفر

پاڕانەوەی سەفەر

٣٨٩- كان النبي (ﷺ) إذا استوى على بعيره خارجاً إلى سفر كبَّر ثلاثاً، ثم قال : سبحان الذي سخَّر لنا هذا وما كُنَّا له مقرنين وإنا إلى ربنا لمنقلبون. اللهم إنا نسألُكَ في سفرنا هذا البرَّ والتقوى، ومن العمل ما ترضى، اللهم هون علينا سفرنا هذا واطو عنا بعده، أنت الصاحب في السفر، والخليفة في الأهل، اللهم إني أعوذ بك من وعْثاءِ السفر، وكآبة المنظر والحور بعد الكور ودعوة المظلوم وسوء المنقلب في المال والأهل. وإذا رجع قالهن وزاد فيهن: آيبون، تائبون، عابدون، لربنا

حامدون. فلم یزل یقولها حتی دخل المدینة)[١] واتە : ئەگەر پێغەمبەری خوا(ﷺ) لە سەر پشتی – ولآخەکە – جێگیر بوایە بە مەبەستی دەرچوون بۆ سەفەر ئەوا سێ جار (الله أکبر)ی دەکرد، ئەمجار دەیفەرموو : پاکیو بێگەردی بۆ ئەو کەسەی کە ئەمەی بۆ رەخساندووینو ئێمە دەسەلآتمان نەبوو بە سەریدا، وە ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە) ئەی خودایە..ئێمە لەم گەشتەماندا داوای چاکەو تەقوات لێدەکەینو داوای کارێکت لێدەکەین خۆت پێی رازی بیت، ئەی خودایە.. ئەم

١ /(تخریج الکلم الطیب:١٧٤)، (صحیح النسائي:٥٥١٣)،(مختصر البخاري : ١٢٣٤).

گەشتەمان بۆ سووكو ئاسان بكەو دوورییەكەیمان بۆ نزیك بكەرەوە، ئەی خودایە.. تۆ ئاگات لێمانە لە گەشتەكەمانداو پارێزەری كەسوكارمانی كە جێمان هێشتوون، خوایە پەنات پێ ئەگرم لە نارەحەتی گەشتو غەمباریو ناسۆری دیمەنەكانو خراپیو نوقسانی لە دوای باشی زیادە،و لە پاڕانەوەی ستەم لێكراوو خراپ گەڕانەوە بۆ ناو كەسو كارو ماڵو سامان) وە ئەگەر بگەڕایەتەوە ئەوەی دەگوتو ئەمەشی بۆ زیاد دەكرد (گەڕاینەوەو تەوبەكارینو تەنها خوا دەپەرستینو بۆ پەروەردگارمان سوپاسگوزارین.) جا بەردەوام ئەوەی دەگوت تاوەكو دەچووە ناو شارەوە.

١٤٢- التكبير على المرتفعات والتسبيح عند الهبوط

وتنى (الله أكبر) لە سەربەرزاییەکانو (سبحان الله) لە کاتی هاتنەخوارەوەدا (دابەزیندا)

٣٩٠- كان رسول الله وأصحابه إذا علوا الثنايا — المرتفعات من الطرق — كبَّروا، وإذا هبطوا سبَّحوا)[١]

واتە : پێغەمبەری خوا(ﷺ)و هاوەڵانی ئەگەر — لە گەشتەکەیاندا— بەرەو بەرزایی بچوایەن لە رێگادا ئەوا (ألله أكبر)یان دەکرو ئەگەر بەرەو نزمایی بچوایەن ئەوا (سبحان الله) یان دەکرد.

---

١ /(صحيح الكلم :١٤)

١٤٣- دعاء دخول القرية أو البلدة إذا أراد دخولها
پاڕانەوەی کەسێك ئەگەر بیەوێت بچێتە ناو گوندێکەوە یانِ شارێکەوە

٣٩١- اللهم رب السموات السبع وما أظلت ، ورب الأرضين السبع وما أقلت ، ورب الشياطين وما أضلت، ورب الرياح وما ذرت، أسألك خيرها وخير ما فيها و أعوذ بك من شرها، وشر ما فيها)[1] واتە: ئەی پەروەردگاری حەوت ئاسمانەکانو ئەوەی سیبەری بۆ کردوونو پەروەردگاری حەوت زەوی ئەوەی لە سەری هەڵگرتوونو پەروەردگاری شەیتانەکانو ئەوەی گومڕای کردوونو پەروەردگاری باو ئەوەی بڵاوەی پێ کردوون، داوای چاکەو خەیریت لێ

١ /(الصحيحة : ٢٧٥٩)

دەکەمو چاکەیو خەیری ئەوەی تێیدایەو پەنا پێ دەگرم لە خراپەیو خراپەی ئەوەی تێیدایە.

١٤٤-الدعاء لمن نزل منزلا في سفر أو غيره

پاڕانەوەی کەسێك ئەگەر لەسەفەرەکەیدا لە جێگایەك یانماڵێك لایدا

٣٩٢- من نزل منزلاً ثم قال: أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق. لم يضره شيء حتى يرتحل من منزله ذلك.) واتە : هەر کەسێك چووە ماڵێك (لە ماڵێك یان جێگایەك لایدا)و ئەمجار گوتی: (پەنا دەگرم بە وشە تەواوەکانی خوا لە خراپەی هەموو ئەوانەی کە دروستی کردووە) ئەوا هیچ شتێك زیانی پێناگەیەنێت تاوەکو ئەو ماڵە بە جێ دەهێڵێ)[1]

---

١ /(مختصر مسلم : ١٤٥٩)

١٤٥- دعاء المسافر إذا أسحر

پاڕانەوەی گەشتیار ئەگەر سەحەری بە سەردا هات

٣٩٣- سمَّع سامع بحمد الله وحُسنِ بلائه علينا ، ربنا صاحبنا وأفضل علينا عائذاً بالله من النار)[١]

واتە : گوێکرێک گوێی لێبوو (شایەتێك شایەتی دەدات) بۆ ئەوەی ئێمە سوپاسی خودا دەکەینو سوپاسی خۆشیو چاکی نیعمەتەکانی دەکەین، پەروەردگارا بمانپارێزەو فەزڵو نیعمەتەکانی خۆت بەردەوام برژێنە بە سەرمانداو - لە کاتێکدا ئەمە دەڵێم - پەنام گرتووە بە خوا لە ئاگر.

---

١ /(الصحيحة : ٢٦٣٨)

١٤٦- دعاء الرجوع من السفر
پاڕانەوەی گەڕانەوە لە سەفەر

٣٩٤- كان إذا قفل من غزو أو حجّ أو عمرة، يكبر على كل شرف من الأرض ثلاث تكبيرات ثم يقول: لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك، وله الحمد، وهو على كل شئ قدير، آيبون إن شاء الله، تائبون، عابدون، ساجدون لربنا حامدون، صدق الله وعده، و نصر عبده، و هزم الأحزاب وحده)[1] واتە: پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەگەر لە جەنگێك یان حەجێك یان عەمرەیەك بگەڕایەتەوە ئەوا لە هەموو بەرزاییەك سێ جار(الله أكبر)ی دەكردو ئەمجار دەیفەرموو: هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە،

---

١ /(مختصر البخاري : ٨٣٥)

موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێكدا هەیە،گەڕاینەوە -انشاء الله- تەوبەكارینو تەنها خوا دەپەرستینو سوژدەی بۆ دەبەینو بۆ پەروەردگارمان سوپاسگوزارین، خوای گەورە بەڵێنەكەی جێ بەجێكرد-بە سەرخستنی دینەكەی-و بەندەكەی خۆی سەرخست -مەبەستی خۆیەتی- هەر خۆی شكستی بە هەموو حیزبەكان هێنا.

١٤٧- النهي عن تمني لقاء العدو
نەهیكردن لە ئاوا تخواستنی ڕووبەڕووبوونەوەی دوژمن

٣٩٥- یا أیها الناس لا تمنوا لقاء العدو سلوا الله العافیة فإذا لقیتموهم فاصبروا)[١] واتە: ئەی خەڵكینە.. هەرگیز خۆزگە بە ڕووبەڕووبوونەوەی

---

١ /(مختصر البخاري : ١٣٢٢)

دوژمن مەخوازنو داوا لە خوا بکەن بتانپارێزی، جا ئەگەر رووبەروویان بوونەوە ئەوا ئارام بگرن.

١٤٨- ما يقال عند لقاء العدو

چی دەگوترێت لە کاتی رووبەڕووبوونەوەی دوژمندا

٣٩٦- اللهم مُنزل الكتاب ومجري السحاب - سريع الحساب- وهازم الأحزاب اهزمهم وزلزلهم وانصرنا عليهم)[١] واتە : ئەی خودایە دابەزێنەری قورئانو رەوێنەری هەورەکانو خێرای لە لێپرسینەوەداو ئەی تێکشکێنەری گرووپەکان، تێکیان بشکێنەو زەوی لە ژێر پییان بلەرزینەو ئێمە سەربخە بە سەریاندا.

---

١ /(مختصر البخاري : ١٣٢٢)

١٤٩- سؤال الشهادة في سبيل الله

داواکردنی شەهیدبوون لە پێناوی خوادا

٣٩٧- من سأل الله تعالى الشهادة بصدق بلغه الله منازل الشهداء وإن مات على فراشه)[١] واته : هەرکەسێك بە ڕاستی داوای شەهیدبوونی لە خوای بەرزو پیرۆز کرد ئەوا خوای گەورە دەیگەیەنێتە پلەوپایەی شەهیدان جا هەرچەندە لەسەر جێگاکەی خۆی بمرێت.

١٥٠- صفة التلبية

چۆنییەتی تەلبیەکردن

قال الشيخ – رحمه الله – : ثم يستقبل القبلة قائماً، ثم يلبي بالعمرة أو بالحج والعمرة. شەیخ –

١ / (مختصر مسلم : ١٠٧٨)

رەحمەتی خوای لێبێت– فەرموویەتی : ئەمجار بە راوەستاوی روو دەکاتە قیبلەو دەست بە تەلبیەکردن دەکات بۆ عەمرە یان حەجو عەمرە.

٣٩٨ – ویقول : اللهم هذه حجة لا ریاء فیها ولا سمعة.)[١] واتە : دەڵێت : ئەی خودایە.. ئەمە حەجێکە نە ریای تێدایەو نە بۆ ناوبانگییە.

٣٩٩– ویلبي بلتبیة النبي (ﷺ): لبیك اللهم لبیك، لبیك لا شریك لك لبیك، إن الحمد والنعمة لك والملك، لا شریك لك) وكان لا یزید علیها.واتە : هەروەکو وەڵامدانەوەی(تلبیە)کەی پێغەمبەری خوا(ﷺ) تەلبیە دەکات : خوایە وەڵامی دوای وەڵام دەدەمەوە لە گوێڕایەڵیدا، وەڵامت دەدەینەوە هیچ هاوبەشێکت نییەو وەڵامت دەدەینەوە، هەموو

---

١ /(الصحیحة : ٢٦١٧)

سوپاسو نیعمەتو موڵکێك بۆ تۆیە، هیچ هاوەڵێکت نییە.

٤٠٠- وکان في تلبيته (ﷺ): لبيك إله الحق - لبيك -.)[١] واتە: پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە تەلبیەکەیدا دەیفەرموو: وەڵامت دەدەینەوە ئەی خودای حەقو ڕاستی - وەڵامت دەدەینەوە -.

والتزام تلبيته (ﷺ) أفضل، وإن كانت الزيادة عليها جائزة لإقرار النبي (ﷺ) الناس الذين كانوا يزيدون. واتە: وەدەست گرتن بە تەلبیەکەی پێغەمبەری خواوە(ﷺ) باشترو چاکترە، هەرچەندە ئەو زیادانەی لە سەری کراوە دروستە چونکە پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێی ڕازی بووە لەو کەسانەی زیادیان کردووە.

---

١ /(الصحيحة : ٢١٤٦)، (صحيح الجامع : ٥٠٥٧)

٤٠١- وكان ابن عمر يزيد فيها : لبيك وسعديك والخير بيديك والرغباء إليك والعمل. ا هـ)[١] واتە : ابن عومەر ئەم ویردەی بۆ زیاد دەکردو دەیفەرموو : خوایە وەڵامی دوای وەڵامدانەوەم هەیە بۆت لە گوێرایەڵیتداو شوێنکەوتنی دوای شوێنکەوتنم هەیە بۆ دینەکەت, خەیرو خۆشی وبە دەستی تۆیەو ئومێدو هیواو کاری چاك بۆ تۆیە)

١٥١- الدعاء عند رؤيته الكعبة

پاڕانەوە لە کاتی بینینی کەعبەی پیرۆز

شەیخ -رەحمەتی خوای لێبێت- دەڵێت :

٤٠٣- فإذا رأى الكعبة رفع يديه إن شاء، لثبوته عن ابن عباس. واتە : ئەگەر کەعبەی بینی ئەوا

١ /(مناسك الحج والعمرة : ١٦ - ١٧)

هەردوو دەستی بەرز دەکاتەوە – ئەگەر ویستی–، چونکە دەست بەرزکردنەوە لە ئیبن عەباسەوە هاتووە.

ولم يثبت عن النبي (ﷺ) هنا دعاء خاص، فيدعو بما تيسر له، وإن دعا بدعاء عمر (رضي الله عنه) : واتە : وە لە پێغەمبەرەوە(ﷺ) لێرەدا پاڕانەوەیەکی تایبەت لە پێغەمبەری خوداوە(ﷺ) نەهاتووە، جا هەر دوعایەك دەکات ئەوا با بیکات، وە ئەگەر ویستی بە دوعاکەی عومەر دوعا بکات ئەوا با بیکات.– کە دەڵێت – :

٤٠٤– اللهم أنت السلام، ومنك السلام، فحينا بالسلام) فحسنٌ، لثبوته عنه ا هـ)[1] واتە : ئەی

---

١ /(مناسك الحج والعمرة : ٢٠)

خودایــە.. هــەر تــۆ ســەلامو ئاشــتیتو ســەلامو ئاشتیش لە تۆوەیەو بـە سـەلامو ئاشـتی بمانژێنـە) ئـەوا چـاکە چـونکە لـە ئـەوەوە هـاتووەو ریوایـەت کراوە.

١٥٢- الذكر عند الحجر الأسود

زیکرەکانی لای بەردەرەشەکە

قال الشيخ – رحمه الله – : ويسن التكبير عنـد الحجـر الأسـود في كـل طوفـة.واتــە : شــەیخ – رەحمەتی خوای لێبێـت – دەفـەرموێت : سـوننەتە لای بــەردە رەشــەکە (الله أكـبر) بکـات لــە هــەموو سووڕانەوەیکدا

٤٠٥ – لحديث ابن عباس قال : طاف الـنبي (ﷺ) بالبيت على بعيره، كلما أتى الركن أشار إليه بـشيء

کان عنده وکبر. واتــە: لەبــەر فەرموودەکـەی (ابـن عبــاس) کــە دەڵێـت: پێغەمبـەری خــوا(ﷺ) تـەوافی دەکرد بە دەوری کەعبەدا بە سەر حوشترەکەیەوە، جا هەر کاتێك دەگەیشتە گۆشـەکە وئیـشارەتی بـە شتێك کە پێی بوو بۆ دەکردو (الله اکبر)ی دەکرد.

٤٠٦- وأما التسمية، فإنما صح عن ابن عمـر أنـه كـان إذا اسـتلم الحجـر قـال : بـسم الله والله أكـبر. ا هـ.)[١] واتە : بـەڵام نـاوی خـوا هێنـان ئـەوا لـە ئـیبن عومەرەوە بە (صحیح)ی ریوایەت کراوە کـە ئەگـەر دەستی لە بەردە رەشەکە بدایە دەیفـەرموو: (بـسم الله والله أکبر).

---

١ /(حجة النبي (ﷺ) : ٥٧)

١٥٣- الذكر في الطواف
زیکرکانی کاتی تەواف

٤٠٧- ما أطيبك وأطيب ريحك،ما أعظمك وأعظم حرمتك.)[١] واتە : چەند پاکو جوانیو چەندە بۆنت خۆشە ! چەند مەزنیو حورمەتت چەند مەزنە !

١٥٤- الدعاء بين الركن اليماني والحجر الأسود
نزاو پاڕانەوەی نێوان روکنی یەمانیو بەردە رەشەکە

٤٠٨- ربنا آتنا في الدنيا حسنةً، وفي الآخرة حسنةً، وقنا عذاب النار.)[٢] واتە : پەروەردگارا... لە دونیاو دوارۆژدا چاکەمان پێ ببەخشەو لە سزای ئاگر بمانپارێزە.

---

١ /(تراجع العلامة : ٨٩)

٢ /(صحيح أبي داود : ١٦٥٣)

١٥٥- الذكر عند مقام ابراهيم
زیکرکانی لای (مقام ابراهيم)

٤٠٩- فقــرأ: ﴿واتخــذوا مــن مقــام إبــراهيم مصلى﴾، ورفع صوته يسمع الناس,فجعل المقام بينه وبين البيت فصلى ركعتين، فقرأ فيهما بـ{قل هو الله أحد}،و{قل يا أيها الكافرون}[١] واتـه : ئـەو ئایەتەی خوێندەوە کە دەفەرموێت : ﴿واتخذوا من مقام إبراهيم مصلى﴾، وە دەنگی بەرز کردەوە بۆ ئەوەی خەڵکی گوێبیستی بێت، ئەمجار (مقام) ی خستە نێوان خۆیو کەعبە (بیت)و دوو رکات نوێـژی کـردو لــە نوێژەکانـدا هــەردوو ســورەتی (الاخلاص)و (الكافرون) ی تێدا خوێندەوە.

---

١ /. (حجة النبي(ﷺ) :٥٨)

١٥٦-الدعاء عند شرب ماء زمزم
پاڕانەوەی کاتی خواردنەوەی ئاوی زەمزەم

٤١٠-ماء زمزم لما شرب له)[١] واته : ئاوی زەمزەم بۆ ئەوەیە کە بۆی دەخۆرێتەوە (واتە : ئەگەر بە مەبەستی شیفا بیخۆیت ئەوا خوا شیفات دەداتو ئەگەر بە مەبەستی پەناگرتن بیخۆیت ئەوا خوا پەنات دەدات...هتد)

٤١١-خیر ماء علی وجه الأرض ماء زمزم، فیه طعام الطعم وشفاء السقم)[٢] واتە : باشترینو چاکترین ئاو لە سەر رووی زەویدا ئاوی زەمزەمە، خۆراکی خواردنو شیفای نەخۆشی تێدایە.

---

١ /(صحیح الترغیب:١١٦٤)

٢ /(صحیح الترغیب: ١١٦١)

١٥٧-الدعاء على الصفا والمروة
پاڕانەوە لەسەر صەفاو مەروە

٤١٢- خرج النبي (ﷺ) إلى الصفا فلما دنا من الصفا قرأ ﴿إن الصفا والمروة من شعائر الله، فمن حج البيت أو اعتمر فلا جناح عليه أن يطوف بهما، ومن تطوع خيراً فإن الله شاكر عليم﴾، نبدأ بما بدأ الله به، فبدأ بالصفا فرقى عليه، حتى رأى البيت — الكعبة — فاستقبل القبلة، فوحد الله، وكبره ثلاثاً: (الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر وقال : لا إله إلا الله وحده لا شريك له ،له الملك وله الحمد يحيي ويميت، وهو على كل شيء قدير، لا إله إلا الله وحده لا شريك له، أنجز وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده، يقول ذلك — ثلاث مرات — ويدعو

بين ذلك – أي بين التهليلات بما شاء من الدعاء بما فيه خير الدنيا والآخرة – ثم يفعل على المروة كما فعل على الصفا.)[١] واتە: پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەرچوو بۆ صەفا، کاتێ نزیك بووەوە لە صەفا ئەو ئایەتەی خوێندەوە کە دەفەرموێت: ﴿إن الصفا والمروة من شعائر الله، فمن حج البيت أو اعتمر فلا جناح عليه أن يطوف بهما، ومن تطوع خيراً فإن الله شاكر عليم﴾ ئێمەش بەوە دەستی پێ دەکەین کە خوای گەورە دەستی پێکردووە، بۆیە بە صەفا دەستی پێکردو چووە سەری‌و تاوەکو کەعبەی بینی، ئەمجار رووی لە کەعبە کردو خوای گەورەی بە تاك راگرت‌و سێ جار الله اکبر ی کرد (الله اکبر،

---

١ /(صفة حجة النبي (ﷺ) ٥٩–٦٠)، (مناسك الحج : ٢٤–٢٥)

الله اکبر، الله اکبر) ئەمجار فەرمووی: هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو هەر ئەو زیندوو دەکاتەوەو دەمرێنێتو توانای بە سەر هەموو شتێکدا هەیە، هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، بەڵێنەکانی جێبەجێ کردو بەندەکانی خۆی سەرخستو بە تەنها هەموو کۆمەڵو گرووەکانی شکاند، سێ جار ئەوەی دەگوتەوەو لە نێوانیدا دەپاڕایەوە، واتە لە نێوان تەهلیلەکاندا بەوەی ویستی لێبێت لە پاڕانەوە، ئەوەی خەیری دونیاو دوارۆژی تێدا بێت – ئەمجار ئەوەی کە لە سەر صەفا کردی لە سەر مەروەش دووبارەی دەکردەوە.

١٥٨ – الدعاء في السعي

پاڕانەوە لە کاتی (سەعی)دا

٤١٣- وإن دعا في السعي بقوله : رب اغفر وارحم، إنك أنت الأعز الأكرم، فلا بأس لثبوته عن جمع من السلف.)[١] واتە : ئەگەر لە (سعی)دا پاڕانەوەی بەو دوعایە : (پەروەردگارا... لێم خۆشبەو بەزەییت پێمدا بێتەوە، هەر تۆ بە عیززەتترینو بەڕێزترین کەسیت) ئەوا دروستە لە بەر ئەوەی لە کۆمەڵێك لە پێشینەوە هاتووە.

١٥٩- الدعاء يوم عرفة

پاڕانەوە لە ڕۆژی عەرەفەدا

٤١٤- أفضل ما قلتُ أنا والنبيون عشية عرفة : لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد،

---

١ / (مناسك الحج:٢٧)

وهو على كل شيء قدير)[١] واتە : باشترین نزاو پاڕانەوە کە منو پێغەمبەران لە ئێوارەی عەرەفەدا وتومانە ئەمەیە : هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت تەنها (الله) نەبێت، تەنهاو بێ هاوەڵە، موڵكو سوپاسو ستایش تەنها بۆ ئەوەو توانای بە سەر هەموو شتێكدا هەیە.

١٦٠- الدعاء عند المشعر الحرام
پاڕانەوە لای (المشعر الحرام)

٤١٥- ثم ركب النبي(ﷺ) القصواء حتى أتى المشعر الحرام، فرقى عليه فاستقبل القبلة، فحمد الله وكبره وهلله ووحده، ولا يزال كذلك حتى يسفر جداً)[٢]. واتە : پێغەمبەری خوا(ﷺ) سواری

١ /(الصحيحة : ١٣١٣)

٢ /(حجة النبي (ﷺ) : ٧٦)

حوشترەکەی بوو (کە ناوی القصواء بوو) تاوەکو گەیشتە (المشعر الحرام) وئەمجار سەرکەوتە سەری‌و رووی کرد لە قیبلەو دەستی کرد بە (الحمد لله)و (الله اکبر)و (لا اله الا الله)و بە تاکدانانی خوا، ئا بەو شێوەیە مایەوە تاوەکو خۆر زۆر زەرد بوویەوە.

١٦١- التكبير عند رمي الجمار (الحصاة) وتنی (الله أكبر) لە کاتی فرێدانی بەردەکاندا

٤١٦- كان يرمي الجمرة الدنيا (التي تلي مسجد منى) بسبع حصيات، يكبر على إثر كل حصاة، ثم يتقدم حتى يسهل، (أي يقصد السهل الأرض) فيقوم مستقبل القبلة، فيقوم طويلاً، ويدعو ويرفع يديه، ثم يرمي (الجمرة) الوسطى (فيرميها بسبع حصيات يكبر كلما رمى بحصاة) ثم يأخذ ذات

الشمال فيستهل ويقوم مستقبل القبلة فيقوم طويلاً ويدعو ويرفع يديه ويقوم طويلاً ثم يرمي جمرة ذات العقبة، من بطن الوادي (فيرميها بسبع حصيات، يكبر عند كل حصاة) ولا يقف عندها ثم ينصرف)[1]

١٦٢- صفة التكبير في أيام العيدين

چۆنییەتی (الله أكبر) كردن لە ڕۆژانی جەژندا

٤١٧- كان ابن عباس يكبر فيقول : الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، لا إله إلا الله،ء الله أكبر، الله أكبر، ولله الحمد)[2] واتە : ابن عباس تەكبیراتی دەكردو دەیفەرموو : الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، لا إله إلا الله، و الله أكبر، الله أكبر، ولله الحمد.

---

١ /(مختصر البخاري : ٨١٦)

٢ /(الإرواء : ١٢٥)

٤١٨- عن ابن مسعود أنه كان يكبر أيام التشريق : الله أكبر، الله أكبر، ولله الحمد)[١] واته : لە (ابن مسعود)ەوە هاتووە کەوا لە ڕۆژانی (التشريق) بەم شێوەیە تەکبیراتی دەکرد : الله أكبر، الله أكبر، ولله الحمد.

٤١٩- كان رسول الله (ﷺ) يخرج في العيدين رافعاً صوته بالتهليل والتكبير)[٢]. واته : پێغەمبەری خوا(ﷺ) لە ڕۆژانی جەژندا دەردەچووو دەنگی بەرز دەکردە بە (لا إله إلا الله)و (ألله أكبر).

قال الشيخ - رحمه الله - : وفي الحديث دليل على مشروعية التكبير جهراً في الطريق إلى المصلى.. ومما يحسن التذكير به بهذه المناسبة، أن الجهر

---

١ /. (الإرواء : ١٢٥)

٢ /(صحيح الجامع : ٤٩٣٤)

بـالتكبير هنـا لا يـشرع فيـه الاجتمـاع عليـه بـصوت واحد كما يفعله البعض وكذلك كـل ذكـر يـشرع فيـه رفع الـصوت أو لا يـشرع، فـلا يـشرع فيـه الاجتمـاع المذكور.. ا هــ.)[١] واتە : شەیخ – ڕەحمەتی خـوای لێبێـت – فەرموویـەتی : فەرموودەکـە بەڵگەیـە لـە سەر درووستبوونی دەنگ بەرز کرنەوە بە (الله اكبر) لە ڕێگادا بەرەو نوێژگە، هەروەها ئەوەی باشە لـەم بۆنەیەدا بهێنرێتە یادو باس بکرێت ئەوەیە، کەوا بە یـەك دەنـگو بـە کۆمـەڵ دروسـت نییـە تـەکبیرات بکرێـت هــەروەکو چـۆن هەنـدێ کـەس ئـەنجامی دەدەن، هــەروەها هــەموو زیکرێـك دروسـت بێـت دەنگی تێدا بەرز بکرێـەوە یان دروست نەبێت، ئەوا ئەو کۆبوونەوە ناوبراوەی تێدا دروست نییە.

١ /(الصحيحة ١/٣٣١)

١٦٣- التهنئة يوم العيد

پیرۆزبایی کردن له یەکتر له ڕۆژی جەژندا

٤٢٠-كان أصحاب النبي (ﷺ) إذا التقوا يوم العيد يقول بعضهم لبعض: تقبل الله منا ومنك)[1]

واته: هاوەڵانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەگەر له ڕۆژانی جەژندا به یەك بگەیشتایەن ئەوا هەندێکیان به هەندێکی تریان دەفەرموو: خوا له ئێمەو ئێوەی قبوڵ بکات.

١٦٤-الذكر عند ذبح الأضحية

ئەو زیکرانەی له کاتی سەربڕینی قوربانیدا دەگوترێت

٤٢١- ذبح النبي (ﷺ) يوم الذبح كبشين اقرنين أملحين موجأين فلما وجهها قال: ﴿إني وجهت

١ /(تمام المنة : ٣٥٤)

وجهـي للـذي فطـر الـسموات والأرض – علـى ملـة ابـراهيم– حنيفـاً ومـا أنـا مـن المـشركين ﴾، ﴿إن صلاتي و نسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين لا شريك له، وبذلك أمـرت وأنـا أول المـسلمين﴾، اللـهم منك ولك.. باسـم الله و الله أكـبر – اللـهم تقبـل مـني ومن أمة محمد–(ﷺ) ﴾[١]

واتـه : پێغەمبەری خوا(ﷺ) لـه ڕۆژی سـەربڕیندا (جـەژنی قوربـان) دوو بـەرانی شـاخداری بـازووی (ڕەشو سپی) ی خەسێنراوی سەربڕی، کاتێ ڕووی کرد له قیبله فەرمووی: ﴿إنـي وجهـت وجهـي للـذي فطر السموات والأرض – على ملـة ابـراهيم– حنيفـاً ومـا أنـا مـن المـشركين ﴾، ﴿إن صـلاتي و نـسكي

---

١ /(صحيح أبي داود : ٢٤٩١)

ومحياي ومماتي لله رب العالمين لا شريك لـه، وبـذلك أمرت وأنا أول المسلمين﴾ ئەی خودایـە.. ئەمـە لـە تۆوەیەو بۆ تۆیـە، بـە نـاوی خـواو خـوا لـە هـەموو گەورەترە – ئـەی خودایـە.. لـە مـنو لـە ئوممـەتی موحەممەدی قبولّ بکە.

قال الشيخ – رحمه الله– : ويقول عنـد الـذبح أو النحر : (بسم الله، و الله أكبر، اللهم إن هذا منـك ولـك اللهم تقبل مني.)[١] واتە : شەیخ – رەحمەتی خـوای لێبێـت – فەرموویـەتی : لــە کـاتی سـەربڕیندا دەفەرموێت : بسم اللهو الله أكبر، ئەی خودایە ئەمـە لە تۆوەیەو بۆ تۆیە، ئەی خودایە لێم وەرگرە.

١ /(مناسك الحج:٣٤)

١٦٥- الاجتهاد في الدعاء
تێکۆشان له پاڕانەوەدا

٤٢٢- قال (ﷺ): أتحبون أن تجتهدوا في الدعاء؟ قولوا: اللهم أعنا على شكرك وذكرك و حسن عبادتك)[١] واته: پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی: ئایە پێتان خۆشە تێبکۆشنو تەقەلابکەن له پاڕانەوەدا؟ بڵێن: ئەی خودایە، یارمەتیمان بدەو هاوکاریمان بکە لەسەر سوپاسگوزاریو جوانو چاك پەرستنت.

١٦٦- دعاء الله باسمه الأعظم
پاڕانەوە له خوا بە ناوە مەزنەکەی

٤٢٣-((أن النبي (ﷺ) سمع رجلاً يقول: اللهم لك الحمد، لا إله إلا أنت وحدك لا شريك لك، المنان،

---

١ /(الصحيحة:٨٤٤)

بديع السموات والأرض، ذا الجلال والإكرام فقال النبي (ﷺ): لقد سألت الله باسم الله الأعظم، الذي إذا دعيَ به أجاب، وإذا سئل به أعطى.))[١] واتە: پێغەمبەری خوا (ﷺ) گوێی لێ بوو کابرایەك دەیگوت: ئەی خودایە..سوپاس‌و ستایش تەنها بۆ تۆیە.. هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە تۆ، تەنهاو بێ هاوەڵیت خاوەنی منەت‌و فەزلێ، هەر تۆ بەدیهێنەری ئاسمانەکان‌و زەویت، هەر تۆ خاوەنی پایەبەرزی‌و شکۆمەندی‌و رێزیت)) پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: تۆ داوات لە خوا کرد بە ناوە مەزنەکەیەوە (الاسم الأعظم) ئەو ناوەی کە ئەگەر پێی بپاڕێیتەوە ئەوا وەڵام

---

١ /(الصحيحة :٣٤١١)

دەدرێیتــــەوەو ئەگــەر داوای پـــێ بکـــەیت ئـــەوا دەدرێتی.

٤٢٤- أن النبي (ﷺ) سمع رجلاً يقول : اللهم إني أسألك بأني اشهد أنك لا إله إلا أنت ، الأحد الصمد الذي لم يلد و لم يولد ، و لم يكن له كفواً أحد ، فقال النبي (ﷺ): لقد سألت الله بالاسم — في رواية : باسمه الأعظم— الذي إذا سئل به أعطى وإذا دعي أجاب.))[1] واتە: پێغەمبەری خوا (ﷺ) گوێی لە کابرایەك بوو دەیگوت : ئەی خودایە.. من داوات لێ دەکەم بەوەی کە من شایەتی دەدەم کە هیچ پەرستراوێك جگە لە تۆ نییە شایەنی پەرستن بێت، تەنهاو جێی نیازو مەبەستی، ئەو کەسەی کە

---

١ /(صحيح الموارد : ٢٣٨٣)

کەسـت لـێ نـەبووەو لـە کەسـیش نـەبووی، هـیچ کەسێك هاوشێوەی تۆ نییە..پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) فەرمووی : تۆ داوات لە خوا کرد بە ناوەکەی — وە لە ریوایەتێکدا هـاتووە بـە نـاوە مەزنەکـەی (الاسـم الأعظم) — ئەو ناوەی کـە ئەگـەر داوای پـێ بکـەیت ئەوا دەدرێـتی وئەگـەر پێـی بپاڕێیتـەوە ئـەوا وەڵام دەدرێیتەوە.

قـال الـشيخ —رحمـه الله— : واعلـم أن العلمـاء اختلفوا في تعـيين اسـم الله الأعظـم علـى أربعـة عـشر قـولاً، وسـاقها الحـافظ في (الفـتح) وذكـر لكـل قـول دليله. وأكثرها أدلتها من الأحاديث، وبعضها مجـرد رأي لا يلتفــت إليــه، ومــن تلــك الأحاديــث منهــا الصحيح، ولكنه ليس صريح الدلالة، ومنها الموقـوف

کهذا، ومنها الصریح الدلالة وهو قسمان : قسم صحیح صریح وهو حدیث بریدة : ((الله لا إله هو الأحد الصمد الذي لم یلد...)) وقال الحافظ : وهو أرجح من حیث السند ومن جمیع ما ورد في ذلك)[١].

واتە: شەیخ – رەحمەتی خوای لێبێت – فەرموویەتی : ئەوەش بزانە کەوا زانایان جیاوازن لە دیاری کردنی ناوە مەزنەکەی خوا (الاسم الاعظم) بۆ چواردە بۆچوون، هەر هەموو ئەوانە ابن حجر لە (الفتح)دا باسی کردوونو بۆ هەر یەکەو بەڵگەی خۆی هێناوەتەوە، وە زۆربەی بەڵگەکانیان لە فەرموودەوەیە، وە هەندێکیان تەنها بۆچوونەو

١ / قال الشیخ – رحمه الله – : وهو کما قال رحمه الله، وأقره الشوکاني في (تحفة الذاکرین. ٥٢) اهـ.

بایەخی پێ نادرێت، وە لەو فەرموودانە تێیاندا هەیە (صحیح) ە بەڵام بەڵگەیەکی ئاشکراو دیار نییە، وە تێیاندا هەیە لە هاوڵانەوە هاتووە — هەروەکو ئەم فەرموودەیە— وە تێیاندا هەیە ئاشکراو روونە ئەوانیش دوو بەشن : بەشێکیان فەرموودەی (صحیح) ی ئاشکران وەکو فەرموودەکەی (بریدە) : ((الله لا إله هو الأحد الصمد الذي لم يلد...)) ابن حجر دەفەرموێت : ئەمەیان لە هەموو پەسەندترە لە رووی سەنەدەوەو لە هەموو ئەوانەی کە دەربارەی هاتوون.

١٦٧- سؤال الله الجنة والاستجارة من النار (داوا کردنی بەهەشت لە خوای گەورەو خۆدانە پاڵی بۆ ئەوەی لە ئاگر بیپارێزی)

٤٢٥-ما استجار عبد من النار سبع مرات في يوم إلا قالت النار : يا رب إن عبدك فلاناً قد استجارك مني فأجره ولا يسأل الله عبد الجنة في يوم سبع مرات إلا قالت الجنة : يا رب عبدك فلاناً سألني فأدخله الجنة.)[1] واتە : هەر کاتێك بەندەیەك لە ڕۆژێکدا حەوت جار داوای پەنا بکات لە خوا کە بیپارێزێت لە ئاگر، ئیللا ئاگر دەڵێت : ئەی پەروەردگارا.. فلان بەندەی تۆ خۆی داوەتە پاڵ تۆ بۆ ئەوەی لە من بیپارێزی، بۆیە خوایە

١ /(الصحيحة : ٢٥٠٦)

بیپارێزە، هەر کاتێك لـە رۆژێکدا بەندەیـەك حـەوت جار داوای بەهەشت بکات لـە خـوا، ئـیللا بەهەشت دەڵێت : ئەی پەروەردگارا.. فلان بەندەی تۆ داوای بەهەشتت لێدەکات، بۆیە بیخەرە ناو بەهەشتەوە)

١٦٨- الترغيب في الاستغفار

(هاندان بۆ داوای لێخۆشبوون و ئیستغفارکردن)

٤٢٦–عن النبي (ﷺ) قال : قال إبليس : وعزتك لا أبرح أُغوي عبادك ما دامت أرواحهم في أجسادهم فقال : وعزتي وجلالي، لا أزال أغفر لهم ما استغفروني.)[1] پێغەمبەری خـوا (ﷺ) فەرموویـەتی : ئیبلیس گوتویەتی : سوێند بە عیززەتی تۆ — ئـەی خـوا — مـن بـەردەوام بەنـدەکانت گـومڕا دەکـەم

---

١ /(صحيح الترغيب : ١٦١٧)

تاوەکو ڕۆح وا لە جەستەیاندا، – خوای گەورە – ش فەرمووی : سوێند بە عیززەتو شکۆمەندیم.. منیش بەردەوام لێیان خۆش دەبم تاکو ئەوان داوای لێخۆشبوونم لێبکەن)

٤٢٧– قال الله : يا ابن آدم إنك ما دعوتني ورجوتني، غفرت لك ما كان منك، ولا أبالي، يا ابن آدم لو بلغت ذنوبك عنان السماء، ثم استغفرتني غفرت لك، ولا أبالي، يا ابن آدم إنك لو أتيتني بقراب الأرض خطايا ثم لقيتني لا تشرك بي شيئاً، لأتيتك بقرابها مغفرة.)[1] واتە: خوا گەورە فەرموویەتی : ئەی نەوەی ئادەم ! تۆ هەر کاتێك هاوارم پێ بکەیتو داوام لێ بکەیتو تکام لێ بکەیت ئەوا لێت

---

١ /(صحيح الترمذي : ٣٥٤)

خۆش دەبم هەرچی شتێکت کردبێ هیچ باکم نییە. ئەی نەوەی ئادەم ! ئەگەر تاوانەکانت گەیشتنە ئاسمانەکان ئەمجار داوای لێخۆشبوونت لێ کردم ئەوا لێت خۆش دەبمو هیچ باکم نییە، ئەی نەوەی ئادەم ! ئەگەر بە ئەندازەی هەموو زەوی بە تاوانەوە پێم بگەیو کاتێ بە من گەیشتی هاوەڵت بۆ من بڕیار نەدابوو ئەوا بە ئەندازەی هەموو زەوی بە لێ خۆش بوونەوەوە پێت دەگەم))

١٦٩- الترغيب في الدعاء

(هاندان بۆ پاڕانەوە)

٤٢٨- إن الدعاء ينفع مما نزل، ومما لم ينزل فعليكم عباد الله بالدعاء.)[1] واتە: دوعاو پاڕانەوە

---

١ /(صحيح الترغيب : ١٦٢٤)

سـوودی هەیـە بـۆ ئـەوەی کـە دابـەزیوەو ئـەوەی دانەبـەزیوە، بۆیــە ئــەوەی لــە ســەرتانە – ئــەی بەندەکانی خوا – پاڕانەوەیە.

٤٢٩– ((إن الله حييٌّ كريمٌ يستحي إذا رفع الرجل إليه يديه أن يردهما صفراً خائبتين))[١].واتـه : بـزانن كه خوای گەورە زۆر بەشەرمو بەڕێزە شەرم دەكات كـاتێ كەسـێك هـەردوو دەسـتی بـۆ بـەرز بكاتـەوە ئەویش بە بێ ئومێدیو بەتاڵی بیگێڕێتەوە.

٤٣٠– ((ما من مسلم يدعو بدعوةٍ ليس فيهـا إثـمٌ ولا قطيعة رحم إلا أعطاه الله بها إحدى ثلاثٍ: إما أن يعجل له دعوته، وإما أن يدخرها له في الآخـرة، وإمـا

١ / (صحيح الترمذي:٣٥٥٦).

أن يـصرف عنـه مـن الـسوء مثلـها))[١] واتـه: هـيچ موسڵمانێك نييه كه بپاڕێتەوه لـه خـوای گـەوره بـه داواكارييەك كه تاوان‌و بچڕانی گەیانـدنی خزمایـەتی تێـدا نـەبێت ئـيللا خـوای گـەوره بـه هـۆی ئـەو پاڕانەوەوه یەكێ لەم سـێ شـتەی پـێ دەدات: یـان پاڕانەوەكـەی بـۆ گـيرا دەكـات‌و دوای ناخـات، یـان بۆی هەڵدەگرێ‌و لـه قيامەتـدا پاداشـتی دەداتـەوه، یان بە ئەنـدازەی پاڕانەوەكـەی خراپـه‌و بـەڵای لـێ دوور دەكاتەوه.

---

١ / (صحيح الترغيب : ١٦٣٣).

ناوەڕۆك

بابەت لاپەڕە